

PROVINCIAL
[Faint handwritten text]

[Faint, illegible text on a torn label]

TOLEDO
BIBLIOTECA PROVINCIAL

Sala *Reinaso*

Número *685*

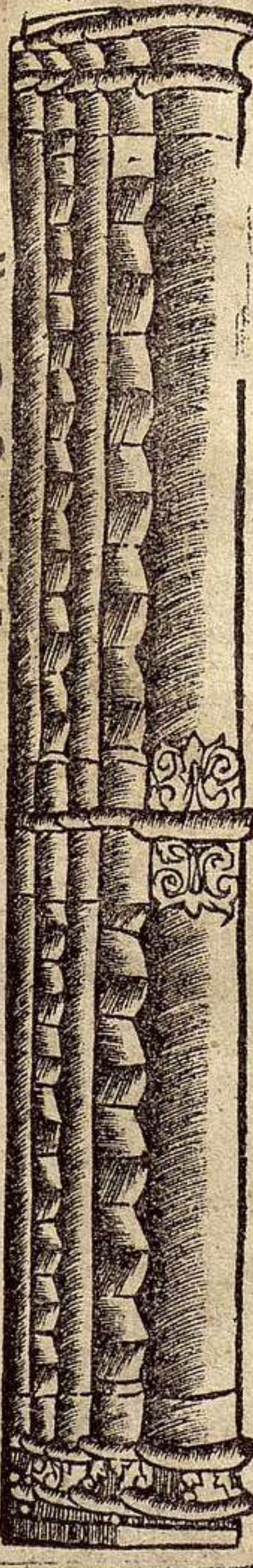

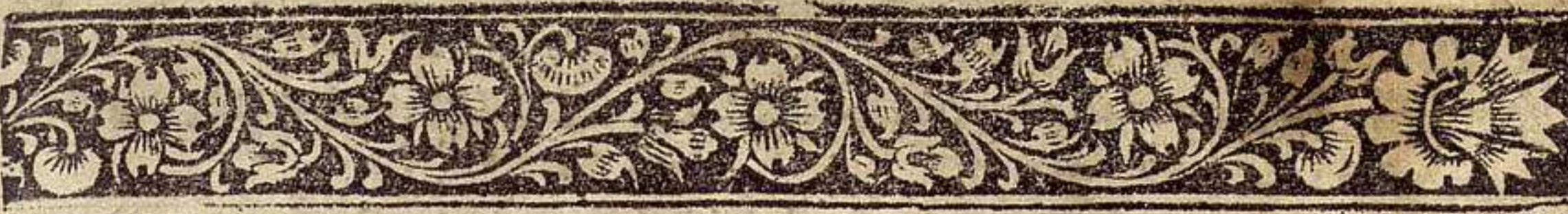

~~S 11 / 5 part 3~~

Reservada - 12-4

(1) { T/4 137579 } T/4 147695
R 375996 (2) { R 376577
CB 1195582 } CB 1195585

✠

Elegancias rom-
mãçadas por el maestro
Antonio de Mexica muy
necessarias para introdu-
ciõ dela lègua latina nue-
uamète imprimidas y
corregidas en esta
insigne vniuer-
sidad de Al-
cala de He-
nares.

✠

(2)

A. Palomares

¶ Aelius Antonius Hebrusensis grāmaticus domino. D.
Ra. Suz. archidiacono ⁊ Salmantice academie preclarissi-
mo. Rectori. S. P. D.

Cum viderem sen-
tentiarum stephani fisci oratoris
clarissimi variationes (quas ora-
tionum synonyma non indecenter
appellari licet) non parum adole-
scentibus prodesse: plura sunt sa-
pientissime rector: que me hortan-
tur vt eas imprimendas curarem.
Cum auidissima iuuentus que pri-

scis viris ac nostra etate iam pridem cumulari contēdit: suo
non defraudato incepto vix vlli seculo cessura videatur. vt la-
tina studia que olim velut muta longaꝫ intermissione extin-
cta interierint: Nūc demum viroꝝ ingenio singulari: qui
omni doctrina ornati tanq̃ in subsidio positi sunt: in pristinu
pubertatis florem restituantur. Accedit ad hec: vt adolescē-
tes qui non longo tempore latinis litteris operam adhibue-
runt: celerrime ⁊ facillime promptam ⁊ apertissimam viam
si ad eloquentiam aspirant inuenire possint. fateor me tamē
in redigēdis synonymis nil addidisse nilq̃ mutasse: preterq̃
qd̃ meliores venustioresq̃ flosculos inde decerpere: ⁊ cūq̃
variationum sentētie vernacule sermonem adijcere. Restat
igitur dignissime rector: vt tibi iuuenes qui rei litterarie in-
cumbunt: ingētes tibi gratias agant qui per te hoc pulcher-
rimo opere fruuntur.

Vale.

Stephanus fuscus de foncio iuueni peritissimo Jo-
anni Adioratio ornatissimo cui Vincetino Ca-
cellario paduano. S. D. Cum supiora verborum syno-
nyma tibi breuiter absoluisssem mihi in mente venit
vt alijs etiam tibi variatiões inscriberem: q̄s p̄fecto variatiões
sententiarum synonyma nō indecēter appellari licet. Que vel ad
cōiūgēdas partes rethorice orōnis et argumētatiōis pluri-
mū valerēt: vt ad easdē exaggerādas et corroborādas admo-
dū cōducerēt et expedirēt. Quas variatiões vt cōmodius et
cōdecenti⁹ eas in inuētiōis partib⁹ cōuenire mihi visum est.
Sub istis partib⁹ ordinaui: vt hee tibi facili⁹ cū illis vti velles
succederēt et occurrerēt. Illud p̄simile tibi semp̄ affirmās: qđ
etiam tibi significauit: cū Verborum synonyma ordinarē: q̄. s. dicta
vti rethorice orōnis partē: an vocata fuerūt eādē imitatio vni-
cuius ceterarum partium optime accommodare poteris. Adde etiā
audati⁹: cū multa ex eo exprimēta p̄ me tibi fieri vidisti. Qđ si
sententiarum synonyma diligētī inuētiōe pertractaueris: ep̄las
exinde ac orōnes q̄s volueris facile cōsequeris. cū imitatio tan-
tas p̄fecto vires habeat: vt vel grāmatice orōnes vel singu-
las etiā dictiones ea rōne p̄torq̄re et p̄tractare possit: et q̄scūq̄
sentētiās velis ex ip̄is orōnib⁹ siue dictionib⁹ i quolibet libro-
rū volumine cōsequi valeas. Sed qđ ego me ostētē has tibi in-
uētiōes et imitatiōes rōnes inuere velle: q̄ eas optime p̄nouī
sti et multociēs apud me ac etiā sine me cōmodissime p̄tracta-
sti: Cum igit̄ p̄ his meis ad te cōmētariolis ex inuētiōe et imita-
tiōe tibi p̄tractādis nulla mea indigeas admonitiōe nō certe
videris plurib⁹ detinendus. Sed vehemētissime currēs ad
cursum es poti⁹ velociorē adhortād⁹. Qđ cū etiā tibi mini-
me deesse existimē necq̄ de futurū confidā gaudeo hūc meū p̄
te laborem nequaquā incassum desumpsisse. Cui meo labori
quātū de tuo studio cui suffragor addideris. tātū p̄fecto p̄-
ter hunc meū tibi futurū est lucrī. Vale et te exerce libellū cō-
positiōis preceptorum cōmode elocutiōis p̄pe diē expecta. De
hinc ali⁹ imitatiōis verborum et sententiarum libellus cōsequetur.

¶ Prohemium pro synonymis exordiorū q̄ sequūtur.

Quoniam mi studiosissime Johānes dicens est: hoc in primis potissimum desideramus: ut auditores se prebeant promptissimos nobis ad audiendum id quod sit si aut quibus de rebus acturi sumus eos admonuerimus aut si res de quibus agemus: ostendamus: cum et magne sint et nove et iustitate. ita etiam sint in ipsis auditoribus et eorum a finibus et amicis ac reipublica plurimum

honorifice conducibiles ac necessarie: aut per commemorationem vel coniunctionis vel beneficiorum vel virtutum et earum rerum que inter utrosque intercedere constabunt: que omnia ad ipsam audientiam nobis comparandam plurimum valere intelligimus. Tibi ergo aliquas exordiendi rationes descripsi: quibus intercedentibus innumerabiles pene alias tu ipse ex imitatione a me tibi explicata faciliter inuenire poteris. Dicta convenientia exordio.

¶ Dios sea en nuestra ayuda.

Deus nos adiuuet. Deus sit nobis adiumento. Deus sit nobis propicius. Deus nobis res nostras fecundet. Deus causas nostras ex voluntate prosperet. Deus assit nobis. Deus negotia nostra feliciter fortunet. Deus optatis nostris benigne respondeat. Deus accessiones nostras ex sententia gubernet. Deus rationibus nostris fauere velit. Deus sit nobis secundus ut volumus. et optamus. Deus cogitationes nostras constituat quemadmodum desideramus.

¶ Yo deseo mucho q̄ tu me amasses tanto quanto yo te amo.

Uellē ita fortuna tulisset ut mutuo me diligeres. Optarē maxime quod datum esset desuper ut tantum me faceres quantum ego te facio. Utinam ita compertum esset ut mutua esset inter nos bene coniunctio. Maxime desiderarem ut pari

mihí amore responderes.

¶ Esto pertenesce a nuestra amistad.

Hoc amoris nostri esse puto. Hoc prisce nostre beniuolentie esse videtur. Hoc nostre vetuste amicitie esse dico. Hoc nostre singularis amicitie proprium estimo. Hoc antique nostre consuetudinis interesse dijudico. Hoc amátissime familiaritatis nostre rectum esse animaduerto. Hoc pfecto amátissime nostre societatis debitum esse video.

¶ Yo te amo demasiadamente.

Sine nullá facio mi Licero in te amando. Amori nro nullá pfecto finem impono. Amor noster sine fine terminatur. Nostrá beniuolentie cóiunctione sempiterná fieri cupio. Nostram amicitie affinitatē immortalitati consecrare desidero. Nostram consuetudinis familiaritatem perpetuá fieri volo.

¶ La amistad nuesta y de nros antecessores haze q nos podamus abiertamente vsar vno con otro como cósigo mismo.

Antiqua nostra nostrorūq; maiorū familiaritas facit: vt officiū nostrū in mediū cōmuniter adducamus. Prisca nra nostrorūq; superiorū beniuolentie coniūctio efficit vt me totū tanq; te ipsum possidere possis. Vetusta nostra inter nos amicitia me conuenit vt alter altero familiariter vti possit.

¶ Pertenesce mucho a nra amistad hazer seruicio vno a otro

Magne videtur esse nostre vetuste amicitie: vt alter alterum bene afficere debeat. Hoc est nostre antiquissime beniuolentie: vt magis inter nos officijs exaggerare debeamus. Prisca enim nostra affinitatis cóiunctio hec de postulare videtur et necessitudinis esse dico: vt vna certemus qua ratioe alter alterum beneficijs superare possit. Et officiū nostrū communiter in medium adducamus. vt me totum táquam teipm possidere possis: vt alter altero familiariter vti possit.

¶ Tu no me declaras nada de nueuo en dezir q me amas.

Mouum profecto nihil mihí nuncias cū me plurimum a te amari mihí significas. Nihil mihí inusitatū declaras cū tuam mihí amoris caritatē demonstras. Nihil enim fictū in t

ga me familiaritate ⁊ coniunctione quod non est inusitatum.
¶ De dios vino que fuessemus amigos.

Diuino quasi consilio factum est vt me tibi beniuolentia coniungerem. Celesti arbitror auspicio esse cofectum vt tue me familiaritati addicerem. Felici quodam augurio tuã mihi amiciciam copulaui.

¶ Yo tengo antigua amistad con Caton.

Vetus est mihi amicicia cum catone. Beniuolentie cõiunctio que mihi cum catone a teneris annis initiũ cepit. Amicicia que mihi cum catone amoris vinculũ est. Nulla est sanctior amicicia quam ea que mihi cum catone. Amicitia que mihi cum catone intercudit est mihi sanctissime excolenda.

¶ Yo se bien que tu me amas mucho.

Mihi optime persuasi me tibi carissimum esse. Hac. n. ducar opinione me a te plurimum adamari. Hoc equidẽ mihi induxi maximo me a te amore complecti.

¶ Tu hazes cosa digna de nuestra amistad encomendando me tus negocios.

Quod mihi causam tuã cõmendas: facis tu quidẽ quod nostrã decet amicitia. Quod me mones vt negocium tuum curare debeã facis quod nostre summe beniuolentie cõiunctionis interest. Id magis quod optima nostra amicitia postulat. Quod a me petis vt rationibus tuis inseruiam.

¶ Yo trabajo de conseruar la tu amistad entera.

Do operã quotidie vt ne quid de meo erga te amore perdere existimes. Inuigilo assidue ne quid de tuo mee erga te beniuolentie iudicio diminutũ esse credas. Vel dies noctesq; ne quid de nostra cõiunctione remissum esse factum putes. Ago sedulo ne optimam meam erga te volũtatem aliqua ex parte refrigeratam esse suspiceris.

¶ Ninguna distãcia de lugar podria diminuir el nro amor.

Nulla. n. locorum longinquitas aut distantia posset amorem nostrum immutare. Nulla temporis interpollatio amiciciam nostram immutatam reddere posset. Nulla consue-

tudinis intermissio nostram familiaritatem interrumpere posset. Nulla quidem visitationis insolentia ab optima nostre beniuolentie coniunctione nos abalienare posset.

¶ Yo hare por publico por amor de tia vn que me tiene ofendido.

Lambertum de quo mihi scribis si ab eo lesus essem amore tuo ordinandum suscipiam. Scabium quem mihi commendas tametsi non paruis ab eo sum affectus iniurijs tamen quod ita vis sibi plurimum inferuam. Silustium de quo egisti mecum quamquam me sibi aduersarium constitueram: tamen a te rogatus meis officijs exaggerandum suscipiam.

¶ El amor entre nosotros luengamente conseruado y crescido haze que yo pueda dezir te abiertamente el mi parescer.

¶ Amor. n. noster quem a pueritia susceptum non solum seruauit: sed etiam auxi: facit vt te familiariter monere hortarique possim. Optima. n. nostre beniuolentie coniunctio quam ab ineunte etate in vita indies magis stabilimus me hortatur vt tecum apertissime agere debeam. Amabilissima nostri amoris necessitas usque a teneris annis constituta mihi audaciam dat vt tibi audacter precipere valeam.

¶ Yo te amo de cada dia mas.

Habeo. n. mi Licero te indies mihi cariorē. Nemo est pfecto quem maiori quam te beniuolentia complectar. Familiaritas. n. tua mihi est indies acceptior. Nemo. n. quidem est qui magis quam tu a me diligatur. Nemo est quem plus apud me quam te ipsum valere velim.

¶ Yo he prouado como tu eres mi amigo.

Tuam erga me beniuolentiam expertus sum. Tuam erga me gratificandi voluntatem recte cognitam habeo. Tuum erga me amorem optime exploratum teneo.

¶ La memoria dela nra antigua amistad es muy alegre a mi.

Comemoratio tua nre antiq beniuolentie maximam mihi letitiam attulit. Que de prisca nre beniuolentie coniunctione mihi renouasti fuerunt mihi iocundissima. Nemo

nostre vetuste familiaritatis summam mihi voluptatem conferat:
¶ El tu amor me da cada dia mayor deleyte.

Amor .n. tuus maiorem indies affert voluptatem. Tua quidem amicitia indies maiori me afficit iocunditate. Ex tua .n. erga me beniuolentie coniunctione ampliozem indies recipio delectationem. Tua profecto erga me familiaritatis affinitas maiorem indies efficit oblectationem.

¶ La tu buena voluntad haze q̄ yo desee mucho la tu compañía

Quoniam voluntatem tuam bonam semper esse prospexi: tuam mihi familiaritatem coniungere desidero. Sententia tua quam ego simplicem et apertam esse cognoui facit ut plurimum ad optem vna tecum amore coniungi: Cum opinionem tuam dexteram et in genuam expertus sum tue consuetudini libenter adhaereo.

¶ Quasi ad uinando la nuestra aduenidera amistad yo me he siempre forçado de hazerte plazer.

Quasi diuinans aliquam nos futuros beniuolentia magna coniunctos tibi libenter inseruere cupiebam. Quasi pre nocere carer aliquam fore debere ut amantissima esset nostra familiaritas idcirco tuis rationibus cumulatissime inseruiebam. Quasi vaticinarer summam nostram futuram esse coniunctionis necessitudinem ego me tibi totum accommodabam.

¶ Yo he amado a pedro desde niño por la su virtud.

Petrum nostrum omni virtute praeditum usque ab adolescentia maximopere dilexi. Petrum omni nobilitate insignitum multis de causis a me summopere diligitur. Petrum omnibus officiis refertum maxima semper sum beniuolentia complexus.

¶ Yo he rescebido dos plazer de tus cartas.

Dupliciter delectatus sum tuis litteris. Tue quidem littere duplicem leticiam mihi attulerunt. Ex tuis ad me litteris duplici quidem gaudio affectus sum. Multipliciter me affecerunt tue littere.

¶ Adira lo q̄ hazes que apenas no puedo auer de ti cartas.

¶ Fronice.

Magis vix epistolas tuas referam in volumina.

Fac te respicias ne nimium inscribendo defatigeris. Con-
sule valitudini ne te nimium in scribendo lasses.

¶ Ley tus cartas semejantes dela tu virtud humanas gra-
ciosas amables virtuosas.

¶ Amoris demonstratio.

¶ Lras tuas legi simulas tue virtuti: humanas: graciosas:
amabiles: oficiosas. Lre tue mihi delate sunt tue vite insti-
tutiois cofinales plenas prudentie: consilij: prouidentie: sapien-
tie. Tuas eplas contēplatus sum tui bonitati accommoda-
tas: honestas: liberales: fidas: commodas religiosas.

¶ La prolixidad de tus cartas me haze ser largo en escriuir.

¶ Prolixitas tuarū litterarū me quoq; longiorē inscribendo
facit. Prolixē enim tue ad me lre faciūt vt ego etiam ad te re-
spōdēdo plixior esse debeā. Copiosissime tue littere me ad-
monere vidētur vt meas etiam ad te plixas assignare curē.

¶ La breuedad de tus cartas me haze ansi mismo ser breue.

¶ Breuitas enim tuarum ad me litterarum me admonet vt
ego quoq; inscribendo breuior esse debeam. Breues. n. tue
ad me littere quodam modo significare videntur: vt breui⁹
etiam tibi respondeam. Cum te inscribendo breuem esse vi-
deam: breuiorem etiam me q̄ solebam esse debere constitui.

¶ La cōtinuation de tus cartas me muestra la tu diligētia.

¶ Diligentie significatio.

¶ Crebre tue ad me littere tuam mihi diligentia demōstrāt.
Tuarū. n. ad me litterarū diligēs visitatio tuā erga me memo-
riam significant. Tue. n. littere que ad me frequenter deferū-
tur satis magnum tue vigilantie argumentum declarant.

¶ Yo respondere principalmente ala cabeza de tus cartas.

¶ Quod caput fuit epistole ad id potissimum respondebo.
¶ Que summa est litterarū tuarū ad eā presertim responsionem
acomodabo. Quod potissimū tue orationis argumētū esse
videtur: ad illud presertim rōnes mee defensionis applicabo.

¶ Escritas ya y dadas mis cartas las tuyas me fueron pre-
sentadas.

¶ Diligentie significatio.

Scriptis iā ⁊ obſignatis meis ad te litteris tue mihi dela-
te fuerunt. Abſolutis iam ⁊ tabellario cōmiſſis meis tibi lit-
teris obſignādis tuas mihi Lentulus dedit. Expeditis iam
et miſſis litteris meis tuas quam primum recepi.

¶ La amistad que fue ſiempre con nueſtros parientes paſ-
ſados haze que yo te deua fauoreſcer.

Necceſſitudo que cum noſtris ſuperioribus affinibus ma-
gna ſemper cōſtituta fuit: facit vt tibi fauere debeam. Amor
enim noſtra iuuentute inter noſtros amantiffime conſtitu-
tus me mouet vt tibi liberaliter inſeruiam. Familiaritas tã
dũ inter nos officijs confirmata: potiffima cauſa eſt vt in
nullo tibi deſim.

¶ No me conſentio la imitacion del tulio que te eſcriuiſſe
ſiempre de vna manera.

Si mihi per imitationē liceret eodem exēplo aliquādo lit-
teras tibi mitterē. Si mihi per ciceronis precepta cōcedere-
tur: epistolaz formā non ſemper imitarer. Non ſinit me cice-
ronis imitatio eandē ad te litterarũ formam obſeruare.

¶ Las tus cartas me han ſido muy graciosas.

Jocũdiſſime mihi fuerunt tue littere. Amantiffime tue lre
amplũ mihi gaudiũ cumulũ attulerũt. Ex tuis lris magnã ſu-
ſcepi ſolationē. Magnã pfecto voluptatē ex tuis lris habui

¶ Amoris ⁊ delectationis denotatio.

¶ Recebi vueſtras cartas con gran plazer.

Litteras quidē tuas incredibili alacritate cōplexus ſum.
Sũ. n. tuas litteras maxima cũ amenitate osculatus. Sua-
uiſſimas ſemper tuas accipio litteras. Tue littere mihi gra-
ues elegantelqz viſe ſunt.

¶ Yo he recebido tus cartas.

Tuas recepi lras. Tue mihi littere delate fuerũt. Tue mi-
hi littere Stephano fuerũt aſſignate. Reddite fuerunt mihi
tue littere. Stephanus tuam mihi epistolam obſignauit.

¶ Yo he ſabido por tus cartas.

¶ Diligentie denotatio.

4
Ex tuis litteris intellexi accepi. cognoui: suspicatus sum:
didici: animaduerti: comprehendi: iudicavi. Ex tuis litteris
doctus admonitus, adhortatus sum. Ex tuis litteris doctior:
certior: prudentior factus sum. Tue mihi littere declararunt
inueniunt: significauerunt. Tue quidem littere me admo-
nuerunt admonitum fecerunt: docuerunt: erudierunt: inci-
tauerunt: certiozem reddiderunt.

¶ La buena voluntad que me tienes me haze que te quiero
como ami mismo.

Ad tua erga me voluntas iuxta demerita est: vt te me al-
terum esse velim. Idem tuus mecum aliorum cōsensus me-
rito de postulat: vt omnes res meas tecum cōmunes esse pa-
tiar. Consimile sententiarum iudicium tantam vim habet vt
idem tibi de me quod de te prestare possis.

¶ La humanidad tuya a cerca de mí y la buena voluntad q̄
tengo contigo me da esta osadia que yo te pueda requerir
familiarmente.

¶ Amoris significatio.

Sumpsi ego p̄ summa tua erga me humanitate. Et mea
in te obseruantia vt a te familiariter oia petere possim. Indu-
xi enim mihi pro singulari tua in me benignitate: et perpetua
tua animi inductione vt omnia tua mecum dicere in esse cō-
munia. Persuasi enim mihi pro maxima tua in me caritate
et optima mea erga te fide vt rebus tuis non minus q̄ meis
familiariter vti valeam.

¶ La tu diligēcia me es tan agradable que procede de bue-
na voluntad.

Facundior est mihi diligētia tua quā volūtariā intelligo.
Gratior est mihi tua familiaritas que mihi officiosissima est.
Acceptior est mihi tua liberalitas quā spontaneā esse video.
Amabilior est mihi tua virtus que prudentissima est.

¶ La diligēcia que has tomado por tu volūtad me da bue-
na esperança de poder conseguir la mi causa.

Diligētia tua: qua sine meis admonitiōib⁹: vsus es maxi-

mã mihi spem affert vt causam meã obtinere posse confidã.
Studiũ tuũ qđ sine vlla mea rogatiõis significatiõne sponte
tua in negociũ meum declarasti: facit vt cause mee optime
confidam. Vigilantia tua qua sine litteris meis certus es me
hortatur: vt de rationibus meis bene sperare debeam.

¶ Tu te has tanto fatigado por mi: que yo deuo hazer lo se-
mejante por ti.

Adlitus em̃ p̃ me tãto opere semp̃ fuisti vt ego quoq; p̃ te
maximopere conari debeã. Nõ em̃ me preterit p̃ commodis
meis te semp̃ elaborasse: vt ego etiã p̃ tuis ornãmētis teneat
vehementer insudare. Satis mihi cõstat qđ te pro reb; meis
studiosissime exercueris: que res merito me adducit vt tibi
etiam ex voto vigilantissimum prestare debeam.

¶ Tu te has demostrado verdadero amigo pues por mi hon-
ra has sofrido muchos trabajos.

Uerũ em̃ te mihi amicũ prestitisti cũ multorũ tibi odiũ ac
maliuolentiã pro mea dignitate sustinẽda suscepisti. Quod
honoris mei studiosissim; extiteris contentiones: maledicta
atq; interminationes quas pro me passus fuisti satis aper-
tissime profitentur. Quo me semp̃ amore cõplexus fueris ex
hoc facilliter intelligo quod expostulationes inimicitias atq;
malã hominũ gratiam pro mea fama conferenda sustinuisti.

¶ Yo te do muchas gracias.

Magnas tibi gratias dico. Amplissimas tibi grãas habeo
Immortales tibi grãas ago. Condignas tibi gratias refero.

¶ Yo no te puedo dar las gracias que mereces.

Nõ habeo q̃s meritas tibi grãas reddere possum. Nõ. n. re-
perio quib; reb; parẽ tibi gratiã referre queã. Nõ est idonea
mihi concessa facultas vt merita gratificari valeã. Ea em̃ est
mihi denegata potestas ex qua me tibi bñficioꝝ memorẽ de-
mõstrare possim. Nulla satis cõmoda est mihi oblata oportu-
nitas vt virum me tibi officiosissimũ prestare queam.

¶ Yo he verguença auerte de satisfazer de palabra desseãdo
tus merecimientos satisfacion por obra.

5
Ago tibi gratias cum pudore cum tua summa in me officia rem potius quam verba desiderent. Non enim libenter tibi gratias verbis ago cum presertim amplissima tua benemerita in me rerum effectum: non gratiarum actionem deponant. Corripior verecundia tam vili verborum munere tibi gratias agere cum immortalia tua in me benemerita rem ipsam demereantur. Jam non ago tibi gratias: cum enim rem non possim referre hinc verbis non patitur res satisfieri.

¶ Yo no puedo hazer que no te aya mucho de agradescer.

Non possum abduci quin tibi plurimum gratificer. Vehementer adducor ut tibi maximopere congratulari debeam. Compellunt me tue virtutes ut tecum maxime letari velim.

¶ Yo tengo en merced a tullio que me ha dado ocasion de amarte.

Magnam habeo ciceroni gratiam qui mihi causam dedit te amandi. Lentulo nostro summas teneor gratias agere quod mihi initium aperuit me tibi coniungendi. Clotutio magna debeo gratiam referre qui familiaritatem consequendi tuam materiam mihi obtulit.

¶ Las tus cartas me han dado grandissima consolacion.

Summum me ducem tue littere reddiderunt. Tue profecto littere ad summam me leticiam adduxerunt. Quae enim litterarum consolacio ad amplissimam future comoditatis spem adhortate sunt.

¶ Yo recebi de grado a caton el qual vino a mi de tu parte.

Catonem tuo ad me nomine profectum vidi certe libentissime. Lentulo qui est mihi verbis tuis commendatus libenter inferui. Ciceronis rationes per te mihi commendatas facili animo defendendas suscepi.

¶ Yo no pudiera ver mas de grado a caton de quanto lo vi.

Ciceronem libentius quam vidi videre non potuissem. Lamiam graciosius quam suscepi suscipere non valuissem. Torquatum constantius quam defendi defendere non potuissem. Curionem amantius quam tractavi tractare non potuissem.

¶ La diligencia de tullio me ha dado gran fructo.

Diligentia quidē ciceronis maximū nobis fructū attulit. Vigilans enim cura nostrī ciceronis amplissimo nobis fuit adiumento. Studiū. n. lucillī maximū nobis cōfecit emolumētū. Incredibilē cōmoditatem peperit reipublice. Accurata vatinij prudentia magnā cōmuni salutī vtilitatē comparuit.

¶ Yo te quiero hazer saber a q̄llas cosas que son acaescidas.

Que acciderunt existimaui te scire oportere. Que apud nos exorta sunt volui tibi nota esse. Que nuper cōfecta sunt tibi esse aperienda putauī. Que sunt hic constituta duxi tibi esse declaranda.

¶ En q̄l estado nosotros estemos tu lo sabras por estas cartas

Quem statum retinem⁹ ex his litteris cognosces. Que sit nostrarum rerum conditio he tibi littere declarabunt. Quo statu simus ex his litteris poteris intelligere. Quomodo res nostre se habent per has litteras certior fies diligenter.

¶ Yo he gran desseo que nosotros ayamos buena paz.

Cupio maxime vt aliquando ociosa libertate fruamur. Desidero vehementissime vt tranquillā pacem possideam⁹. Expecto enim summo desiderio: vt a tantis molestijs in qb⁹ quotidie versamur aliquando liberemur.

¶ Finalmente a quello me vino que yo siempre he desseado.

Illud tādē mihi venit qđ semp maxime fuit optatū. Illud mihi tādē oblatū est qđ semp adoptauī. Qđ diu vehemētissi me desiderauī id mihi hodierna die felix fortuna detulit.

¶ A penas yo te pude escreuir estando mucho ocupado.

Uix potui tibi scribere summis occupatiōib⁹ impeditus. Tādē tibi scripsi paulisper maximo labore subleuat⁹. Tādē tantū ocij nactus sum: vt tibi aliquid litterarū dederim. Uix potui ocij tantulū mihi supeditare vt hec tibi significarem.

¶ Las cosas que te tengo de dezir te son tan prouechosas q̄ luego las deues hazer.

Que tibi exploratur⁹ sum ita cōmoda sunt ⁊ vtilia vt maxime debeas ea tibi velle comparare. Que te sum admoniturus: ita sunt rationib⁹ tuis suffragātia atq; oportuna qđ ea

observare debes. Que tibi significare cōstitui officiosa sunt et ita conducibilia qđ ea sunt tibi maximo opere cōplectenda.

¶ Po siempre fauoresci y fauorescere a tu honrra.

Honori enim tuo nunq̄ defui neq; defuturus sum. Auctoritati tue semper quidem fauere constitui. Laudib⁹ enim tuis quantum in me fuerit semper inserviā. Dignitatē enim tuam dies noctesq; studiosissime tueor.

¶ Si tu eres tan buē amigo como solias trabaja por me defender.

Si pristinam in amicos defendendos beniuolētiam retines: te rogo vt me suscipias defendendum. Si idem patronus es in amicos conseruandos qui esse soles: me tibi totū trado tua fide complectendum. Si talis es amicorum defensor qui consueuisti me tua virtute suscipe protegendum.

¶ Po así como deuo hare de grado a quello que tu me encomiendas.

Mandatū tuū curabo vt debeo diligenter. Tuum negociū agā sicut teneor studiosissime. Causam tuā quē admodum es demeritus ad me recipio defendendum. Omnes rationes tuas cū mihi onus incūbit omnib⁹ virib⁹ sustinebo.

¶ Po no te faltare jamas.

Studiū. n. meū nūquam est tibi de futurū. Opera. n. mea erit tibi semper paratissima. Ego nullum meum tibi vnquā officium denegabo. Adea enim fides nullo tibi loco deficiet.

¶ Po so continuamente sollicito de hazer tus hechos.

Sum quotidie curiosus in rebus tuis. Nō cesso sciscitari qđ tibi fortune status maneat. Dies enim ac noctes diligēs sum ad inuestigandum quam rerū conditionem possideas.

¶ Tu no pudieras auer hecho mas sabiamente que heziste.

Non potuisti sapientius facere quā egisti. Causa enim nostra non potuisse cōmodius transigi quam cōfecta est. Que perfecisti accuratioꝝ quidem ratione curari non potuissent.

Que fecisti omni proꝝsus reprehensione carere vidētur.

¶ Po quiero que tu seas participante de mis bienes.

Participem meorum bonorum te esse volo. Socium meorum accessionum te fieri cupio. Comitem mee fortune te mihi recipio.
¶ Yo deuo ser siempre pregonero de tus loores.

Amplissimum tuarum laudum prece merito esse debeo. Assiduus enim tue existimationis intimator existam decet. Perpetuus equidem tuarum virtutum predicator esse volo. Ardentissimum tue glorie amplificatorem me semper futurum esse constitui.
¶ Yo tengo grandissima amistad con. Laton.

Omnia mihi cum Latone iura necessitudinis intercedunt. Omnis enim vis optimi amoris mihi est cum sulphicio constituta. Omnes benivolentie accessiones sunt mihi cum Lusurione stabilite. Omnia quidem cognitionis mihi sunt cum Licerone corroborata.

¶ Pedro te dira todo mi estado.

Omniem conditionem status mei tibi declarabit Hortensius. Totam enim rationem gubernationis mee tibi explicabit Oratius. Totam enim summam consilij mei redocebit Opimacus.

¶ Todos los tuyos te diran quanto he sido diligente en tus negocios.

¶ Quanto studio causam tuam omnibus in locis defenderim omnes tui tibi declarabunt. Quantam enim vigilantiam pro dignitate tua ubique defendenda adhibuerim ex tuis omnibus certior fieri potes. Quo. n. animo: qua cura: qua diligentia: qua ve contentione rationes tuas in omnire tutatus sum omnes tuos ad te scripsisse arbitror.

¶ Yo creo que tu sabes quanto yo soy diligente por tu salud.

De meo studio erga salutem tuam credo te cognoscere. Que sit mea pro tua voluntate vigilantia existimo te intelligere. Quantum pro te seruando laborem desumpserim arbitror te non ignorare.

¶ Yo no dexo de hazer ninguna cosa por ti.

Ego nullum locum pretermitto te laudandi. Ego nullum laborem subterfugio te iuuandi. Nullum periculum expauesco te conseruandi. Ego nullam causam declinare debeo te amandi.

7
Ego nullam debeo recusare fortunam te ornandi.

¶ Lo mas p̄sto q̄ yo he podido hize por ti toda cosa d̄ grado

Quamprimum facultatem nactus fui te adiuuandi oia pro te augendo libentissime suscepi. Ut primum sum potestate consecutus te ornandi nullum pro te exaggerando laborem fugi. Ut primum mihi oblata est inseruendi oportunitas nihil profecto pretermisi.

¶ Todas mis cosas estan siempre a tu voluntad.

Quaecūq; in me bona sunt constat tibi semper paratissima. Quantū enim in me est: tantū de me polliceri potes. Quaecūq; facultas est ea arbitrati tuo libenter exponetur.

¶ Yo te he aparejado a quello que te he prometido.

Quod tibi pollicitus sum data opa paravi. Quod tibi p̄misi diligenter absolui. Quod p̄ te facere significavi mea sponte curavi.

¶ Tu puedes ver ligeramente quanto te amo.

Facile em̄ p̄spicere potes q̄ mihi charus sis. Potes em̄ q̄ faciliter intelligere quantū te mihi gratissimū habeā. Nō est tibi difficile cognoscere posse q̄ mihi sis acceptissimus.

¶ Yo conozco claramente que tu me amas.

Facile intelligo me a te plurimū fieri. Optime mihi exploratum est te mihi plurimum attribuere. Quanti me facias possum q̄ faciliter conspicere.

¶ Crees tu que yo sea tan desconoscido que no te ame quāto tu amas a mi?

Existimasne me ita inurbanum vt te mutuo nō diligerē? Adeo me ingratum arbitraris vt paribus tibi officijs non respōderem? Putaresne me adeo esse iniustum vt consimilē officij vicitudinem tibi non attribuerem? Adeo me inhumanum esse iudicas vt eandem diligentie retributionē tibi non prestarem?

¶ Yo te quiero tanto bien q̄ a ninguno quiero mas que a ti.

Tam insigne est mee erga te volūtat̄is iudiciū: vt neminē te maiorē faciā. Tāta est erga te amoris magnitudo vt in te amando tibi neminem anteponam. Tam eximiā meam er-

ga te beniuolentiaz esse: vt neminē tibi in amore comparem.

C Mira quanto te precio.

Uide quanti apud me sis. Uide quāti te facio. Uide quā-
tum tibi attribuo.

C Yo te tengo singular amor.

Unico enim te amore prosequor. Summo enim te amo-
re complector. Incredibilis est mea erga te amoris coniun-
ctio. Immortalis est nostre coniunctionis affinitas.

C En todo lugar a donde me hallo yo te alabo mucho.

In oibus locis vbi me esse contigerit maximis te laudi-
bus extollo. Ego te quotidie cōmendare non desisto. Non
cesso dies noctesq; amplissimis te laudibus illustrare.

C Yo fauoresco tãto la tu dignidad q̄ yo hago toda cosa por
ella.

Dignitati enim tue ita faueo quod oēm operã: curã: laborẽ:
studiũ vigilantia ad amplitudinem tuam confero. Virtutes
enim tuas ita diligo quod tibi sum libeter inseruitur⁹. Oēm
enim tui status conditionē ita carissimã habeo: vt oia p̄ tua
salute sim libenter expositurus.

C Sepas q̄ yo hago tãto por Latō q̄to la su vtud meresce.

Scias catonē tãti a me fieri quātũ ipsi⁹ virt⁹ de postulat.
Latoni equidē tãti facio quātũ eius officia demerent. Ego
enī catoni tm̄ attribuo q̄tũ ei⁹ merita videntur exigere.

C Tu me as rogado q̄ te escriua delas cosas q̄ a ti p̄tenescẽ.
Admonuisti me vt si q̄d esset q̄d ad te p̄tinere arbitror tibi si-
gnificarẽ. Cōstituisti mecũ vt q̄ te attigerẽt tibi aperirẽ. Jus-
sisti vt de his q̄ ad te p̄tinerent te certiozem facerem.

C Sin tener q̄ te scriuir cosa de nueuo no he dexado n̄guno
de nuestros amigos yr atĩ sin mi carta.

Et si nihil haberẽ q̄d scriberẽ: tñ volui amico ad te eũti ali-
qd̄ lĩrarũ dare. Quãquã q̄d potissimũ tibi scriberẽ nō habe-
rem: curauĩ tñ has lĩras ad te ferẽdas. Tametsi nihil noui q̄d
tibi declararẽ mihi in mentē venit: tñ volui potius meas lĩras
inanes quam nullas esse.

¶ Yo trabajo mucho que la nuestra republica sea salua.

Quod potissimum curo est vt nostram rempublicã saluã p me esse velim. Quod summopere desidero est vt cõmunẽ salutẽ illesam cõseruare cupiã. Quod ip:imis exopto est vt rationibus publicis recte consulatur.

¶ Como todos seamos obligados ala republica no menos quiero yo hazer lo que a ella cumple.

¶ Lũ oẽs reipublice recte cõsulere debeam? iccirco qd sibi cõducere mihi visũ est in mediũ adducã. Lũ mihi etiã incũbat vt rẽpublicã saluas esse desiderarẽ: ideo qd sibi vsui euenire existimo bono quidẽ aĩo aperiã. Res eni publica oĩm nroũ optima parens vt sibi faueã iure demeretur.

¶ El amor que tienes con la republica me agrada.

Caritas qua erga meã patriã afficeris est mihi iocũdissima. Pietas qua rẽpublicam complecteris accidit mihi suauissima. Fides eni qua patriam cõmunem semper excoluisti est mihi quam gratissima.

¶ Yo no me arrepentire jamas de auer trabajado por la republica.

¶ Nunquã mihi displicebit p republica plurimũ elaborasse.

¶ Nunquã me penitebit patriã meã defendisse. Nunquã me dolebit pro cõmuni salute vehementer insudasse.

¶ Yo he gran plazer que tu ayas buena opinion de mi.

¶ Gaudeo plurimũ de te me recte sentire. Letor maxie meam viuẽdi rationẽ tibi probabilẽ videri. Maxima afficio: iocunditate ea que facio tibi placere.

¶ La liberalidad de Caton es grande.

¶ Glide quanta fuerit catonis liberalitas. Glide quantũ sit cato officiosissimus. Glide quãta sit cato benignitate reffect?

¶ Glide qua munificẽtia sit cato oibus peritissimis.

¶ Plauto enamorado de tus virtudes procura de te complazer.

¶ Plaut? clarissimis tuis virtutib? icẽsus tibi fuisse desiderat. Plaut? clarissima tua volũtate cõcitatur? cupit virtutes

immortales reddere. Plautus celebritate tue fame perpetuam
affinitatis coniunctionem tecum expectat congelare.

¶ Joan me ha siempre honrado.

Joanes me semper plurimum obseruauit. Joanes summo
erga me officio semper usus. Joannes se mihi semper facillimum
prestavit. Joanes mee semper voluntati contemperauit. Joanes
se mi semper obsequentissimum obtulit.

¶ Los tus grandes seruicios a cerca de mí: me hazen que yo
me deua recordar de ti.

¶ Facit enim perpetua tuorum erga me beneficiorum magnitudo
ut sedulo tui memor esse debeam. Amplissima tua in me offi-
cia efficiunt: ut omnia que tibi grata sunt pro te perficere de-
beam. Immortalia tua in me benemerita non sinunt me aliud
quicquam nisi de tuis commodis et ornamentis cogitare. Sum-
dies noctesque sedulo in hoc occupatus: ut pro tuis in me of-
ficiis perpetuo commemorandis tibi satisfacere studeam. Cum
tua in me officia summa esse constant: omnia sunt mihi pro te
merito ac diligenter agenda.

¶ Yo deuo hazer toda cosa por ti.

Quantum enim consequi possum tantum pro te exponere debeo.
Quantum in me est id omne pro tuis ornamentis perfundere teneor.
Quantas mihi bonorum accessiones comparare poterit omnes pro
tuis commodis libenter in medium adducam.

¶ Aun que yo no desee otra cosa sino mostrarme a ti grato
mas etc.

Et si gratius nihil accideret: quam ut rem tibi gratissimam effice-
re possem tamen etc. Tametsi mihi nihil gratius accidere posset
quam virum me tibi beneficiorum memorum prestare valeam tamen etc.
Quamquam mihi nihil optabilius contingere posset quam ut
tuis orationibus me accommodare possem. tamen etc. Et si ex
omnibus mihi optatis illud esset in supremis: ut quo aio er-
ga te sim re ipse cognosceres. tamen etc.

¶ El amor me haze hazer aquello por ti que no haria por mí.

Amor ea me iubet pro te efficere quam pro me ipso non facerem.

Sū enim beniuolēcia cōpulsus vt ea curem p tua dignitate que p rebus meis non curarē. Non enim possem adduci ea pro me agere que pro te facere: amor me cogit.

¶ Conociēdo yo los bñficios q̄ tu me has hecho yo soy obligado hazer totas las cosas que te sean prouechosas.

Lū tuā erga me beniuolētiā considerē oīa sum libētissime pfecturus dū tibi auxilio esse possem. Lū ai aduerterē quanta fuerit tuorū erga me officiorū magnitudo oīa diligētissime procurabo vt morē tibi gerā. Lū mihi in mētem venit quibus quātis quāq; magnis me bñficijs exornaueris: oīa sum pro te perpeffurus dū tuā dignitatē tueri possem. Lū tua in me demerita ex memoria repeto omnia cōstitui tollerare debere: dū rationibus tuis consulere debeam.

¶ Quiendo tu hecho toda cosa por mí salud: yo ansí mesmo deuo hazer por tí.

Lū id semp curaueris vt me saluū esse volueris: mea interesse videt: vt oīa p te merito efficere debeā. Lū oēs me icolumes semp esse studueris: mee partis erit vt tibi nil denegare debeā. Lū oēs fortunas meas itegerrimas cōseruare nixus fueris meū erit onus: vt omnia pro te sustinere debeam.

¶ Yo forçado por amor deseo de hazer toda cosa vtil.

Ego beniuolentia ipulsus q̄ro quotidie qua rōne me tibi accōmodare possim. Ego bñficijs adiutus q̄ro aliqd qđ tibi conducat p te p̄ficere. Ego virtutibus adhortatus omnem meam facultatem polliceor. Ego affinitate commonitus me tibi totum expono.

¶ Buscādo yo que te escriuiesse me vino a la memoria de incitar te al estudio o ala virtud.

Querētī mihi quid ad te potissimū scriberē: illud in mētē venit vt ad virtutes te plurimū adhortarer. Cōsiderātī mihi quid tibi lris significare deberē illud accurrebat vt ad studia bonarū artiū te vehementer incitarē. Cogitātī mihi quid per me tibi scribēdū esse illa ratio apparebat vt te ad gloriā tuorum maiorū inuitarem. Perscrutātī mihi quo te genere

litterarum visitarem: illud scribendi genus accidebat ut viros virtutibus celeberrimos imitari deberes.

C Dios es testigo que yo a ninguno quiero mas que a ti.

Deum hominesque testor nihil te mihi carius accidere posse. Deorum hominumque fidem obtestor nihil esse mihi antiquius dignitate tua. Deos hominesque testes implozo honorem tuum non mihi minori esse cure quam meum proprium. Deus qui omnia recte vidit optimus testis esse potest nullam alius beniuolentiam quam tuam accidere mihi optatorem. Deus homines mihi testes adduco me nihil aliud magni quam felicitatem tuam adoptare.

C Porque tu me has siempre ayudado yo deuo satisfazerte.

Quonia in omnibus rebus meis maximo mihi presidio semper esse voluisti: circo parum tibi gratiam referre studeo. Quia in omnibus meis agendis summum mihi tuum adiutum prestitisti: ideo eandem suffragationis vicem prestare debeo. Quia in omnibus rationibus te semper libentissime accommodasti: nitor retribuere.

C La grande utilidad la qual yo he pensado se te sigue me haze te aya de escriuir.

Magna rei utilitas quam pro te excogitavi me ad scribendum inciuuit. Amplissima comoditatis utilitas quam rationibus tuis plurimum incubere videtur me compulit ut tibi scriberem. Facultas rerum quam maxime tibi vsui futuram esse video me adduxit ut per meas ad te litteras te admonerem.

C Aquello que yo he pensado por ti te sera muy prouechoso.

Quod pro te excogitavi magnum est tibi lucrum allaturum.

Quod mihi pro te in mentem venit eximum utilitatis emolumentum est tibi comparaturum. Quod pro te ago quotidie ad maximum tue dignitatis incrementum plurimum attinere videtur. Quod pro te studeo perficere amplissimis tuis rationibus facultatem accessionis adiciet.

C Porque yo te he siempre tratado a mi querer tu puedes hazer lo semejante de mi.

Quonia arbitrato meo te semper expertus sum eadem profecto ratione de me statuere potes. Quia voluntatem tuam cum meo

iudicio semper coniungere voluisti : meum etiam consensum opinionioni tue sum libenter accomodaturus . Quoniam arbitratur meo rebus tuis omnibus sicuti meis usus fui pari quidem iure res omnes meas possidere potes.

¶ Toda vez que yo he auido menester de tí yo te hallado tanto gracioso que yo te soy muy obligado.

Quotiens auxilio tuo mihi opus fuit adeo facile dulce et humanum expertus sum ut maximopere me tibi debere diiudicem. Quotiens tuum presidium experui ita te tractabilem semper esse cognoui ut mihi quod a me velis tibi denegare debeam. Quotiens te mihi fauorem requisui ita te mihi.

¶ El mi buen testimonio dira la tu diligencia.

Studium tuum honori meo nunquam defuisse statim meus ex te conservatus optimus testis esse potest. Diligentiam tuam pro commodis meis semper extitisse amplissimam omnibus semper libentissime predicabo. auxilium enim tuum mihi semper fuisse paratissimum optime memoria teneo et dum vivam recordabor.

¶ Las grandes honrras que tu me has hecho no merecen que tu me rueges queriendo alguno cosa de mí.

Amplissima tua erga me liberalitas non patitur ut vlla quidem ratione me ores cum omnia sponte mea pro te perficere debeant. Preces enim in amicitia nostra sublata esse debent cum in me tua beneficia optima demerita sint: ut omnia que in me sunt pro tuis commodis in medium teneor exponere. Non enim opus est ut a me quicquam rogando contendas: quoniam immortalis tua in me beneficiorum magnitudo perpetuo me tibi devinctum efficit.

¶ Yo trabajar por tornar te el cambio de los beneficios que tu me has hecho.

Desidero rationes perscrutor ut pro tuis in me meritis merito tibi gratificare possim. Desidero vias percutor ut pro tuis in me officiis virum me beneficiorum memoriam cognoscere possis. Nullum profecto locum pretermitto ut pro summatua in me liberalitate parem tibi beneficiorum gratiam referre valeam.

¶ Por el amor que yo te deuo pienso de hazer todas las cosas

b iij

que a ti seran prouechosas.

Quoniam incredibile quendam amorē tibi debeo: dies ac noctes de ornamentis ac commodis tuis excogitare nō desino. Quia singularia in te studia tibi teneo: illas quotidie rationes percunto: ex quibus tibi merito satisfacere possim. Quoniam omnia que vis maxime tibi debere profiteor: illud semper curo vt mihi prodesse possim.

¶ Los que hazen por nosotros merecen que hagamos lo semejante por ellos. O tu que hazes &c.

Qui nobis presentant paratos vehemēter pnos faciles officiosos iure ipso demereri videntur vt nos etiā sibi vigilantes bonos & optimos declarare debeam? Cum tu mihi obsequētissimus extiteris me tibi omnibus in rebus consentiētem expecta. Cum tu mansuetus atq; tractabilis meis omnibus esse voluisti: ego etiā accurabo vt me tuis bonū gratum atq; acceptum dijudices.

¶ Aquellos que sufren peligro por nosotros merecen el semejante de nosotros.

Que pro nobis incōmoda sustinuerunt iure demerētur vt parē iacture vicē tolerare debeam? Simultates: iurgia cōuicia: offensiōes: atq; incōmoda: que p extimatione ppeti denegasti: satis me admonēt vt ego in te nullū comoditatis genus p te debeas subterfugere. Cum tu pro incolumitate mea detrimenta atq; supplicia non effugisti: ego etiā pro salute tua afflictiones estatē: famem: calamitatē: atq; interitū nequaquam euitarem.

¶ Como sea cosa indigna no auer memoria los seruicios yo no olvidar jamas los tuyos.

Cū sit turpissimū bñficia nō meminisse: certe hoc sum aīo quod a te officiū recepi meminero semp & p̄dicabo libēter. Que tu in me beneficia cōtulisti nulla vnq; mea delebit obliuio. Maxime mihi esset infamie nisi que a te officia recepi memoria cōplecterer sempiterna. Quib; a te officiis affectus sum ea nulla vnq; delere poterit futura etas. Que in me be-

I I

nemerita declarasti ois mea cōplectetur posteritas. Quod me semper lautissime pertractasti: ex mea memoria nunquā decidet. Immortalia tua in me officia perpetuo meo quideꝫ animo insidēt. Nunquam enim obliuiscar maxima ꝛ amplissima me tibi beneficia debere. Tuorum erga me meritorum diligentissime semper memor eris.

Qua tu gracia. o liberalidad. o dignidad. la qual no me fallera jamas me ha a ti siempre obligado.

Tua gracia que mihi nunquā defuit me tibi deuinctū efficit. Tua summa liberalitas quaz mihi semper paratissimam esse cognouit: me tibi semper obsequentissimum reddit. Tua amplissima dignitas que mihi semper opitulata est: me tibi totum vendicauit.

Aun que yo fuesse contento de tus seruicios passados no menos yo tomo grā plazer veyēdo multiplicar cerca de mi la tu liberalidad.

Si contentus erā tuis maximis in me benemeritas summa tamē afficioꝝ leticia tua in me officia indies accumulari. Quāqꝫ ex amplissima tuorum in me beneficiorum magnitudine cumulate mihi satisfactum arbitrabar: gaudeo tamē summopere maioribus indies a te officiis exornari. Nam ꝛ si superioribus tuis in me meritis satis me tibi deuinctū existimabā: letor tamen quotidie in me fieri beneficiorum.

Los tus seruicios me son muy graciosos.

Que pro me egisti gratissima mihi fuerunt. Que pro nobis curasti toti nostre familie fuerūt probatissima. Que p̄ meis commodis molitus es iocūdiſſima mihi acciderūt. Que p̄ meis rationibꝫ pertractasti: fuerunt mihi acceptissima.

Querría mucho que conociesses en quāto tēgo lo que por mi has fecho.

Exopto illā mihi dare facultatē: vt in te pietatē bñficiorū magnitudinē recte cognitā habeas. Desidero maximopere vt ea mihi fortuna cōtingat ex qua incredibilem meam in te voluntatem re ipsa maxime comprobare possis. Utinam eā

rerum facultatem aliquando sortiri possim ex qua officiorum
crebritatem me tui amantissimum iudices.

¶ El gran amor que yo te tengo me fuerza hazer todas las
cosas por ti.

¶ Maximum meum erga te amoris iudicium me plurimum ad-
hortatur ut omnibus in rebus me tibi accommodare debeam. Summa mea
erga te benivolentia me compellit ut nihil pro te debeam recusare.
Perpetua mea in te observantia non sinit me aliud quam de
tuis ornamentis et commodis cogitare.

¶ Quando yo he menester algo de ti sin escampo lo pido, mas
mucho mas de grado te satisfare.

Cum subsidio mihi opus est tuo id libenter a te peto sed mul-
to libentius pro tuis in me officiis tibi gratias ago. Tuum mi-
hi auxilium libenter expeto: sed libentius parum tibi gratiam re-
fero. Ego libenter meis in te rationibus adiungo: sed liben-
tius meum tibi officium presto.

¶ Todas tus cosas me son graciosas y mas me son gracioso-
sos los servicios que has hecho a Pedro.

Cum multum mihi gratissima sint que tu in me contuleris
tamen hoc gratius quod te Petro libentissimum prestitisti.
Cum omnia tua mihi optatissima sint hoc tamen desideratum
quod affinibus meis attribuisti.

¶ Viviendo todos los tuyos hecho me grandes servicios yo
devo curar de satisfazer te.

¶ Cum omnes maximis me officiis semper prosecuti fuerint
illud sedulo excogitare debeo ne tam amplissime liberalitatis
inmemor esse debeam. Cum omnes tui me semper liberalis-
sime compleri sint: nihil est quod ego tuorum amicorum causa
pretermittere debeam. Cum omnes tui se totos mihi semper
patefecerint: illud mihi onus restare videtur ut paribus sibi
officiis respondeam.

¶ El amistad nuestra la qual con grandes beneficios es confirmada
merece que las nuestras cosas sean entre nosotros comunes.
Amicitia nostra que summis officiis ab utroque culta est hoc de-

meret: vt oia nra inter nos comunia esse debeant. Nostra hec
beniuolentie coniunctio qua nostroru vterq; sanctissime co
firmavit hoc merito assequi posse videtur vt rebus nostris
vterq; comunitur vtatur. Colligatio nostre societatis q ma
iores indies vires suscepit pro suo iure merito de postulat vt
nihil inter nos denegari possit.

La memoria dela tu buena voluntad me es ansi graciosa
que yo querria que durasse perpetuamente.

Quia enim memoria amantissime tue erga me volunta
tis ita mihi gratissima est vt maxime desiderem eam perpetue
reserues. Comemoratio tua erga me voluntatis ita mihi acce
ptissima est vt cupiam eam sempiternae conseruari. Significatio
tue erga me beniuolentie ita mihi iocundissima est vt nihil ma
gis gestiam quam quod ita vt facis me semper diligas.

Las tus grandes virtudes y la nuestra perfecta amistad
me hara hazer toda cosa por ti.

Summus enim tuarum virtutum splendor et perpetuum
meum de nostri amoris coniunctione iudicium facit vt omnia
pro te perficere debeam. Insignis enim tue probitatis excellen
tia et incredibilis meus erga te amor efficit vt oia pro tuis co
modis teneam sustinere. Maxima tuorum studioium existima
tio et perpetua nostre beniuolentie coniunctio facit vt tibi om
nibus in rebus me totum patefaciam.

Julio me ha dicho que tu te acuerdas de mi

Cicero mihi significauit vt putem te non imemorē esse mei.
Cicero ita me coegit vt existimare possim quod nequaquam
es oblitus mei. Ex ciceronis oratione percepi quod me me
moriam teneas.

La tu dulce condicion haze que yo te ame mucho.

Suauitas ingenij tui facit vt te mihi carissimum habeam. Per
spicacia tue prudentie facit vt te habeam in optatis. Accurata
tui consilij sapientia facit vt mihi precipuum retineam.

El tu discreto consejo me induze a ser de tu voluntad.

Accurata tui prudentie sententia in eandem me quoq; vo

luntatem inducit. Grauitas tue sapientie facit vt in deliberãdo concilio tibi obtemperare debeam. Subtilis tue deliberationis consolatio in tuam me sententiam adduxit.

¶ La abundancia de tus virtudes haze q̄ yo te aya de seguir. Libertas atqz copia virtutũ quibus te celeberrime exundare video me plurimũ adhortatur vt te velim imitari. Fortune mee q̄ ex tuis plurimum adaucte sunt atqz reseruate me admonent vt perpetuo tibi astrictus esse debeam. Fructus quos ego ex virtutib⁹ tuis capio q̄s vberrimos mihi suadēt vt a latere tuo nunq̄s discedere debeam.

Creyendo tulio mucho de alexos las cosas por venir a el pertenesce proueer del estado dela republica.

Cum. **M.** Cicero sit ita prudentissimus vt longe in posterum prospiciat: suum erit onus reipublice debere bene consulere. **Cum** tu pro singulari tua prudentia omni longe prospicias tuum erit officium cõmuni salutĩ optime prouidere. **Cum** **U**latus perspicacissimo eius igenũ acumine tanq̄s ex aliquo speculo futura p̄spiciat: optimũ esse videtur vt reipublice gubernationi p̄ficiamus. **Cũ** **L**entulus cõmuni salutĩ possit plus prouidere quam quis nostrum ipse esset rerum omnium administrationi p̄ficiendus.

Mira en quanto te tengo.

Uide quantũ tibi tribuã. **U**ide quanto pe te existimem. **U**ide quanti te faciam.

¶ Yo siempre te tuue por sabio en todo consejo.

Semp te consilijs capiendis virũ summa prudẽtia p̄ditũ existimaui. Semp te in consilijs administrãdis optima fide ac religione isignitũ iudicaui. Semp te in omni recta ratione viuendi singulari prouidentia apparatus esse cognoui.

¶ Siempre tuue en mucho tu saber.

Gratissimũ ego semp iudiciũ de tua sapiẽtia fecit **M**aximã ego semper existimationẽ de virtutib⁹ tuis mihi concepi.

¶ **A**vn q̄ yo te aya conoscido siempre sabio no menos yo lo prueuo cada dia mas.

Et si consilium tuum vnquã mihi fuit cognitum tamen id magis prospicio quotidie. Quãquã prudẽtiam tuam singularem fuisse cognouerim : tamẽ eam quotidie accuratiorem esse video. Tametsi sapientiam tuam mihi semper imploretam habuerim:indies maiorem constare experior.

¶ Yo veo finalmente que tu eres sabio.

¶ Hũc demũ intelligo te sapere. Hũc tãdẽ video te itelligere. Hũc postremo mihi cõstat te virũ magna prudẽtia p̃ditũ.

¶ La tu condicion moderada haze que yo dessee que tu gouernes mis consejos.

¶ Natura tua tẽperãs ⁊ modesta facit vt te cõsiliorzũ meorzũ moderatozẽ habere velim. Anim⁹ em̃ tuus simplex ⁊ excelsus me adhortatur vt te mee voluntatis ac scientiaz socium mihi eligere debeam. Familiaritas enim tua omniũ bonarũ virtutũ amãtissima:me vehemẽter adducit vt mearũ omniũ actionũ te mihi comitẽ adiũgere debeã. Cõuersatio tua que cum omnibus:tum etiã mihi gratissima est admonet me: vt omnes partes vite mee tibi gubernandas deferam.

¶ No veo consejo de ninguno mejor que el tuyo.

¶ No em̃ video vllius cõsilia tuo anteponi debere. No satis intelligo cuiuspiam prudẽtiã esse tua superiorẽ. No possum iudicare vllius sapiẽtiam esse tue prudentie preponendam.

¶ Las tus insignes virtudes merecẽ mas looz q̃ incitaciõ.

¶ Insignes virtutes tue gratulationem q̃ hortationẽ desiderant. Eximia clarissimarum tuarum virtutum amplitudo summis potius laudibus videtur celebrari debere quã incitationem desiderare. Excellens virtutum tuarum prestantia magis exigit: vt clarissima omnium voce extollatur quã ad maiorem accessionem inflammetur.

¶ Porque tu eres muy virtuoso querria mucho que fueses gouernador dela nuestra republica.

¶ Quã summis te virtutib⁹ primariũ esse video: cupio maxime vt ñre reipub. gubernator presis. Quã in agẽda virtute te primariũ esse cõstituo:vehemẽter desidero vt ñre societa-

tis moderator. Quia te virum amplissimam virtute precipuum esse
concerno: exopto summo opere oibus meis rationibus adiunge
re. Quia te hominem virtutibus antistitem esse constat libentissime
velle tue familiaritatis particeps fieri.

La tu linda condicion a todo hombre agrada.

Præstantis ingenium tuum omnem populum delectari videtur. Adiri
fica tui ingenii præstantia maximam apud omnes laudem adeptam est.
Approbatum enim consilium tuum summam apud civem tuos gratiam
comparavit. Comoda atque officiosa tue vite institutio: incredi-
bilem apud bonos nominis existimationem concitavit.

La excelencia de saber te deuria incitar a entender siempre
en estudiar.

Honor enim qui ex scientiis celebribus comparatur te pluri-
mum adhortari debet ut eas maxime complectaris. Laus
equidem commendationis que ex bonis artium disciplinis am-
plissima solet exoriri: te debet vehementer incitare ut illas dies
noctesque consequi velis. Dignitas enim quam solent studia
scientiarum omnibus afferre: maximum tibi debet esse incitamen-
tum ut diligentissimam ipsis studiis operam adhibeas. Splen-
dor enim probatus qui solet ex virtutibus elucere te plurimum
debet incitare: ut eas velis virtutes quam diligenter excole-
re. Gloria quidem amplitudinis ex qua homines propter scien-
tias divinis laudibus celebrantur te vehementer adducere
debet ut virtutum disciplinis totum te velis accomodare.
Præstantia virtutis qua homines illustrari solent et ceteris
hominibus excellentiores haberi te summo opere compellere de-
bent ut clarissimis virtutibus te totum exponas.

Porque tu has siempre amado la virtud yo te tengo en
mucho.

Quia intellexi virtutes a te semper plurimum adamari.
idcirco tibi maxime attribuo. Quoniam accepi ornamenta vir-
tutum summo opere tibi semper placuisse: non iniuria te ma-
gnifico. Cum animadverterem te studiozorum disciplinis pluri-
mum excelluisse merito te primum meum existimo. Cum mihi

semper constiterit rectam viuendi rationem te semper egisse non sine causa te ceteris antepono. Cum michi exploratum habuerim virtutes in precio apud te semper extitisse: ideo summis te laudibus afferre non desino. Quoniam ad virtutes comparandas flagrantissimum te semper pernotauit: circo summa te obseruantia colo. Cum semper clarissime perspexerim te omnibus affectionibus: disciplinis atque exhortationibus libenter adhaesisse: non immerito adducor si tibi magis quam ceteris me adherere constituerim.

La grandeza de tus virtudes haze.

Magnitudo virtutum quibus te optimum exornare video facit ut &c. Multitudo benefactorum quibus te preditum esse cernere me vehementer adducunt &c. Quis optimum inter nos amoris merito me impellit &c. Altitudo ingenij tui quo te pulcherrime insignitum esse constat ipso iure michi suadere videtur &c. Splendor tue rectissime vite que te semper illustratum reddidit me faciliter admonet ut &c.

El consejo tuyo me parece asi sabio que me fuerza hazer lo que mandas.

Admonitio tua ita michi prudens esse videtur quod ea me familiariter impellere possit ut id sequar quod tu optimum putes. Tantum enim tibi attribuo quod tuis admonitionibus me faciliter accomodare patior. Consilium enim tuum tanti facio ut a preceptis tuis non discedam.

La tu paciencia muestra bien claro que eres magnanimo.

Patientia enim tua satis aperte declarare videtur quam forte geras animum. Excellentia animi tui te magnanimum esse declarat. Firmitas perseverantie tue nobis suadere videtur quantum in omnibus horrendis rebus constans esse debeas.

Si la temperancia ha de ser loada nos podemos jugar a caton modestissimo.

Si temperantie laus est attribuenda modestissimum perfecto cationem iudicare possumus. Si virtus est in administrandis rebus ordine et moderatione uti: maximam quidem cationi

frugalitatis commendationis attribuemus. Si in gubernandis magistratibus castitas et abstinentia desideranda: certe catoni qui verecundia ac parsimonia compositus est magistratus gerendos commitemus.

¶ La justicia que tienes con todo hombre haze que pueda yo tener buena esperanza de tí.

Justicia qua semper apud oēs usus es facit: vt optime de te sperare possim. Benignitas qua amicos cōplecti solit⁹ es maximā spem tue facultatis prebet oibus. Liberalitas enim tua apud oīnes te gratissimū facit. Veritas quā semper excoluisti mihi suadet vt fidem tibi integerrimam existinem.

¶ La loable gouernacion de tu vida haze q̄ yo te tenga por hombre justo y bueno.

Honorifica enim atq; laudabilis tue vite gubernatio facit vt virum te bonum et iustū esse existimē. Probata et officiosa tue gubernationis institutio facit: vt te virum rectum simplicem et apertum arbitrari possim. Integra enim atq; optima viuēdi ratio facit: vt hominem te purum sincerū equum et innocentem iudicare valeam.

¶ No solo tu que eres letrado mas a vn todos los otros conosciē las virtudes de Tullio.

Non modo tibi qui litterarum studia colis: sed etiam ceteris arbitror Ciceronis virtutes esse notas. Non solum qui egregias bonarū artū disciplinas persequuntur sed omnibus etiam rudibus probabilē Catonis vitā cognitam esse existimo. Non modo tibi qui virtutes imitaris sed etiam ceteris qui rectis viuēdi rationibus haberient officiosā Sulpicij studiozum crebritatem auditam esse credo.

¶ Dizen de cada dia acerca de nosotros delas tus increíbles virtudes.

¶ Adulti quotidie ad nos deferunt incredibiles esse tuas in omni genere virtutes. Nūciatur quotidie summā esse tuarū virtutū amplitudinē. Assiduo em̄ sermone apud nos pferatur singularē tuā in omni genere officij virtutū prestantiam.

Cyo me marauillo porq̄ tus vtudes s̄o singulares ⁊ diuinas
Adiroz equidē facile nescio quid tuis virtutib⁹ esse datū.
 Non excogitare possum quid sit quod virtutes tue poti⁹ di-
 uine quam humane videntur. **A**dultotiens enī te sum demit-
 rat⁹ tanq̄s hominē ex ipso celo delapsum te virū diuina qua-
 dam virtute predictum intuentur.

Las virtudes de tulio. sobrepujā toda victoria y triunfo.
Est enim Liceronis virtus omni victoria felicior. Prestā-
 tissima quidem virtus Latonis omnium fortunis prestan-
 tior facile iudicatur. Suprema **A**aronis virtutum elegan-
 tia omnium felicitatem excedit.

Todos los tus cōsejos me parescen prudentes y sabios.
Omnia tua cōsilia videntur plena prudētie. **O**mnes tue
 deliberationes summa sapiētia referte videntur. **O**mnia tua
 instituta constat magna industria esse apparatus.

Todas las tus cosas me deleytā: especialmēte la tu sabia
 virtud.

Omnia me tua delectant sed maxime tua summa fides: hu-
 manitas: prudētia: cōsiliū: ⁊ liberalitas. **O**mnes enim tue vi-
 te rationes mihi placēt maximopere: sed potissimū societas:
 studium: religio: benignitas. **O**mnia tua mihi grata sunt pre-
 fertim animi magnitudo: virilitas ordo moderatio.

No fue tan gran hecho tomar cartagena quanto es esto q̄
 tu has hecho con la tu virtud.

Non fuit tanti Cartaginē vincere quanti hoc est qd̄ nup-
 tuo consilio gesseris. **N**ō tanti fuit officij. **A**thenas superare
 quanti hoc esse constat quod modo tua sapientia consecut⁹
 es. **N**on enim tanti facio **S**cipionē **H**ūmantiā sustulisse quā
 ti illud existimo quod ex tua virtute profectum est.

Tulio desde niño ha sido virtuoso ⁊c.

Licero ea est adolescens virtute duce consecutus que nō
 nisi longo tēpore solent homines cōparare. **L**icero etate te-
 nera ceteros ingenio superauit. **L**icero a teneris iam annis
 fuit industria prestantior.

C

¶ La eloquētia de Tulio muy deseada de los latinos.

Liceronis eloquētia latinos magno tractu expectata est. Magna est Liceronis virtutum apud oēs expectatio. Amplissima est de ciceronis virtutibus existimatio.

¶ Tu as adquirido gran loor por fama.

Maximam es ex fama laudem cōsecutus. Summam es ex opinione existimationē adeptus. Amplissima pfecto ex constanti hominū celebratione est tibi virtutum laus attributa. Tua quidem nominis existimatio ex hominum commendatione apud plurimos celeberrima est.

¶ grandissima nōbradía de tus grandes hechos.

Jocundissimū nunciū de rebus nuper a te gestis. Gratissimū rumorē de fama tue salutis. Desideratissimū rumorē de fama tue salutis. Desideratissimā famā de tuarum virtutum existimatione. Acceptissimas litteras de filio tuo ad nos redditas.

¶ Ninguna cosa mas cara a todo hombre que la tu virtud.

Nihil vnq̄s gratius q̄s oibus est tua virtus. Nihil optati⁹ est vniuerse ciuitati tua prudētia. Nihil acceptabilius est rei publice tua diligētia. Nihil vnq̄s oportuni⁹ toti populo tua prudentia. Nihil post hominū memoriam cōmodius accidere vidi quam sapientissimū consilium tuum.

¶ Yo me alegro mucho por la fama dela tu virtud.

Ego celebratione tuarum virtutum plurimum gaudeo. Predicatio tue pb̄itatis maxima me leticia affecit. Ego cōmendatione tue estimationis maximopere leto.

¶ Yo veo por expiēcia ser vdad aq̄llo q̄ se dize dela tu v̄tud.

Quod omnes de tua probitate existimarunt id ego re ipsa clarissime cōstare perspicio. Quas de te homines virtutes celebrant ego diuinas esse explorauī. Quā de te hoies celebratam predicant ego eam amplissimā expertus sum.

¶ Yo se bien quanto te precio.

Sū mihi ipse cōsci⁹ quāti te facio. Nō enī sum nesci⁹ quā tū tibi tribuā. Ego enī recte sentio. quāti te ponderem.

16
Yo he gran plazer q̄ tu ayas alcãçado honra de tu officio.

Gaudeo plurimũ maximã ex magistratu tuo te laudẽ ade-
ptũ esse. Letor maxime amplissimã te rerũ gestarũ gloriã
de tuo magistratu deportasse. Gaudeo maximopere summã
te ex virtutib⁹ tuis existimationẽ fuisse cõsecutũ. Letor enĩ
vehemẽter magnũ te ex officijs tuis fructum cepisse.

Yo tomo gran plazer de tu officio.

Ex magistratu tuo magnam capio voluptatẽ. Acceptio
tui magistratus summã mihi affert oblectationẽ. Successus
honorũ tuorũ magne mihi quotidie accedit voluptati. Am-
plificatio tue dignitatis est mihi plurimum iocundissima.

Yo me alegro de la tu prosperidad.

Gratulor fortune tue. Gratulor p̄spicacie igenij tui. Gra-
tulor magnitudini animi tui. Gratulor felicitati tue. Virt⁹
enĩ tua me cogit vt tibi plurimũ gratuler. Virtutibus enim
tuis adducor me tecũ plurimũ gratificari debere.

El amor que tu me tienes me es muy caro.

Declaratio animi tui quam erga me habere dicis est mihi
mirandũ in modũ optatissima. Cõiunctio tue optime erga me
voluntatis mihi suauitatẽ affert: qđ me amas est mihi vehemẽ-
ter per gratissimũ. Familiaritatis affinitas quã mecũ officio-
sissime conglascit maxime mihi voluptati accedit.

La tu prosperidad me es mas graciosa q̄ a ningun otro.

Memini concedã vt tua prosperitas fuerit iocundior: quas
mihi. Nulli quidẽ assentior tuas cõmoditatis rõnes euenire
charioris quã mihi. Nulla qđẽ rõne tolerarẽ vt tue bonorũ
accessiones cuiquã gratiores cõtingere possent quã mihi.

Si tu no conosciesses la virtud de Pedro yo te informa-
ria mas largamente.

Nisi sēpronij virtutes tibi notas eẽ arbitrarer de eo multa
tibi narrarẽ. Nisi tibi exploratũ esset cognoscere de quibus sit
Plaut⁹ virtutib⁹ exornat⁹ de hoc plurib⁹ tecũ agerẽ. Si ca-
tonis virtutes tibi ignotas existimarẽ: d̄ ip̄is certiorẽ redderẽ

Aducho plazer he que mis seruicios os son agradables.

Gaudeo plurimum mea tibi seruicia accidisse gratissima. Letor maxime quod que pro te facio tibi accepta sint. Est mihi iocundissimum que pro te gesserim tibi videri probabilia. Magna afficio voluptate erga te mea tibi opera placuisse.

La buena voluntad que me tienes me es a mi muy graciosa.

Nihil est mihi amabilius tua erga me voluntate. Nihil est mihi gratius tuo in me officio. Nihil est mihi optatius tua in me diligentia. Nihil est mihi magis in optatis quam beneficiorum cognitio.

Po he auido buenas nueuas sabiendo que tu estas bueno.

Acceptatissimum nuncium accepi cum te recte agentem intellexi. Optatius mihi nihil accidere potuisset quam quod de florente statu tuo est michi nunciatum. Res mihi iocundior significari non potuisset quam quod de bono statu tuo certior factus sum.

¶ Quiero que sepas que de cada dia tengo mas en cuidando tus cosas.

Scito mihi indies esse cure dignitatem tuam. Tibi velim persuadeas res tuas mihi indies esse cariores. Hoc tibi velim persuadeas me pro rebus tuis quotidie fieri diligentior. Hoc tibi velim statuas omnia tua indies mihi accidere iocundiora.

¶ Porque tu eres benigno acerca de todos no es de maravilla: si todos te requieren en todas sus necesidades.

Quoniam liberalitas tua omnibus planissima est: non igitur mireris si homines in eorum negociis benignitatem tuam expetunt. Cum tua benignitas nemini unquam defuerit: nihil est igitur quod mireris si eam plurimi in eorum causis te sibi assistant. Quia tua apud omnes beneficia nota sunt nulla igitur te moueat admiratio si multi se tibi commendant. Cum te omnes liberalissimum cognoscant non est quod aliqua tenearis admiratione si omnes tuum officium requirant.

¶ Po me alegro mucho de la conseruacion de la tu fama.

Letor plurimum famam te incolumem conseruasse. Non parua afficio leticia tui nominis existimationem integram defendisse. Non dici posset quantum gaudeam te honorem tuum illesum conseruasse.

Cyo he grã consolaciõ q̃ tu eres tornado a nosotros sano.

Gaudeo maximope te ad nos recte valētē recepisse. Plurimū vt debeo letor te ad nos saluum cōtulisse. Est enim mihi magne voluptati te ad nos tutum rediisse.

Cyo desseo mucho de poder estar en vno.

Optarem vt multis ex causis vna esse possem. Desiderarem vehementissime iam cum pluribus de rebus penitētiarum nostram colere possemus. Quā vellem vt de magnis ac multis rerum accessionibus ad vtriusq̃ nostrum pertinentibus conuenire valeremus.

CSi aprouechasse dessear los prudētes hōbres yo querria fueses siempre en los mis consejos.

CSi mihi facultas optabilis data esset hoies optimates eligēdi tu in primis mihi esses in meis consilijs eligend⁹. Si te arbitrato meo possidere possem nunquā a tuis cōsilijs dissiparē. Si ex snia mea te frui valerē tu esses oim meorū cōsiliorū moderator. Si ex voto mihi data esset tui possidēdi facultas: omnia mea consilia tibi gubernanda cōmitterem.

Cyo he gran plazer dela nuestra compañía.

Maxima afficioꝝ iocunditate ex familiaritate nostra. Nō modicum afficioꝝ voluptate ex nostra affinitate. Non parua afficioꝝ vtilitate ex consilio tuo.

Cyo oyendo hablar a Caton me parece oyr a ti.

Cum catonem loquentem audio te audire video. Cū catonē tuo ad me nomine venientem video: te videre existimo. Quotiens fabricius tuas mihi lras obsignat totiens tecuz sermonem me habere video.

CNo puedo dezir quanto &c.

Nō possum dicere q̃stū desideres reipu. salutē. Nō possum vbi explicare quātope reip. faueā. Nō possum ratione explicare quāta amoris caritate rēpublicā cōplectar. Nō possum aliquo nutu exprimere quātū rēpu. carissimā semp habueri. Nō possum aliqua significatiōe describere quā verus cōmunis salutis patronus atqz defensor existerim.

Eyo me alegro mucho de la salud de los buenos.

Ego salute bonorum magnopere letor. Ego officiosorum hominum incolumitatis vehementissime cupidus. Ego felicitatis iustorum sedulo sum curiosus.

Tullio no podria aver estado mas diligēte para tu loor q̄ ha estado.

Licero diligentior esse tuis laudibus nō potuit quā fuit. Lato grauior dignitati tue quā extitit esse nō potuisset. Adilo cōstantior tue cause non esse valuisset quā fuit. Lentulus amicitior tuis rationibus esse non potuisset quā extiterit.

La tu dignidad que haze sean mucho notadas todas tus cosas.

Tua dignitas facit vt animaduertatur quicquid facias. Clarissima tue auctoritatis excellētia efficit vt quicquid agas vehementer denotetur. Tuarū virtutū splendor homines cō mouet vt quecūq; facias ponderent.

Tullio no sera engañado en aquellas cosas que se puedē proueer.

Licero in his que prouideri possunt non fallatur. Sulpitius in rebus illis que humano ingenio euitari possunt nō decipietur. Lato in his q̄ aliquo consilio refelli possunt non capiētur. Marcellus in illis negocijs que in usu hominum euenire solent non poterit defraudari.

Eyo tengo continuamente en el coraçon la tu dignidad.

Dignitas eni tua sedulo est michi cure. Honor equidem tuus perpetuo michi animo residet. Negocia enim tua quotidie michi sunt infra memorię.

Eyo conosco en toda parte el amor que tu me tienes.

Quoquo me verto tui amoris vestigia concerno. Quanto magis mecū animaduerto tanto tuā erga me beniuolentiaz maiorem esse video. Quo magis mecū excogito eo tuā erga me amoris coniunctionē magis indies augeri sentio.

La vida de los buenos me da siempre alegría.

Honorū vita me semper plurimum delectauit. Liues eni de

te sua publica recte sentientes a me semp' vnice adamati fue-
runt. Qui officio suam viuēdi constitutionem imutant: sum-
mo a me amore complectuntur.

Toda mi esperança es en ti confirmada.

Omnis mea spes i te posita est. Scito spem meam totā in
vno te esse sitam. In te profecto summopere cōfido. In nul-
lo enim alio quam in te spem volui habere. Omnē enim spes
meam in te fixi ac locavi.

Si yo no ouiesse conosciendo la tu lealdad no seria osado de
zirte mis secretos.

Misi fides tua mihi probata esset non auderē mea tibi con-
silia declarare. Misi tua mihi beniuolentia esset explorata: ne
quaquam confiderem meam tibi constitutionem apire. Misi
tue vite ratio optime mihi cognita esset non auderem mea ti-
bi secreta cōmittere.

Si yo dudasse dela tu volūdad rogaria te con mayor instā-
cia que tu me fauoresciesses.

Si de tua erga me voluntate dubitarem pluribus verbis
ad te scripsissem vt rationib' meis inseruires. Misi rectā de
te mihi idem tenerem pluribus tecum agerem: vt cause mee
fauere deberes. Si de nostra amoris punctione suspicares:
longiori quidem ratione ad te contenderem vt te mihi accō-
modares.

Yo espero que mediante la tu prudentia alcãçare toda co-
sa que quisiere.

Spero eni tua prudētia fretus quod opto cōsequi posse.
Confido eni tua sapientia intercedente quod cupio faciliter
possidere. Adhi enim optime persuadeo opera consilio tuo
adiuuante quod desidero posse faciliter impetrare.

Yo querria auer aqlla p̄speridad laqual yo merezco.

Uellē vt meritus sum ita felix essem. Optarē eū vite statū
obtinere quē mea demerita postularent. Utinam ea mihi sta-
tus conditio data esset que conuenire mihi contingeret.

Tullio siempre aprouecho a su tierra.

Licero est de cōmuni salute benemeritus. Liceronem de re publica puto optime meritū. Liceronē de republica semper recte sentire cognoui.

¶ Si natural inclinacion me inclina a la paz.

¶ *Ad*ea vero natura me trahit ad pacē. *Ad*ea aut cōsuetudo me ducit ad studia bonarū artium. *Ad*ea autē voluntas me trahit ad libertatem.

¶ Yo he sido hasta aqui mas vergōçoso a demãdar te ayuda que no lo requiere nuestra amistad.

¶ Verecūdior adhuc cū alloqui te vellē fui q̄ p tuā erga me beniuolentiā liceret. Pudor q̄dez sub rustic⁹ multociēs me detinuit cū loqui ad te contendere vellē. Pudiuscul⁹ nimis adhuc erga te fui cū operā tuā expetere vellem.

¶ Yo amo la verguença y mas la desemboltura del hablar.

¶ Amo verecūdiam sed poti⁹ libertatē loquendi. Cara enī mihi est modestia: sed mihi carior est viuendi libertas libēter obseruo pudorē: sed libentius desidero agendī licentiam.

¶ Antonio fue siempre hombre agradecido.

¶ Claticinius semp fuit bñficiorū diligētissime memor. Claticinius vir semp grauiissimus extitit. Claticini⁹ semp curauit ne ingratiitudinis vicio vnq̄ criminari posset. Claticinius solet amicis mutua beneficiorū vicissitudine respōdere. Claticinius consuevit eandem officiorū gratiam referre.

¶ Yo no he conosciendo ninguno mas prudēte que Tullio.

¶ Prudentiorē adhuc neminē nro cicerone cognoui. Accuratioz adhuc nemo mihi visus est quā noster *Ad*arc⁹ Cato. Calidiori consilio preditum neminem expertus sum quā Sulpiciū.

¶ Yo oyo cada dia muchas cosas las quales queria! q̄ fuessē verdaderas.

¶ Multa audio quotidie q̄ cupio esse vera. Multa mihi quotidie nunciātur que vtinā vera sint. Magna ad nos quotidie deferuntur que ita vt dicuntur constare cupio.

¶ Enel grande enojo yo vso de aquesta cōsolaciō q̄ a quello

q̄ yo he hecho, no se puede reprehender.

In maxima animi acerbitate hac vtor consolatione: quod que feci omni culpa carent. In maximo dolore hac vtor consolatione quod sum michi conscius omnia equissimo animo fecisse. In summis molestiis hac fruor recreatione quod nil a me sine ratione commissum est.

Del negocio dela paz la cosa va como tú lo desseas.

De pace est vt optasti. De studijs nostris ita esse cōstat vt maxime cupis. De statu reipū. ita fore videbis vt desideras. De magistratu Liceronis ita erit vt volumus. De dignitate Latonis ita est vt speramus. De salute nostrorum ita est vt fingebamus.

Yo he visto tus cartas semejātes ala tu maldad iniuriosas iniquas soberuiosas mentirosas.

Litteras tuas vidi simūlimas tue neqtie cōtumeliosas perfidas iniquas: et mēdaces. Tuas mihi litteras detulit. Popilius plenas discordie: temeritatis: superbie: crudelitatis. Tuam legi epistolam delirantem: iniuriosam: molestā: illiberalem: facinorosam.

Yo he recebido tus cartas desconcertadamente escritas.

Epistola tua vacillātib⁹ lris mihi delata est. Lre tue incōstanter loquētes michi reddite sunt. Tuas recepi lras varie defluentes. Epistolā tuam fluctuantibus litteris perlegi.

Las guerras y fatigas nos han dado grāde enojo avn q̄ no mucho tiempo.

Non diu sed acriter tue nos suspitiones coercuerūt. Non lōge quidem sed teterrime nobis insederunt bellorum interminationes. Non longo tempore sed acerbissima malorum calamitate oppressi sumus et confecti.

Jason esta espantado por la tu carta.

Exanimatus est iason tuis litteris. Pertimuit valde Dionisius ex mandato senatus. Per te refractus est acriter Lepidus exercitus aduentu contra mellinū. Percussus est misere lentulus litteris Liceronis

Eyo no he osado dar mis cartas a Pedro.

Non ausus fui litteras meas Appio cōmittere. Nō mihi visum est singulis recte litteras assignare posse. Nō existimaui litteras meas Lepido esse tute cōmittendas. Nolui meas litteras Palionī temere consignari.

No has verguēça de no responder a ninguna de mis cartas? Nonne huius te suppudet vt cum iam ex me litterarum fasciculos receperis nihil mihi remiseris? An nulla verecundia cōmoueris nō te multitudinī litterarū a me missarū mihi quicq̃s respondere. Ita ne pudore afficeris aliquo mihi tuarum ad me litterarum remittere?

La libertad es opremida por la iniquidad de los malos.

Sceleribus malorū oppressa est bonorū libertas. Iniquitate pfidorū status bonorū turpiter est infectus. Improbitate pditorum affictus est bonorum bene viuendi cursus.

Eyo creo q̃ tu conosces la malicia de nuestros enemigos.

Sceleritatē inimicorum nostrorū tibi notā esse arbitror. Improbitatē inimicorū nostrorū diu inuidorū credo te iā cognouisse. Quāta sit nostrorū inimicorū iniquitas minime te fugere existimo. Non enim te preterit quanta sit improborum malignitas.

No te maravilles si yo he reñido con apio.

Noli mirari si apio acriter succēseam. Nulla mouearis admiratione si in popilium incandescam. Nō est quod mireris si in sapinium indignor.

Dios de mal año a papilio hombre iniquísimo.

Deus papilio malefaciat homini omnio nequissimo. Deus opimaco maleuertat homini sceleratissimo. Deus capinius perdat hominem ingratisimum.

Es alguna vez necesario de refrenar la maldad de los envidiosos.

Malorum improbitatē aliquando retundi vtile est. Pfidorū iniquitatē minuī necessariū est. Inuidorū detractioibus pari iure respondere licitum est. Fraudulētam iniurijs

eandem vicissitudinem retribuere necessitas postulat.

Los hombres no tienen razon alguna de empecer me.

Quod homines mihi nocere debeant causam non habet. Quod quisq; mihi retrahere debeat nulla quidem iusta causa oblata es. Quod me homines iniurijs prosequantur id pfecto sine causa facere videntur.

Los hombres invidiosos no cessan de dezir cada dia mal de mi.

Homines inuidie non cessant quotidie nostra existimatione labefacere. Homines maliuolentia suffusi assidue nobis detrachere student. Homines natura maledicti rectam viuendi rationem coinquinare machinantur.

La malicia de los hombres haze que muchas cosas se toman de otra manera que ellas se hazen.

Perfidia hominum facit ut non ea ratione quae ab hominibus facta sunt accipiantur. Inuidia hominum facit ut nonnulla durius quam dicta sunt proferantur. Maliuolentia hominum facit ut pleraque obscurius quam a te acta sunt intererpretentur.

Desarme ya de la incostancia de mis palabras si no fuesse por defecto de otros.

Dolorem inconstantia meorum verborum nisi ex aliorum peccato pederet. Extenuarem ea que legisti me frustra tibi scripsisse nisi aliorum crimine hoc factum esset. Puderet me instatiae meorum litterarum si non ex aliena leuitate pederet. Non possem perpeti fide quam de me tibi dedi frustratam esse nisi fortuna sustineret.

Si que no dicen jamas sino mal de nosotros.

Ita ne propter detractiones alie de me tibi deferuntur? Ita ne preter maledicta de actionibus nostris tibi denunciantur? Ita ne preter malam nominis existimationem tibi affertur? Ita ne preter res mendaces de nobis tibi referuntur?

No fue jamas nero en tanto odio a los romanos quanto fue a nosotros antonio.

Nuncq; Nero tam fuit odio romanis: quanto nobis est Antonius? Nunquam Dionysius tantum fuit inuisus Siraculis quantum nobis est Labrinus. Nunquam ferus Alexander tantum fuit

erosus proconensibus quantum nobis est facinus.

¶ Yo oyo cada día muchas cosas las quales querria q̄ fueren falsas.

Abulta audio quotidie que cupio esse falsa. Clara indies intelligo que utinā inania sint. Magna indies cogor audire q̄ vana esse cupio. Non possum abduci cum quotidie varia p̄cipiam: sed ficta esse omnia libenter exopto.

¶ El mal tiēpo me ha vedado q̄ yo no lo ydo para ti.

Maxima aeris pturbatio adhuc prohibuit ne ad te accedere. Imbres ⁊ venti causa fuerunt ne tabellarios tibi mittere potuerim. Magnitudo hiemis ab hac vsq; die vetuit vt quid ageremus intelligere posses.

¶ Yo auñ no he visto ninguno para menos que antonio.

Ineptiorē profecto Marco Scarāpano neminem esse vidi. Nescio q̄s traditio ignauior reperiri possit. Iusanior ceteris hoibus mihi videtur esse lambertanus.

¶ Yo he gran malenconia dela auersa fortuna.

Incredibili sum de tua aduersa valitudine solitudine cōfectus. Sollicitat me vehemēter tua aduersa valitudo. Excruciat me nimium tuorū infortuniorum calamitas.

¶ Narratio.

¶ Prohemium Synonymorum narrationum.

Quam nostre mentis conceptū aperire ⁊ q̄ nos ad dicendum moueant explicare volum⁹ mi Joānes illud diligēter obseruare debem⁹ vt narratio a nobis habita idonea ⁊ cōmoda cōstet. Nā ipsa narratio debet explicari vt ab auditorib⁹ facillime cōprehendat. Conueniet etiam quod breuiter dilucide aperiatur: vt ab auditoribus clarissime intelligatur. Oportet preterea quod verisimiliter declaretur: vt ipsa fidem possit auditoribus probabilem efficere. De quib⁹ narrationibus aliqua principia hic tibi denotaui. Que si fortasse nimis pauca videbuntur: hac profecto narratione excusari debēt quod vnusquisq; cui enarrare aliqd cōtingat satis clarissime intelliget. Quid si illud ⁊ cui⁹ extat quod planum

facere voluerit. Quod cum recte nouerit facilis erit sibi de fatigatio: id ipsum dilucide denotare et in medium apertissime demonstrare.

¶ En tulio son a questas virtudes.

In cicerone sunt virtutes: iustus/fortis/temperatus. In cicerone poteris hec cognoscere industria: consiliu: sapientia: humanitate: liberalitate: modestia. In cicerone hec esse constant bonitatem: pietatem: fidem: caritatem.

¶ En clodio son a questos vicios.

In Clodio hec oia videm? inscitia: secordia: temeritate: confusione preposteratione. In Clodio hec esse constat iniquitatem: superbia: crudelitate: audacia: inconstantia. In Clodio hec omnia experti sumus: deceptiones: calumpnias: violentiam: iracundiam: implicationem.

¶ Del principio hasta la fin assaz larga seria la narracion.

Al principio enim totius cause usque ad finem longa nimis esset enarratio. Ab initio quidem totius negocii usque ad extremum plura nimis esset dicendi ratio. Ab exordio enim totius accessiois usque ad calcem diffusa esset nimis comentandi ratiocinatio.

¶ Cumple por muchas razones enteder en las ciencias lo primero porque hazen los hombres ser virtuosos.

Oportet maximopere mi laberte te compluribus ex causis bonarum artium disciplinis operam adhibere. Primam quod ipse sciarum virtutes hominigenis maxime conueniunt. Hoc primum sequitur illud quod oportunissime sum in omnibus hominum rebus siue secundis siue aduersis. Deinde nihil est ab ipso deo excepta anima hominibus datum ipsis scientiarum virtutibus prestanti. Et illud adiungo quod neque opida neque ciuitates neque prouitie: aut denique velle rationes absque sciarum preceptis gubernari possent. Nec hoc tacebo quod nisi ipse bonarum artium doctrine apud humanum genus colerent homines profecto eorum vitam tanquam animalia bruta agere conarentur. Adde etiam quod ipse virtutes homini viuo nunquam eripi possunt. Hinc item accidit quod ipsi etiam homini mortuo sempiternam laudis existimationem comparant. Accidit

eodem quod he virtutes homines prestantiores efficiunt
et eorum animas reddunt illustriores. Preterea nihil est scien-
tiarum cognitione prestantius. Et hec etiam addes quod que
illis adherent eorum vita florentiorem possunt. Et illud rur-
sus addendum esse tranquillis in rebus maximam afferunt ho-
minibus oblectationem. Tristibus vero et calamitosis temporum
conditionibus salutem important. Postremo quod capud est, spe-
enim scientiarum facultates talem tanquam amplissimam comodi-
tatis oportunitatem secum afferunt: ut et si homines ceteras omnes
res admiserint ipse tamen insignes bonarum disciplinarum virtutes
ipso eorum hominum vitam comodissime sustentare possunt.

¶ Quando ego te video me patesce que video a mi mismo.

Cum te video me alterum videre video. Cum te intueor
intimos amicos mihi videre existimo. Cum te complector pre-
stantissimos inspicere video.

¶ Leyendo ego tus cartas me patesce hablar contigo.

Cum tuas litteras lego tecum video colloqui. Litteras contem-
plans tecum sermonem habere video. Quoties epistolas tuas
contracto: totiens video te habere.

¶ Ego tengo a ninguno sino a ti en el qual yo pueda cono-
cer la ymagen de nuestra antigua bien querencia.

Neminem reliquum habeo in quo possim imaginem antique
benivolentie cognoscere. Alium neminem cognosco in quo pre-
stantis nostre coniunctionis colligationem conspicere va-
leam. Neminem alium superiorem video in quo pristinam illam
nostram amoris societatem representare possim.

¶ El primero dia que te vi yo escomence a amarte no pesan-
do ser amado de ti.

Quo die te cognovi te amare cepi non existimans amari
a te. Cum primum te vidi magnam feci initium future nostre au-
gende benivolentie cum tamen non putarem ut me amare debe-
res. Et primum te audiui: in te amando exarsi minime tamen
reputans ut mutuo mihi amore responderes.

¶ La primera vez que yo te vi yo me enamore de ti.

Ego quã primum te vidi in amicitiam tuam exarsi. Quo tempore mihi cognitus fuisti eodem mirifice te diligere cepi. Quam primum tecum allocutus sum in amorem tuum maximopere commotus fui.

En la mi nueva amistad con Catõ el primer comienço fue por la virtud.

In mea nova amicitia cū Catone prim⁹ aditus fuit p virtutē. In prima amoris cōiunctione quã ego cum Scipione cōtraxi amicitie fores p sua in me officia aperte sunt. In prima benivolētie cōiunctione que mihi cū tribunio colligata est: caput amoris fuit insignis familiaritatis affinitas.

Yo te escomence de amar desde la iuventud.

Ego vsqz ab adolescēcia te amare cepi. Usqz a teneris annis te plurimū dilexi. Usqz a puero magna sum te benivolētia cōplexus. Usqz ab infantia te mihi amore coniunxi. Usqz ab incunabulis te carissimum habui. Usqz ab ineunte etate tibi libenter inserui. Usqz a primis tēporibus nostre etatis de quibus memoriã accepimus summa fui te benivolētia profecutus.

Esto pertenesce mucho a nosotros ambos.

Utriusqz nostrorū magis interest. Magni utriusqz nostrū interesse puto. Hoc utriqz nostrum incumbit maximopere. Hoc equidem ad rationes utriusqz nostrum vehementissime pertinere videtur.

Adira lo que he pensado.

Uide quid mihi sumpsi. Uide quid mihi psuasi. Uide qd mihi constitui. Uide quid animaduerti. Uide quid mihi conieci. Uide quid mecum cogitavi.

Yo te dire aquello que espero.

Quid autē esperē: tibi dicā. Quid autē cōfidā tibi declarabo. Quid autē cōiectē tibi aperiā. Quid nunc exploratum habeā tibi denuodabo. Quid autē sentiā tibi significabo.

Alla te embio a Juã el q̄l auras mucho por encõmedado

Adito ad te Balbū tuis beneficijs exornandū. Lentulus

ad te venit tua libertate complectendum. Cassus ad te proficiscitur tua benignitate collustrandus.

¶ **T**alla hora valio mucho la nra amistad z los seruicios.

Hoc multū valuit tū vetus nra amicitia: tū beneficiorum magnitudo. Hoc valde profuit tū pristina beniuolētia: tum summa nostra liberalitas. Hoc plurimū conduxit tū nostre familiaritatis cōiūctio: tum etiā nostra benignitas.

¶ **P**edro siempre me aura por buen amigo.

Marcellus oibus in rebus me sibi semp habebit affixum. Marcellus me sibi semp amantissimū esse cognoscat. Marcellus enim est me semper sibi in omnibus eius actionibus obsequentissimum habiturus.

¶ **E**llo que tu te excusas por ocupacion no me auer podido escreuir yo recibo la excusacion.

Quod te excusas ppter occupationē nō potuisse scribere satis apud me valet. Accipio excusationē qua vsus es: quod occupationib⁹ impeditus non scribere potueris. Quod dicis te occupatissimum tuis me litteris visitari nō potuisse satis excusabilis tua hec ratio mihi esse videtur.

¶ **Q**uod cosa accepta zc.

◊ rem gratā. ◊ negociū atceptum. ◊ casum desideratū. ◊ accessione oportunitissimū. ◊ fortunā cōmodā. ◊ conditionē expectatā. ◊ rationē apertā. ◊ factū conueniens.

¶ **Q**uod virtud desleada zc.

◊ virtutem expectatā. ◊ industriaz perspicacē. ◊ consiliū sapientissimum. ◊ equitatem benignissimā. ◊ constan-
tiam perseuerantem. ◊ modestiam frugalem.

¶ **Q**uod muchas cosas gentiles zc.

◊ multa preclara. ◊ plurima florentissima. ◊ plura venusta. ◊ varia magnifica. ◊ plurima egregia. ◊ innumera-
bilia conducibilia.

¶ **Q**uod muchas cosas intolerables.

◊ multa intollerabilia. ◊ multa abhorreda. ◊ multa indigna. ◊ multa pernitiōsa. ◊ multa horrenda. ◊ innume-

23
rabilia implicata.

¶ O cosa misera.

¶ O rem miserā. ¶ O incōmoditatem inauditam. ¶ O tēpora calamitosa. ¶ O consilium perditum. ¶ O vitam vituperandā. ¶ O detrimentum insperatum. ¶ O disciplinam preposteram.

¶ O soberuia no oyda.

¶ O suberbiā inauditā. ¶ O pfidiā itollerabilē. ¶ O versuciam dolosam. ¶ O cogitationem pestiferam. ¶ O mores barbaros.

¶ Yo tengo al presente ocasion de hazerlo.

¶ Nūc nactus sum occasionē agēdi. ¶ Nūc sum tractādi facultatē cōsecut⁹. ¶ Nūc pficiēdi sum oportunitatē adeptus.

¶ Yo he conosciendo esto &c.

¶ Sum hec consecut⁹. ¶ Hec videoꝝ profecisse. ¶ Hec enim complexus sum. ¶ Rem eo loco perduxī. ¶ Hoc egi.

¶ A questo es de hazer.

¶ Illud enim agendum est. Illud enim ornandū est. Est enī istud prouidendū. Hoc enī est minime negligendū. Hoc nequaquam est pretermittendum.

¶ Hazese de gran diligencia.

¶ Agitur diligēter. Laboratur vehementer. Curatur diligentissime. Inuigilatur quotidie. Nihil permittitur. Sedulo fit.

¶ Tulio con su estudio ha esclarescido a toda ytalía.

¶ Licero ex eius studio hoc est consecutus quod italiā tantā eius virtutibus illustrauit. Licero ei⁹ eloquētia oēs Italicas puicias adornauit. Licero ei⁹ bonarū artiuū disciplinis amplissimū Italiē attulit splendoris ornamentum.

¶ Pompeio ha hecho aquellas cosas que son muy prouechosas a la nuestra ciudad &c.

¶ Pōpeius eas res gessit que rēpublicā plurimū adduxerūt. Pōpei⁹ est ea consecutus q̄ urbīs statum stabilierūt. Pōpeius eo rem perduxit vt cōis salus iam recreari possit. Pōpeius eas res perfecit que rationes ciuitatis reformarunt.

¶ Caton me ha prometido de poner gran diligencia en mis cosas.

Lato mihi pollicitus est mirificum genus diligentie. Lato mihi testatus est incredibilem se meis rebus curam prestiturum. Lato hoc mihi pollicitus se diligentissime pro meis rationibus inuigilaturum.

¶ A questo seria muy prouechoso.

Hoc magno tibi erit adiuumento. Hoc amplissimo tibi erit emolumento. Hoc tibi plurimum est expediens. Hoc est tibi summopere conducibile. Hoc est tibi admodum oportunum. Hoc maxime tibi conducere videtur.

¶ Tornado de la prouincia luego te escreui.

Tantum ex prouincia redieram cum has tibi literas scripsi. Tantummodo ex magistratu remeaueram cum hanc tibi epistolam obsignandam comisi. Illo tunc domum nouiter me explicaueram quando te his litteris uisitaui.

¶ Yo tenia voluntad de lo hazer.

Mihi erat in animo uelle facere. Aliaduenterem uelle curare. Excogitaueram agere debere. Deliberaui oportere perficere.

¶ La yda de Tulio para vos me haze ser breue en escreuir.

Profectio Liceronis ad te est mihi ad breuitatem accommodata. Aduertit Liceronis mihi aptum est ad breuitatem in scribendo Liceronis ad te uisitatio mea scribendi breuitatem excusabit.

¶ Yo he respodido a vna epistola y responder a la otra.

¶ Unius epistole respondit uenio ad alteram. Præter epistole satisfeci nunc ad alteram accedo. Præter unius tuis litteris rescripsi: ad alteras uenio.

¶ Recebidas tus cartas comence a tratar tus cosas.

Ego post tuas litteras mihi datas causam tuam quam primum curare cepi. Ego postquam recepi tuas litteras primum quod ego feci dignitate in tuam defendi. Ego lectis tuis litteris statim de rationibus tuis cogitaui.

¶ Yo he mucho agradescido a Lato.

Pluribus uerbis Lato gratias dixi. Multo sermone Lato gratulatus sum. Longa oratione Lato gratias egi. Magno quidem beneficio Lato gratias dedi.

¶ Sirue diligentemente a la republica.

24
Fac in rempub. omni cura ac cogitatione incubas. Fac omnibus viribus comuni salutem inservias. Fac omni studio publicis rationibus faueas.

Mosotros auemos menester de la tu auctoridad.

Auctoritate tua nobis opus est. Consilio enim tuo indigemus. Gratia tua est nobis omnino necessaria. Virtus enim tua est nobis plurimum oportuna.

Yo he tractado bien la republica.

Sum enim complexus omnes rationes reipublice. Omnia quae ad rempub. attinent. Sum oia consecutus ut respub. recte gubernetur. Oia perscrutatus sum quae ad rempub. pertinere videntur. Nihil quod ad rempub. pertineat pretermisi. Nullo loco defui quin ut respublica optime gereretur.

Esto sera a grande honor.

Hoc magno tibi erit honori. Hoc summo tibi erit ornamento. Hoc erit dignitati tue plurimum conducibile. Hoc tue dignitati admodum erit expediens. Hoc tue existimationi quae maxime futurum est commodum.

Es grande opinion de ti e de tus virtudes.

Magna est enim opinio de te. Magna est de te commendatio. Magna est memoria tuarum rerum gestarum. Maxima est de virtutibus tuis existimatio. Summa scit esse in expectatione nomen tuum atque virtutem. Oia enim illa a te expectantur quae a viro summo ingenio summaque virtute predicto expectari solent.

Todo hombre aguarda a Tulio.

Omnes pendet ab ore ciceronis. Oium oculi in ciceronem coniecti sunt. Omnes enim animadvertent quid Licero faciat.

Rogandome tu que yo te ayudasse me parecio cosa digna.

Quando mecum egeris ut te iuuare digna mihi res visa est. Cum me rogaueris ut honorem tuum defenderem equum esse existimaui quod etc. Quando apud me institeris ut me tibi accommodare rectum esse dixi ut etc. Quando a me petieris ut dignitati tue fauerem iniquum esse putavi nisi etc. Quando me efflagitaueris ut affines tuos amplecti deberem beniuolentiae nostrae conueniens existimaui. ut etc.

Pertenesce al noble hōbre de mostrar se gracioso.

Est enim ingenui animi virū se prestare quā gratissimus.
Est hominis officiosi beneficiorum se memorē demonstrare.
Est enim boni hominis parem meritorū gratias referre. Est enim hominis grati munus officij respondere debere.

Quādo gōçalo me vee me da grās por lo q̄ por el heziste.

Quotiescūq; creboni⁹ me videt maximas p̄ tuis in se officijs mihi gratias agit. Quotiens crebonius fit mihi ouiaz p̄ amplissima tua in se libertate mihi gratificat. Quotidie crebonius in ea est voluntate constitutus vt ex tuo in se beneficio mecum plurimum congratuletur.

El hablar de Tulio me fue muy alegre.

Jocunda mihi ciceronis oratio fuit. Ciceronem libentissime me loquentem audiui. Adeo mihi gratissimus fuit sermo Ciceronis vt neminem audiam libentius.

Seyēdo me grata la tu voluntad yo cōsiēto esto otro q̄ ꝛc.
Hoc tuū iudiciū cum mihi gratissimū esse dicam: seq̄tur illud vt ꝛc. Hanc tuā sententiā cum mihi aptissimā esse profitear illud etiam adiungo quod ꝛc. Hec voluntas cum mihi p̄babilis esse videatur hoc etiam accidit ꝛc.

Po he trabajado por satisfazer a la tu voluntad.

Omnia feci vt voluntatem tuam obtineres. Omnia tibi a me petenti libentissime recepi vt quod velles consequi posses. Omnia curavi vt tuo esset satisfactum desiderio.

Los camoranos han deliberado ante de morir que someterse a la seruidumbre.

Hoc animo scito omnes numantios vt mortem seruituti anteponant. Numantini nec dicere nec superesse cartagini volunt. Hoc eni est propositū Numantinis vt fidem Carthagini datam omnibus fortunis antiquiorem existiment.

Tulio es ayn constante en el buen proposito.

Licero adhuc est in officio constans. Licero in eadem re cta est voluntate qua solet optime esse cōstitut⁹. Licero eandem virtutis conscientiam obseruat: quam adhuc obserua-

25
uit. Cicero eadem sentit que sentire consuevit.

¶ El negocio va bien.

Res bene gesta est. Res enim bene se habet. Res enim felicem exitum consecuta est. Res equidem optatum portum adempta est. Res feliciter acta est.

¶ El negocio se haze como lo queremos.

Res enim ex sententia gesta est. Factum equidem ex voluntate actum est. Sententia profecto ex optatis meis lata est. Negocium enim ex desiderio meo factum est. Causa enim voto tractata est. Ut optauit ita est. Fortuna successit ut volui et optauit. Sors enim cecidit quemadmodum volui. Actio bonorum mihi contigit arbitrato meo. Res enim est more meo constituta.

¶ Yo desseo mucho que tu alcances gran loor de las tus virtudes.

Exopto vehementer ut tuarum virtutum aliquid lumen eluceat. Tu fac in agendo gloria te vincas. Tu fac ad summam gloriam contendas. Da operam ut in virtutibus excellentia ne mini contendas.

¶ Yo querria oportunidad de poder estudiar.

Vellem ut accidisset tempus ut studio inuigilare possem. Optarem illam mihi oblatam facultatem ut scias possem extollere. Utinam illa esset mihi oblata potestas ut egregias bonarum artium disciplinas pertractare valerem. Velle iam michi oportunitatem contigisse ut litterarum studiis me totum exponere possem.

¶ Yo quisiera que en los años passados tu me ouieras conbidado al estudio.

Velle superioribus annis me ad studia bonarum artium iuitasses. Optarem anterioribus annis me tibi scientiarum comitem adiurisse. Utinam ante hoc ad disciplinam virtutum me conuenisses.

¶ Yo querria de ti aquello que espero de alcanzar.

Vellem id a te quod obtinere spero. Optarem id a virtute tua quod facile impetrare confido. Cupio id a tuo magistratu quod obtinere credo.

¶ A penas yo me puedo detener que no viniessse luego para ti.

Ego vix teneor quin ad te concurrerem. Ego pene cotidie

d iij

ne eo qui ad te aduolem. Ego vix a trahor quin ad te quam primum transferam me.

¶ Quanto auria reydo si yo ouiesse estado contigo.

Quos ego risus excitassem si affuissem. Non abduci potuissem quia si vna tecum extitisssem in maximos risus icidisssem. Si te coram adisssem in risus maximos affuissem.

¶ Por la gracia de dios nosotros somos fuera del peligro.

Dei benignitate periculorum calamitatem subterfugimus. Deo confidentes sospites conualemus. Superis volentibus in columnes euasimus. Diuina clementia intercedente integros nos conseruauimus.

¶ Yo he grandissimo desseo de conseruar la republica.

Ardeo cupiditate incredibile rempublicam stabilire. Maxima afficio voluptate statum ciuitatis confirmare. Incredible me tenet desiderium oem salutem excogitare velle. Eximia comoueor auiditate patriam illesam seruare posse.

¶ La cosa hecha se espera.

Hesta enim res expectatur. Expectamus iam quod gestus est. Acta iam diu operimur.

¶ Liberio me dixo la paz la qual cosa me ha mucho plazido.

Liberius quod magne michi leticie fuit nunciauit pacem firmari debere. Auianus quod libeter audiui dixit tempora nobis futura esse tranquilla. Bitunius quod gratissimum fuit michi nunciauit tranquillo nos ocio prope dies vii. Debere dicit michi pacem comode tractari. Declarat michi concordiam pacis agitari. Affirmatur michi bellum prope diem terminari.

¶ Dela guerra de ytalia nosotros somos auisados por cartas y por mensageros.

De bello persico nos fama rumore nuncijs tabellarijs litteris certiores facti sumus. De exercitu y classe mitridatis per nostra nauigia inde redempta apertissime cognouimus.

¶ Yo he sabido por tus cartas aquello que auia sabido por la otra de ante.

Intelligo idem in his litteris quod in superioribus intel-

26

lexi. Id postreme tue littere declararunt quod anteriores si-
gnificarunt. Non magis ex tuis visis eplis admonitus sum
quam ex prioribus cognoueram. ¶ El restanteстал.

Cetera sunt huiusmodi. Reliqua sunt eodem modo. Reli-
qua pertinent ad rempublicam.

¶ Quando yo estuuiere en bolonia estudiare.

Quãdiu bononie fuero ad studiũ me cõferã. Quo ad me
bononie cõmorari cõtigerit nõ desinã lras pertractare. Tã
diu sciarũ disciplinis me dedã quãdiu bononie p̃morabor.

¶ Estudiando yo las obras de Tullio.

Cũ apud Liceronẽ studerẽ. Cũ studio Liceronis operã
adhiberẽ. Cũ multa Liceronis volumnina peruoluerẽ. Cum
me plurimas Liceronis scias pertractare contingeret.

¶ Quanto yo me puedo recordar.

Quantũ possum recordari. Quantũ mēoria p̃terita repete
re possũ. Quãtũ valeo cogitatiõẽ p̃plecti. Quãtũ hũano i-
genio possũ excogitare. Quãtũ ex lege lōgissia mēoria possum.

¶ Espando yo tus cartas tullio me dixo q̃ no me (itueri.
podias escreuir cosa alguna.

Expectãti mihi tuas litteras cicero nunciãuit te nihil scri-
bere posse. Lupiẽti mihi tuas videre epl̃as cicero significa-
uit te litterarum nihil mittere constituisse.

¶ Buscãdo yo que te escriuiesse antonio nuestro amigo me
dio materia de escreuirte.

Dubitãti michi quid ad te scriberẽ lentul⁹ noster materiã
scribẽdi aperuit. Querẽti mihi quid tibi lris declararẽ p̃opo-
nius idoneã mihi ad te scribẽdi occasionem obtulit.

¶ Yo quiero que tu sepas.

Uolo scias. Nolo te ignorare. Cupio vt certior fias. Uo-
lo exploratũ habeas. ¶ Despues que tullio me dixo.

Postq̃ mihi cicero nunciãuit. Postq̃ cicero mihi detulit.
Postq̃ vero cicero mihi significauit. Qui postq̃ me admo-
nuit. Postq̃ me certiozem reddidit.

¶ Despues que bruto vino a mí r yo hable con el.

Postq̄ brutus me cōuenit ⁊ ego cū eo locut⁹ sum. Post
q̄ brutus ad me adiit ⁊ ego sermonē habui. Postq̄ brutus
ad me accessit ad me sermonem cum eo cōmutaui.

¶ Seyendo venido juan a mi.

¶ Cum varro ad me venisset. Cum varro ad me p̄fect⁹ fuisset.
¶ Cum varro me admonuit. Cum varro me conuenisset.

¶ No era ayn assaz manifestō.

¶ Mondū satis cōstabat. Mondū clare apparebat. Mondū erat
auditum. Mondū erat planū. Mondū satis erat exploratum.

¶ Si tu mudares las costumbres has lo bien.

¶ Si mores correxeris benefacies. Si vitam emendaueris
melius tibi cōsulcs. Si meliores viuēdi rationes susceperis
rem ages te magis dignam. Si te virtutibus assue feceris in
viz p̄statiōrē euades.

¶ Tu juzgas la cosa como es.

¶ Tu em̄ a certo sēsu qđ vez ē iudicas. Tu qđē x̄e existimas.
¶ Tu em̄ vt res h̄z arbitraris. Tu p̄fecto ita sentis vt res ipsa
futura est.

¶ Yo he hecho siēpre ansi q̄ mi obra fuesse loada.
¶ Ego id semper peregi vt opere probari posset. Ego illud
semp curauī ne qđ agerē qđ merito posset reprehēdi. Ego
id semper exoptaui vt mee vite ratio probabilis haberetur.

¶ Yo pense conigo mismo.

¶ Collegi ipse me. Ad eū locut⁹ suz. Ad eū cōsiliū adhibui.
¶ En q̄ estado estē n̄ras cosas tu lo podras saber por aq̄sta carta

¶ Res nostre i quo statu sint ex h̄is l̄ris cognoscere potes.
¶ Hec negocia quomō se habeāt cicero tibi declarabit. N̄ra
respublica quā status cōditionē possideat ex hoc intelliges.

¶ Nosotros estamos en aquesta opinion.

¶ Nos i hac sentētia sum⁹. Nos hoc sentim⁹. Nos hac duci
mur opinione. Nos hac sum⁹ in volūtate cōstituti. Hoc enī
nostrum est propositum. Hec nostra est consilij deliberatio.
¶ De estado d̄ n̄ros amigos yo siēto todo aq̄llo d̄ q̄ he plazer.

¶ De statu nostrorū amicorū quotidie audio q̄ volo. De sta-
tu rerum cōmuniū indies que placent intelligo. De rationi-
bus rerū nostrarum audio sedulo que grata sunt.

De tu causa yo no he podido hazer nada: o cosa alguna.

De causa tua adhuc nihil pficere potui. De negocio tuo sum quotidie ita curiosus vt nil aliud curem. De rebus tuis optimum me spero finem consecuturum.

Ha acaescido vn caso marauilloso.

Casus enim mirificus interuenit. Accessio rex est variecōstituta. Fortuna enim diuersa intuenit. Sors eadē inspatō intuenit.

El .xvi. de junio yo fui a la prouincia.

Ad .xvi. calē. Julij ī puiciā pfectus sū. Ad .vi. nonas iulij. ex puicia egressus sū. Ad .viii. Idus octobris in lōbardiā veni.

Entonces en aquel tiempo.

Eo autem tempore. Illo tunc. Tunc temporis.

Yo torno al principio.

Redeo ad prima. Verum ad suprema reuerto. Ceterum ad capud ipsum regredior.

Por manera de dezir si yo declarasse el negocio.

Et vt dicēdi gratia rem tibi narrarē. Et vt docēdi gratia causam tibi demonstrarem. Et vt docēdi causa huius rei causam tibi declararē. Et vt exempli causa negocium tibi explicem. Et vt exempli gratia casum tibi comperiam. Et vt verbi gratia factum tibi ostendam.

Seiendo yo ocioso en Toledo.

Cum essem ociosus toleti. Cum essem negocijs vacuus cre mone. Cum essem aliquantulus laboribus subleuatus. Cum essem paulisper occupationibus relaxatus.

Esto me venia ala memoria.

Adhuc hec veniunt in mentem. Hec mihi occurrunt. Hec me exagitant. Hec me comouent. Hec me adhortatur. Hec me impellunt. Hec me suadere videntur.

Del qual tiempo me acuerdo.

Quo quidem ex tempore memoria teneo. Que profecto tempora memoria mihi insident. Que quidem temporum conditiones memoriam mihi refricare videntur.

Yo me acuerdo venir algunos a mi los quales etc.

Ad me adire quosdā memini. Quidā ad me pfecti sunt.
Quidā me adierūt qui ꝛc. Quidā me cōuenerūt qui ꝛc.
¶ Elyn yo vía aquellas cosas.

Idem etiā illa vidi. Idem etiam illa curauī. Idem etiam il
la dixi. Idem etiam illa feci.

¶ Yo pienso la cosa como es.

Existimo id quod est. Puto qđ res ipsa cōstat. Aiauerto
rem ipsam ita esse vt se habet.

¶ Los días me hazen mudar las costumbres.

Etate ingrauescēte adhortor alios viuendi mores inire.
Etas ingrauescens me monet vt viuendi formam immutē.
Etatis maturitas me cōpellit vt alios viuendi mores subse-
quar. Etas precipitans mihi videtur innuere. vt aliam agē-
di constitutionē ingrediar. Etas iam decursa: me monet co-
gitare: etate confecta alia iam desidero.

¶ Yo he deliberado ha gran tiempo.

Adihi cōsiliū captū iam diu est. Jā dudum mecū istitui. Jā
pridem mecū constitui. Jā diu mecū deliberauī. Satis iā diu
mecū statutū est. Jā antea mecū decretū est. Hoc mihi iā diu
certū est. Jā diu mecum quid acturus stabiliui.

¶ Bien me yria si yo podiesse estudiar.

Preclare est mecum actum: sin studendi ocium mihi cō-
parare possem. Optime quidē nobiscum ageretur: si vt opta-
ui contemplandi facultatem consequi possemus. Cōmodis-
sime profecto mecum ꝛ cum stephano ageretur si solitā per-
tractandorum studiorum libertatem cōplecti valeremus.

¶ Tu no quieres que yo diga mi parescer.

Megas me sniam meā dicere. Megas me No debere quod
pbo explicare. Moles me q̄ video libere posse declarare. Mō
pbas q̄ recta sunt aperte in mediū adducere debere.

¶ Es habla escura ꝛ cubierta.

Sermo verbis tectus. Oratio v̄bis simulata Snia circū
locutione plata. Effectus alienis verbis coopertus.

¶ Antonio me dixo dela guerra lo q̄l me ha mucho pesado.

28
Appius quod mihi magne molestie fuit nūciauit magnā
bellozū irruptionē expectari. Appius quod inuitus audiui
nunciauit nos magno in periculo esse futuros. Appi⁹ quod
mihi uehementer displicet significauit magnas discordie, fu-
turas esse calamitates.

¶ Han me dicho que se apareja vna gran guerra.

Dicitur nobis magnas inimicorū copias parari. Nuncia-
tur nobis magnū inimicorū exercitū congregari. Significat
nobis amplissimas hostium cōgregationes coadunari.

¶ La ropa es metida a saco mano o a robo.

Res sunt posite direptiōi ⁊ incēdijs. Res sine indicib⁹ ne-
phandis scelerib⁹ exposite sunt. Res arbitrio imperite mul-
titudinis vexantur. Res neglectis legibus malorum libidi-
ni supposite sunt.

¶ El imperio es disminuído.

Imperium est diminutū. Dēs prouicie conuassate sunt
Res publica maximū accepit detrimentum. Dēs ciuitates
sunt pturbate. Omnes reipublice rationes cōmutate sunt.
¶ Restaua que buscañemos manera de seguramente biuir.
Relinquebatur difficilis illa deliberatio prouidendi. Resta-
bat illa laboriosa protractio confidendi. Ceterū erat: vt inue-
niremus rationē recte tuteq; viuendi.

¶ A vn me fallece a q̄llo q̄ yo esperaua ser principal ayuda.

Illud etiā me deficiebat qđ precipuū mihi p̄sidiū fore spe-
rabā. Hijs etiā rebus carebā q̄bus me potissime sustēstabā
Hijs etiā priuat⁹ q̄ meis rōnibus vite maxime cōducebāt.
Erā⁹ p̄terea illis amicis orbatus qui mihi fauere solebant.

¶ Yo no auria alguna esperança.

Quā nullam spem haberem. Quod primū p̄mitterez nō
reperiebā. Quod mihi fortuna sperarē non occurrebat.

¶ Aueys hecho iniuria a Zulio.

Mihi enī videt̄ indigne detractatū esse ciceroni. Videt̄ mihi
semproniū a Petilio sine causa lesū iri. Constat em̄ Lētū-
lum indignis iniurijs a Pompeio affectum esse.

¶ Appio por cada pequena cosa muda su voluntad.

Appius enim ad singulos nuncios consilia mutat. Appius eadem ad unamquamque persuasionem deliberandi rationes conuertit. Appius ad quemlibet rumorem, agendi constitutionem renouat.

¶ Yo me acuerdo que tu estauas en tal error q loauas los vicios mas que la virtud.

Ademini te errare quod vitia potius quam virtutes comprobares. Recordor quod vacillabas quoniam ineptas voluntates rectis et commodis consilijs preponeres. Teneo memoria quod deliberare solebas: quia scelera probitati anteponebas.

¶ Tu vees que la libertad de los hombres falesce.

Clides enim exaruisse hominum libertates. Non te fugit hominum benignitatem nimis factam esse remissam. Satis enim exploratum habes hominum charitatem esse vehementer extenuatam.

¶ Desto me dolia mucho.

Erat enim hoc mihi dolendum. Erat equidem hec iniuria mihi plurimum permolesta. Erat mihi enim hoc deplorandum. Erat profecto mihi acriter contristandum.

¶ Yo esto tanto ocupado q no puedo escriuir a mi voluntad.

Tantis enim impedior occupationibus ut ad te scribendi arbitratu meo facultas nulla detur. Sum adeo dies noctesque rebus implicatus ut tibi ex sententia litteras scribere non possum. Tante profecto me obruunt occupationes ut quemadmodum desidero epistolis te visitare non queo.

¶ Acontesce a mi a quello que a muchos suele acontescer.

Accidit mihi quod multis euenire solet. Mihi enim id contigit in quod recti homines sepe numero incidere solent. Soleo equidem in illos fortune casus incurrere quos etiam subeunt quibus plurimi. Bruto a trabajado de hazer fuerza a la republica.

Betilius conatus fuit in rempublicam impetum facere. Melius tentauit bonis ciuibus litem intendere. Liberius molitus est rempublicam turpiter impedire. Carbo admissus est causam reipublice calumniari. Sylla non cessauit rempublicam perturbare. Catilina machinatus est communem salutem usurpare.

Cesar persecutus est rempublicam dissipare.

Tu me dizes de Tulio z de aquellos tiempos passados.

Liceronem mihi narras z illa tepora. Prisca romanã re publicã mihi cõmemoras z illa preclara negocia. Quintilianum mihi cõprobas z illa celeberrima priscorũ studia. Christum mihi declaras z illos sanctos mundum illuminantes.

Terencio es tan enseñado que el sabe strahazer los gestos de los hombres.

Terentius est ita perdoct⁹ vt omniũ vultus nouerit exprimere. Terentius est summus orator vt omniũ hominum gestus faciliter sciat effingere. Terentius ita mores hominũ perdidicit vt omnium voces effingat.

Po me maravillo mucho desto.

Illud vehemētissime admīroz. Illud maximã me in admirationē adducit. Illud non parua mihi affert admirationez. Ex hoc nō parua moueoz admiratione. Illud soleo plurimũ demirari. Ex illo in maxima sum admiraatione cõstitut⁹. Illud mihi permirũ accidit. Illa enim me tenet admiratio. In illam soleo admirationem incidere.

Tu me demãdas en summa q̄ opiniõ tẽgo dela republica.

Ad summam queris quid de republica sentiã. Caput sci re vis qui sit reipublice stat⁹. Effectũ petis que mea sit derepublica voluntas.

Nos biuiriamos bien si cesar no nos turbasse.

Preclare vixeram⁹ nisi cesar ocium nobis perturbasset. Optime nobis agebat⁹: nisi Sylla nobis trãquillitatẽ incommode vexasset. Feliciter agebam⁹: nisi mitridates nobis molestus insurrexisset.

Nosotros soliamos tener buen estado agora lo tenemos catiuo.

Solebamus habere pacem: nunc bello afficimur. Solebamus libertatem possidere: nunc turpissima seruitute comprimimur. Solebamus veritatẽ liberĩ possidere: nunc cogimur debere mendacijs assentiri.

Diuisio.

¶ Leydas tus cartas todos ouieron gran plazer.

Lectis tuis litteris magna omnium congratulatio consecuta est. Litteris tuis auditis amplissima est bonorum approbatio subsecuta. Explicata litterarum tuarum scientia incredibilis est omnium officiorum letitie plausus exortus.

¶ Prohemium per synonymis diuisionum que sequuntur.

Diuisiones rerum explicandarum. Aliquoties ut ex perior quotidie ad dicendum maximopere necessarie videntur. Nam he profecto diuisiones: tum auditores dociles efficiunt: tum etiam eos de zita attentos et admonitos reddunt: ut que necessarie rationes et argumentationes consequantur: equo animo audire constituent: et eas dilucidius intelligant. Earum igitur diuisionum inuentiones quasdam ex gramatice partibus orationibus ordinatis deductis. hic breuiter sum compleris: quas et si paucas utiles fortasse putabis.

¶ Desirte he quales en tu negocio son fieles quales traydores / quales promptos / quales negligetes / quales amigos / et quales contrarios.

Explicatur igitur sum qui in tuo negocio fuerunt fideles qui perfidi: qui studiosi: qui negligentes: qui amici: et qui aduersarij.

¶ Agora yo quiero guardar la paz / o hazer guerra / o hazer otra cosa soy obligado vsar de virtud.

Siue enim pacem seruare volumus: siue bellum exercere consideremus: siue res alias curare studeamus: virtute utendum est.

¶ Si nosotros hazemos esto alcacaremos puecho et honra.

Quod si elegerimus et honorem comparabimus et comoditatem consequemur: et voluntati nostre satisficiemus.

¶ Partitio per nomen substantiuum.

¶ Yo os mostrare quanto puecho / quanta delectacion / quanta tranquillidad conseguiremos por la paz.

Ostendā vobis igitur quantam comoditatem quantam oblectationem quantamque tranquillitatem ex pace sumus persecuturi.

¶ Yo vos mostrare tantos danos / quantos peligros quantos

miedos / quãtas destructiones nascen por la guerra.

In medium igitur adducã quanta incõmoda: quãta pericula / quantos terrores: quãtas destructiones: quãtas maiorum calamitates bella secum apportant.

¶ Los veres quales son buenos ciudadanos quales negligentes quales auarientos quales reboluedores.

Cognoscetis igitur qui boni cives fuerunt. Qui fuerunt negligentes. Qui fuerunt sordidi. Qui fuerunt seditiosi.

¶ Si nosotros amamos la republica / la hõrra / la dignidad / la vtilidad / z gloria de uemos trabajar mucho en esto.

Si rempublicã ad amamus. Si honore desideramus. Si re nobis gratissimã cupim⁹. Si ciuiũ salutẽ charã habem⁹. Si cõmoditatẽ appetim⁹. Si dignitatis gloriaz adoptam⁹. In hoc plurimum elaborare debemus.

¶ No te fallese para estudiar sino la voluntad.

Ad studiũ eni bonarũ artiũ cõplectendũ preter voluntatem nihil deesse video. Neq; ingeniũ / neq; preceptores / neq; etatem / neq; facultatem / neq; alias res vllas necessarias.

¶ Algunos aman la sciencia algunos las riquezas algunos los hechos de armas.

Apud alios virt⁹ lrãz excolit. Apud alios copia diuitiarũ ad amatur. Apud alios exercitiũ disciplina exercetur.

¶ Que sea emperador / o q sea duque / o que sea principe / o sea señor / o sea de otra generacion ha menester sabiduria.

Aut eni sit imperator. Aut rex / aut dux / aut princeps / aut dominus. aut cuiusmodi generis existat sapientia indiget.

¶ Partitio per nomen substantiuum.

¶ Los hombres mudan su voluntad por muchas cosas.

Hoies eni volũtate imutant. Alij bñficijs. Alij honore / alij amore. Alij iurij / alij etate / alij suspitiõẽ / alij fortuna.

¶ Los quales o por odio / o por inuidia / o por ignorancia / o por soberuia / siempre dizen mal de nosotros.

Qui vel ex odio: vel ex inuidia: vel ex ignorantia: vel ex arrogancia: vel ex procacitate: vel ex iniquitate: semper nobis

use
o=
li=
er
es
tũ
ta
la
l=
m
=
s=
o
/
fi
r
=
e

detrahere nituntur.

¶ Delas quales sciencias la inuencion: la industria: la razón el saber el cōsejo: la doctrina: la honrra: la dignidad: el valor: el loor: la fama: la gloria: te deurían incitar a estudiar.

Quarū equidē scientiarū inuentio. industria: ratio: sapiē-
tir: cōsiliū: eruditio: honoꝝ: dignitas: p̄stantia: laus: fama: glo-
ria: te ad eas celebrandas vehemētissime incitare debent.

¶ Yo dire de quatro cosas dela prudencia/ de la justicia/ for-
taleza/ temperança del nuestro ilustríssimo principe.

Dico igitur de quatuor rebus de prudencia: de iusticia:
de fortitudine: de temperātia nostri illustrissimi principis.

Partitio per nomen substantiuum.

¶ Dos cosas me induzen a te auer de amar.

Due enim res sunt que me ad te amādum impellūt. Tria
enim esse cōstat que me admonent vt te mihi carissimum ha-
beam. Quattuor enim causas esse video que merito addu-
cunt vt tibi fauere debeam. Hec omnia me plurimū adhor-
tantur vt tuis rationibus inseruiam.

¶ Yo respondere a dos cartas tuyas.

Duabus epistolis tuis respondebo. Tribus tamen sentē-
tijs non assentioꝝ. Quattuor opinionib⁹ tuis acquiesco. Adul-
ta in tuis epistolis vera esse confirmo.

¶ Dos cosas me hazen escriuir breue.

Breuiorem me due res faciunt. Tlerum tres cause ne lon-
gus sim me cōmouent. Sed cōditiones quattuor ne rescri-
bere potuerim me retardarunt.

¶ Yo te mando dos cosas señaladamente.

Sed duo particulatim peto. Sed tria noiatim rogo quat-
tuor sigillatim exopto.

¶ Yo mostrare que el arte oratoria es muy vtil honrrable z
necessaria.

Estēdam igitur oratoriam facultatem esse plurimū vti-
lem honorificam atq; necessariam.

¶ Yo aprouare que Tulio con la su eloquēcia hizo grādes p-

uechos a la republica ⁊ gran vtilidad a toda la humana generacion y alcanço perpetua gloria.

3 1
Probaturus igitur sum marcū ciceronē ex eius eloquētia magnā sui reipublice cōmoditatē attulisse. Amplissimaz hominibus posteris emolimenti oportunitatē reliquisse. Et immortalitatem sibi laudis gloriam comparasse.

Yo vos puare en aq̄ste hecho malo auer sido muchos enemigos muchos dañadores muchos culpantes ⁊ muchos consentientes.

Planum igitur vobis faciaz in hoc maleficio multos fuisse inimicos; multos corruptores; multos nocentes; multosq̄ consentientes.

Yo lo querria por muchas cosas.

Adultis de causis vellē. Pluribus ex reb⁹ exoptarem. Hijs omnibus rationibus que tibi dicam cuperem.

En la hora yo pense muchas cosas.

Hic ego multa simul cogitavi. Tunc ego varia mecū pertractavi. Tunc ego diuersis cogitationib⁹ animo distrahebatur. Tunc ego multa excogitare coactus sum.

Muchas cosas estan en tu carta dignas de reprehensio.

Adulta enim sunt in tuis eplis irredenda. Plerūq̄ enim sunt inania a te dicta. Cōplura sunt in tuis reprehendenda.

Muchas cosas en este hecho me vienen a la memoria.

In hac causa multa mihi veniūt in mentē. In his enī reb⁹ multa animū meū exagitāt. In hoc em̄ negocio cogor exagitari. In hac enī strouersia varia mihi cogitanti succedunt.

Yo veo ser contraria la opinion de los hombres.

Ciuūm enim romanorū varias esse opiniones intelligo. Omnium senatorum voluntates multiplices esse cōspicio. Omnium doctorum diuersas sententias esse video.

Partitio per nomen adiectiuum.

Tulio dize a questo en muchas palabras.

Licero hoc longo sermone pertractauit. Licero hoc mul

e

tiplici contētione disputauit. Cicerō hoc magna propugna-
tione consecutus est.

¶ Y muchas razones para conseruar nuestro amor.

In nro amore colēdo habeo causas plurimas. In nra be-
niuolētia cōseruāda rōnes cōplures intercedunt. In nra fa-
miliaritate complectenda per multe sunt conditiones.

¶ De las quales cosas muchas pertenescē a nos muchas a
la republica z muchas a los otros todos.

De quibus multa ad nos ipsos multa ad rēpublicā mul-
ta etiam ad ceteros omnes pertinent.

¶ Partitio per nomen adiectiuum.

¶ Nosotros parte por las tus virtudes parte por el amor
que nos tienes z parte por tus merecimientos te amamos
mucho.

Nos enim tum propter insignes virtutes: tū propter exi-
mium tuū erga nos amorē: tum etiam propter maxima tua
in nos officia te mirifice diligimus.

¶ Los quales parte por alcançar honrra z virtud z parte
por a partar la ver guença no deuen rebusar esto.

Qui parti p honore cōparādo. parti p virtute celebrāda
parti etiā p ignominia euitanda: hoc refutare non debent.

¶ Los quales enemigos parte por pocas fuerças / pre por
poco coraçon / z parte por miedo no quieren tentar nos o
acometer nos.

Qui pfecto inimici partim imbecillitate: partim ignauia:
partim timore nos tentare non audent.

¶ Partitio per nomen substantiuum.

¶ Ninguna destas cosas me plaze.

Harum enim rationū nulli prorsus assentior. Harū enī
causarum nulla videtur esse consentanea.

Harum trium sententiarū nullam aprobabo.

¶ Es de menester que yo haga vna destas cosas.

Horum enim tuorum negotiorum alterum vt faciā necesse
est. Harum trium causarum vnā penitus sustineam oportet.

tet. Horum omnium vnum eligam necessitas postulat.

¶ Eneeste hecho es vn cierto remedio.

In hac nra controuersia est quoddā certū vt zc. In hac nra causa alia est agendi ratio subeunda. In hac re nostra alia est consiliū deliberatio suscipiēda. In hoc nostro negocio aliud est excogitandum.

¶ Delos quales ninguno veo ser fiel.

Quoz nemo est nobis constās. Quorū neminē nobis fidum amicū esse video. Quoz nemine recta fide vtī possum.

¶ Yo no veo de aquestas cosas qual me sea mas grata.

Horum vter mihi sit acceptior non decerno. Horū vtri⁹ potius abundare velim mihi incertum est. nō facile dixerim. Horum vtri magis attribuā non dijudico. Horum vtrū potius velim mihi incertum est. Horum vtrum potius desiderem non facilis est mihi deliberatio.

¶ Yo no se qual de aquestos me desplazemas.

Horum quis mihi magis sit exosus satis aperte nō constat. Horum cuius vitia maiora sint clarissime intelligendū. Horū quē magis imitari debeam⁹ satis viderimus. Horū quez maiori odio persequamur liquide patet. Horum a quo magis abhorreere debeamus manifeste monemur.

¶ Qual de aqstos sea virtuoso z qual sea vicioso bien se pue de conoscer.

Horū enim q̄s virtute sit p̄dit⁹ z quis vicijis voluptatis satis intelligi pōt. Horū cui⁹ cōsiliū sit officiosum z cui⁹ sit p̄nitiosum clarissimū est. Horū cui recta sit fides adhibenda z cui nihil sit credendū nō dubium est. Horū quē magis sequi z quem effugere debeamus nobis est notum. Horum autē quo vtī z quo carere nobis liceat: nostri consiliū est.

¶ Delos quales el vno ha de ser mucho loado : el otro ha de ser mucho vituperado.

Quorum autem alter plurimū laudandus est: alter vehe mentissime vituperandus. Quorū alteri⁹ maxima est prudētia alteri⁹ autē maxima ignorantia z iniusticia.

alteri summa est iustitie laus attribuēda: alteri summa iūquitas et vituperatio impingit. Quorum alterū laude maxima psequimur alterum summa ignominia infectamur.

Partitio per nomen participium.

De los quales el vno nos quiere bien y el otro mal.

Quorum ab altero diligimur ab altero acriter odimur. Horū vnus vitupandus est: alius vero summis laudib⁹ excolendus. Horū vnius virtutes desiderāde sunt: alteri⁹ vero scelera sunt effugienda. Horū vni apertissime suffragari debemus: alteri liquide inimicari. Hoc vnum semp odio habere debem⁹: alterū colere monemur. Horū vno odio quotidie letari adhortamur: alio vero nunquā vti licet.

Estos son dignos q̄ al vno pagas p̄sul y al otro senador.

Hi p̄fecto digni sunt quorū alteri cōsulatū alteri senatū plebis committas. Hi vero satis valent quorum alteri p̄tutam: alteri exercitus credi possit.

Estos no son dignos de gouernar alguna cosa.

Hi p̄fecto indigni sunt quorum alteri diuerticulū alteri taberna cōmittatur. Hi quidē nullo modo valent quorū alteri balnea alteri tenebrarum custodia permittitur.

De los quales ninguno es nuestro amigo.

Quorū neuter est nobis beniuolus. Quorū neutri⁹ vnq̄ sum futurus amicus. Quorū neutri me familiarē adiungaz. Quorum neutrum nobis fidum esse video. Quorū neutro vsurus sum.

De los quales ninguno estudia.

Quorum nullus virtutum studijs inuigilat. Quorū nullius video in studendo diligentiam. Quorū nulli studijs inuigilanti adherere possum. Quorum nullum operma studio adhibentē conspicio. Quorum nullo egregijs bonarū artium studijs p̄redito vti non possum.

Si ello fue a escoger yo q̄rria mas el ser que el parescer.

Quorum si alterutroꝝ eligendū malo esse q̄ videri. Quorum alterius copia sit habenda virtutē potius quā fortunā

3
eligerē. Quorū si alterutri adherendum sit officiosis potius quam inertibus me adiungam. Quorum si alterutrum sequi debeamus pacem potius quam bella sequamur. Quorum si alterutro vti necesse sit libertas potius quam incerta fortuna eligenda est.

¶ Delos quales cada vno me deleyta mucho.

Quorum vterq; plurimum me delectat. Quorū vtriusq; virtutem admodum semper amaui. Quorum vtriq; libenter adhereo. Quorum vtrumq; libentissime sequor. Quorum vtroq; vtor sepe numero.

¶ Estas dos cosas pertenescen a mí de hazer por tí.

Utrūq; meum esse puto vt ab his rebus te tueri debeā: et quid pro me feceris defendam. Utrum meū esse dixi vt qd agere deberes monerem: et quid cōstitueres sustinerē. Utrū meum esse existimo vt et te vnice diligam et mutuis tibi beneficijs correspondeam.

Si yo no mostrare pedro ser culpante por la vida por los testimonios por el manifiesto maleficio yo quiero llevar toda la pena.

Nisi doli nocentem vitam demonstrauero. Nisi apertissima delicti maleficia declarauero. Nisi testes probatissimos adduxero. Nisi apertissime maleficio patefecero omnium maxime pene me subiicio.

¶ Vosotros pues entēderes lucio catilina auer empecido a muchos. Auer dicho mal de muchos. Auer auido inuidia de muchos et auer engañado a muchos.

Clarissime igitur intelligetis lucium Catilinā multis nocuisse. multis inuidisse. multis fidem prestitam fregisse.

¶ Eneste hecho he yo oydo: yo he entendido: yo he visto: yo he cōprehendido: yo he palpado muchas cosas las quales yo vos dire.

Quo in genere multa audiui. Multa intellexi. Multa vidi. Multa comprehendi. Multa cognoui. Multa palpauí que vobis declarabo.

Partitio per verbum.

Quæ veras quæ cosas sũ hechas en la ciudad: quales son hechas & fuerat & quæ constitutiõ se ha ordenado para la deuer guardar.

Pericipies igitur quæ sunt in vrbe gesta que foris sunt administrata. Quod senatus cõsultũ sit constitutũ obseruandũ.

¶ Pues yo escriuire en suma.

Scribam ergo summam. Dicã ergo particulatim. Narrabo ergo compendiose.

¶ Yo respõdere por ordẽ a tus cartas como la cosa lo reqere

Lris tuis vt res postulat ordine respondebo. Orationi tue vt causa requirit particulã rescribã. Disputationi tue vt argumentoz ratio deposcit: opinionem meam declarabo.

Partitio per participium & aduerbium.

Primeramente tengo de dezir de la paz: despues del estudio. despues delas costũbres y junto dela republica.

Primo de pace dicturus sum: deinde de studijs: deinceps de moribus: continuo de republica: tũ de priuata cõmoditate ciuium: postea de religione: postremo de immortalitate animarum vna cum salute omnium nostrum.

Confirmatio.

¶ Prohemium pro synonymis confirmationũ.

Quãquã peritissime mi iohannes cum intentione tuam narrãdo explicauerim: atq; quot modis & quibus rebus pbaturus sis auditores admoueris satis in mentẽ tibi venire possit: quibus rationibus & argumẽtationib; ppositio- nes tuas cõfirmare debeas: vt tũ id facili; cõsequi possis aliquas tibi vias inueniãdas confirmationuz in medium adduxi. De quibus que tibi cõducere arbitraberis eas vsui tuo adiũgere poteris. Quas vero deficere pnotabis eas accuratissimo igenio tuo parere & celeberrima quãdam eloquentia conficere poteris. Quod & cõmodissime & copiosissime quidem poteris efficere. Noui enim te tantum vel industria vel doctrina vel dicẽdi exercitatiõẽ valere vt quod

cūq; tibi ex eloquētia collibuerit cum voles consequeris.

¶ Yo no dubde jamas quanto tu me amasses.

Nulla vnq; fuit dubitatio. nulla vnq; ex pte hesitauī. Quāta me semp beniuolētia cōplexus fueris: nunq; mihi animus in dubio fuerat quin a te plurimū diligar. Tua em̄ erga me amoris vis & amicitie coniectio testibus non indignuit.

¶ El nuestro amor se confirma cada dia mas.

Amor enī noster cōfirmatur indies vehemētius. Nostra beniuolētie cōiunctio maiores indies vires suscepit. Nostra quidē amicitia quotidie magis exaugescit. Nostra vero vnitatis colligatio maius indies recepit incrementum.

¶ La nuestra amistad es tāta que jamas se podra perder.

Amicitia enim nostra eo peruenit vt nullam mutationem vnq; hac nostra hominū etate habitura esse videatur. Amicitia quidem nostra ad tantum beniuolētie cumulū puenit qđ ei nulla posset accedere calamitas. Nostra profecto familiaritas tam optimis beniuolentie fundamentis stabilita est vt nunq; labefactari possit.

¶ Esto ten por cierto q̄ no ay nadie a quien q̄era mas q̄ a ti.

Hoc velim ratum habeas: neminem esse qui maiori a me quam tu beniuolentia plectatur. Habeo enī quē magis te diligam neminem. Nemo es enim cui maiore quam tibi amore magnitudinem prestare constituerim.

¶ Parentela amoris.

¶ La nuestra amistad es tan grāde que yo no creeria q̄ mas pudiesce crescer.

Tantum amoris ad beniuolentiā nostram accessit vt mirarer audendi locum fuisse. Tantum enim est suauitatis ad nostrā familiaritatē vt coniunctionem nostraz plurimū aduactā esse itelligā. Tantū enī cōiunctionis ad nostrā cōsuetudinē adductū est: vt nūc videar te amare antea dilexisse.

¶ Allende el grādissimo amor que me tienes me has hecho grandes honrras.

Ad maximū enim tuuz erga me amorē accedit etiam am.

e iij

plissima tua liberalitas. Ad eam enim vetuste nostre familiaritatis coniunctionem accessit quedam tua singularis charitas qua me meosque omnes complexus es. Ad amplissimam enim tuorum in me officiorum magnitudinem multe alie bonorum accessiones intercesserunt.

¶ El verdadero amor no se puede bien conoscer si no hiziesse primero la experiencia.

Non enim facile dijudicatur verus amor nisi aliquid tanquam ex auro experimentum visum fuerit. Non enim recte cognosci possit vera beniuolentia: nisi experientia fuerit comprobata. Non equidem potest verus amicus assimilato iterum nosci nisi prius re ipsa diligenter expertus fuerit.

¶ El nuestro antiguo amor requiere que yo haga esto. Hoc enim ut faciam nostri amoris vetustas deponit. Hoc enim ut curem tua erga me officia demerentur. Quod ut faciam amplissime tue virtutes acquirunt.

¶ Parentela amoris.

¶ Tu hazes cosa digna dela nuestra amistad &c.

Facis enim rem esse amicitie nostre condignam. Facis enim alienum nil a nostra beniuolentia. Facis enim rem utriusque nimis admodum idoneam. Facis profecto rem memoriam nostre coniunctionis.

¶ Tu hazes aquello que deues.

Facis enim quod te decet. Facis enim quod tibi conuenit. Facis enim rem te dignam.

¶ Tu deues ser de aquesta opinion a cerca de mi.

Hoc enim animo esse debes. Hac profecto voluntate me debes complecti. Hac opinione mihi fauere debes.

¶ Esto me es muy prouechoso.

Hoc ego mihi semper conducere existimaui. Hoc est mihi plurimum conducibile. Hoc mihi plurimum accommodari videtur. Hec enim res maximo mihi faciat emolimento. Hoc equidem maximum mihi afferat adiumentum. Res enim ista rationibus meis es maximo opere conducibilis. Hoc enim ad rationes meas constabiliendas vehementer pertinere video.

35
¶ Todo mi estado cuelga o esta en esto.

In hac enī re oīa mea posita esse decreui. In hoc enī mihi sunt oīa. In hoc spē omnē collocaui. Si hoc mihi animo eris existimabo patrimoniū meū esse optime constitutum.

¶ Sempromius es vno delos mis intimos amigos.

¶ Est enim sempromius ex meis intimis amicis. Est enim Lē-
tulus meo in amore repositus. Est enim cicero in intimis mee
beniuolentie diuitijs optime repositus. Est equidē Terentius
in intima mei amoris parte collocatus.

¶ Tu no podrias auer hecho cosa mas graciosa.

Nihil enim a te fieri potuit iocundius. Nihil tua diligēcia
accidit amabilius. Res enim maiori amore a te curari nō po-
tuisset. Maiorem enim beniuolentiam in agenda causa mea
mihi prestare nō potuisses. Non potuisset causa mea a te agi
beniuolentius. Nihil enī fieri potuit iocundius.

¶ No me podria venir cosa mas deseada.

Mihi certe res optatior obtingere non potuisset. Rē enī
mihi gratiorē euenire non desiderassem. Nihil enim mihi ac-
ceptius ex oibus humanis rebus exoptassem.

Officium utilitatis.

¶ Yo q̄rria esto mas presto con effecto q̄ no cō las palabras.

Hoc enī fieri melius quam dici volo. Hoc profecto meli⁹
quam scribi desidero. Hoc equidem transfigi potius quam
verbis fieri cupio.

Officium prudentis.

¶ Tu no podrias auer pensado cosa mas prouechosa.

Nullus enī erit deliberandi loc⁹ hac opinione utilior. Ne-
mo enī poterit hoc homine nobis oportunior esse. Nulla erit
perfecto hac virtute p̄statio. Nullū erit cōsiliū hac deliberatiōe
commodius. Nihil certe reperitur hoc negocio cōducibilius.

Tu has hecho aq̄llas cosas que mucho valen.

Nam ea cogitasti q̄ multum ponderant. Nā ea p̄scripsisti
q̄ multum valent. Nam ea constituisti que plurimū possunt.
Nam ea curasti que maximopere cōducunt. Nā ea fecisti q̄

vehementissime comprobari debent. Nam ea trãsegisti que rationibus nostris se accommodant.

Officia prudentie.

¶ Yo desseo hazer todas las cosas que tu quieres.

Omnia quidẽ facere cupio que tu mihi imperas. Omnia pfecto curare volo que te velle existunabo. Dia certe te agere desidero que tibi cõcedere arbitror. Omnia sum libenter suscepturus que tu mihi imponas. Faciam enim sedulo que te velle sciam.

¶ Len esto que no menos hare por tu honrra q̃ tu mismo.

Hoc profecto velim existimes me non minus de tua estimatiõẽ laborare: quam tu ipse de eadem. Hoc equidẽ tibi velim psuadeas honorẽ tuũ non mihi minus quã tibi carissimũ esse. Velim hoc credas non minori curavelle tuis laudibus quã meis fauere. Hoc ratũ habeas me nõ minori voluptate tuis rõnibus quã meis bene consultũ ire desiderare.

¶ Tu me ternas siempre favorable.

Perpetuũ eni me tui defensorẽ es habitur⁹. Facilimũ eq̃dẽ me tuis laudib⁹ amplificatorẽ semp habebis. Ardentissimum pfecto me tue virtutis cultorẽ semp fore conspicias.

Officia virtutis.

¶ Quien es mas diligente que tulio?

Quis eni in agendo est magis diligẽs quã cicero? Quis est eni in negocijs magis curiosus quã cicero? Quis est eni in tractandis rebus minus impiger quam Licero?

¶ Yo no solamente te ayria visitado con cartas mas embolatorio dellas.

Non enim epistolis sed voluminibus te laceسسsem. Non enim solum litteris sed fasciculis te replebo. Non equidẽ litteris tantum sed libellis te incitarem.

¶ Es ami mas facil de responder a las tus cartas que pro-uocar te con las mias.

Facilius enim est mihi litteris tuis respõdere quam te litteris meis prouocare. Ego quidem tibi lenius respondere

possem quam litteris te meis incitarem. Facilioz enim est labor tibi scribere quam quid tibi prius scribere iuenire. Non enim tam grauiter laboro vt tuis respondeam litteris quas defatigoz meis te litteris visitare.

Officia diligentie.

Yo no he hecho tardança alguna en aprouechar te.

Nunquam ego cunctar? sum neq; cunctabor dū tibi pro-
sim. Non enim de marcelo dū mibi res tuas curare cōtingit
nullam equidē moram pati possem cum me tibi accōmoda-
re debeo. Nulla profecto intercedit negligentia cum tue res
operam meam desiderant.

Mostramos auemos hecho por ti gran diligencia.

Est eni a nobis pro te maxima adhibita diligētia. Sumā
equidē pro rebus tuis curam adhibemus. Nihil enim p tua
causa est a nobis p̄termisum. Dīa quidē p rōnibus tuis of-
ficia prestauimus que ab officiosissimis prestari potuissent.

Ya yo he puesto gran fundamento en tu negocio.

Et iā in re tua fundamentū mihi maximū. Et iā in causa rē
stabiliui cōmodā. Et iā in negocio spē bonā cōsecutus sum.

Yo he defendido tu honrra con palabras z con hechos.

Honorem enim tuū z verbis z rebus quibuscūq; potui
libēter exornauī. Dignitatē enī tuā z oratione z opere omni
quantum in me fuerit tuebor. Totas equidē rationes tuas
viribus omnibus suscipiam defendendas.

Yo lo tengo mucho en cargo.

Adhibi enī maxime cure est. Est enī plurimum mibi cor-
di. Nihil enim est quod curem diligentius.

Officia diligentie.

Tu me has hecho muchas honrras en muchas maneras.

Innūerabilia sunt tua in me officia domestica externa i re
publica in re priuata in studijs z ceteris actionibus. Cōplu-
ra pfecto fuerūt semp tua i me studia laboris diligētie actio-
nis vigilantie; immortaliaq; tui erga me semp extiterūt virtu-
tes beniuolētia p̄siliij admonitionis doctrine amoris adhor-

tationis voluntatis desideris.

Eyo assi por tu merecimiēto como por nuestra amistad soy obligado hazer aquesto.

Hoc. n. tū tue dignitati tū etiā nre beniuolētie me debere dijudico. **H**oc em̄ tū tuoz in me liberalitati tū etiā tue p̄sentie in me benificentie me debere profiteor. **H**oc em̄ tum tuorum virtutibus: tum etiam tuis officijs attribuo.

Eyo me recuerdo continuamente de tus beneficios.

Dies em̄ atqz noctes tua in me officia ante oculos **V**sant
Continua enim memoria imortalia tua in me beneficia com-
plector. **T**ua enim in me beniuolentia nunq̄z mihi a memo-
ria discedit. **Q**ue tua in me merita contulisti nunquā mihi
ex animo delabuntur.

Officia gratitudinis.

Eue aquesto por cierto

Hoc em̄ sic habeto: hoc tibi psuadeas velim. hoc scito eius
modi. **D**e quo sic velim existimes. **D**e quo sic velim statuas.
Hoc em̄ estimes velim. **B**reuiter sic habeto: hoc em̄ sic ratus
habeas. **H**oc em̄ velim ita habeas exploratū. **H**oc exploratū
habeas velim. **U**nū hoc sic habeto. **S**pez habeas firmissimā.
Crede enim hoc mihi: hoc em̄ memorie manda.

Officia prudentie et cognitionis.

Nos creemos a ti solo.

Tibi vni credimus. **T**ibi soli fidem prestamus **T**ibi vni
nos atqz nostra cōmittimus.

Eyo se esto de cierto.

Illud quidem scio. **T**antū dico. **I**llud em̄ non dubito. **I**l-
lud aperto audeo p̄fiteri. **I**llud p̄fecto confirmare possum.
Hoc tamen vere dicam. **I**llud dicam vt sentio.

Eyo veo que la cosa sera assi.

Ego enim video hoc plane fore. **E**go enim aspicio hec es-
se futura. **E**go enim sic coniecto. **E**go enim equidem hoc au-
guro. **E**go tibi hoc confirmo. **E**go enim hoc tibi polliceor.
Ego enim hoc tibi profiteor.

Quando verna de hecho.

Cum id vsu acciderit. Cum id vsu euenerit. Cū oportunitas requireret.

Esta cosa es clara.

Hoc enim clarum est. Hoc enim certum est. Non equidem dubium est. Nulla enim de hoc est dubitatio. Exploratum est. Manifestum est. Liquidus est. Expeditum est. In medium adductum est. In oculis omnium positum est. Omnibus palam est. Memini est dubium. Nulla de hac re cōtrouersia est. Hoc enim oibus constat. Hoc unicuiqz apparet. Hoc omnibus planum est. Illud planum est omnibus. Tantum dico. Tantum scribo. Tantum affirmo.

Officia prudentie.

Yo se bien.

Non enim me fallit. Non enim me preterit. Non equidem me fugit. non enim sum ignarus. non equidem sum nescius non equidem sum de hoc imprudens. nō enim clam est. Satis enim intelligo. Optime quidem cerno. Diligenter enim animaduerto. Clarissime quidem perspicio.

La cosa es así.

Sic enim res se habet. Sic eā esse cōstat. Sic enim res habetur. Sic enim dicitur. Sic equidem fertur. Sic enim videtur. hoc videre licet.

Officia prudentie.

Como yo deuo.

Ut debeo. Ut par est: vt ius postulat. Et iure ipso. neqz enim iūria. neqz sine causa. Jure presertim vt tua in me merita depostulant. Ut nostra beniuolentia requirit. vt mee virtutes demerite sunt.

Como la cosa requiere.

Ut res depostulat. vt negocium requirit vt causa desiderat. vt ratio deposcit. vt casus exigit. vt peditio expetit: vt fortuna adhortatur. vt accessio administravit. vt fors cadit.

Mo sin causa.

Neqz enim iniuria. Neqz enim sine causa. Neqz enim immeri

to. Neq̄ enim mirum est.

¶ Es de menester.

Opus enim est. Necesse est equidem: necessitas enim postulat neq̄ enim immerito. neq̄ mirum est.

Officia gratitudinis.

¶ Ello se haze por ti.

Res equidem tua agitur. Tuuz enim negociū agitur. Tuū enim est onus. Tuum enim est officium.

¶ Esta cosa es clara.

Hec enim res nullam habet dubitationem. Hoc enim negocium nullam habet difficultatem. Hec enim causa nulluz pene laborem desiderat.

¶ No es cosa alguna que por diligencia no se haga.

Nihil est enim quod studio ⁊ diligēcia fieri non possit. Nihil enim est quod non possit beniuolētia confici. Nihil enī est quod verus amor non iubeat efficere. Nihil enim profecto quod debita opera perfici non possit.

¶ Yo hare lo que tu querras.

Adorē profecto tibi semp gesserō. Tibi enī semp obsequētissim⁹ fuero. Tibi enī semp obtēperabo. A p̄ceptis tuis nūquā discedā. Nullā vnquā admonitiōē tuam recusabo.

Si tu me quisiesses fauorescer.

Si mihi fauere volueris. Si tuū mihi officium p̄stare p̄stitueris. Si tuū mihi auxiliū p̄stiteris. Si te mihi accōmodaueris

Officia gratitudinis ⁊ diligentie.

¶ La nuestra opinion es de ser loada de todo hombre.

Est enī cōsiliū nostrū ab oibus approbandū. Qd̄ fecim⁹ extimam⁹ ab oibus debere cōprobari. Quod egimus vere laudandum est. Quod a nobis dictū est rectū esse putam⁹. Que a nobis gesta sunt omni vicio carere videntur.

¶ Yo veo bien que gloria pertenesce a mi.

Uideo enī quid mea intersit. Non enī me fugit quid mihi conueniat. Satis enī scio quid me deceat. Non enim me preterit quid mihi conducatur.

33
La mi opinion me plaze cada dia mas.

Ego enim mei consilij maiorem indies fructum et voluntatem capio. Ad eum enim consilium quotidie magis est mihi conducibile. Ad ea deliberandi ratio indies mihi accomodari videtur. Hoc enim meum consilium melius indies rationibus meis consulere videtur.

Este era el mi pensamiento.

Hec enim mea fuerit coniectura. Fateor enim hanc meam fuisse prenotificationem. Hoc enim semper fore existimaueram.

Officia prudentie cognitionis.

Esto me ha mucho plazido.

Hoc enim proorsus valde placet. Hoc enim me plurimum delectat. Hoc enim mihi admodum est gratissimum. Hoc enim mihi accidit ad modum iocundissimum. Hoc enim mihi semper fuit valde optatissimum. Hoc profecto est mihi maximopere acceptatissimum. Hoc est mihi optatis reponendum.

Officia desiderij.

Yo no podria dezir quanto desseo de satisfazerte.

Incredibile est mihi quantopere tibi cupiam satisfacere. Non enim tibi posses persuadere quanto afficio voluptate tibi satisfaciendi. Uix enim credere posses quanti cupiam virum me tibi gratissimum demonstrare.

Yo he gran desseo que nos estemos sin cuydado.

Cupio nullam timoris curam nobis residere. Desidero plurimum nullam dubitationis molestiam remanere. Cupio nullam residuam sollicitudinem nobis inherere.

Officia desiderij.

Tu deues hazer toda cosa por loo et por gloria.

Omnia profecto sunt tibi sustinenda ut laudem et gloriam tibi compares. Nihil est quod pro laude et gloria non libentissime facere debeas. Nihil enim equidem est quod non pro tui nominis extimatione et gloria comparanda debeas faciliter sustinere. Nihil est profecto tam difficile quod non tibi pro honore etiam facillimum videri debeat.

Tu deuias auer en tí tal ánimo qual en tí se requirere.

Sed tuú illum animú fac adhibeas qui in te esse oportet.
Sed eú te fac prebeas quē te virtutes esse volunt. Sed tui
eundē fac psistas: quē optime tue vite ratio merito esse iubet

Officia adhortationis.

No dubdo de tu diligencia.

Non eni dubito te dare operá. Nō equidē dubito te cura
re. Non dubito te instare. Non enim dubito te inuigilare.

Considera la dignidad de nuestro estado.

Circúspice omnes rationes mee cause. Cōsidera oía mē-
bra nostri status. Speculeris omnes vires nostre facultatis.

Officia adhortationis et monitionis.

No hallaras parte alguna que no sea quebrada.

Nullam profecto partem reperies que non sit confracta.
Nullū enī nostrū conspicies quod nō sit debilitatū. Nullum
equidem locum videbis qui non sit conuassatus.

Es tanta la opinion de las tus virtudes que tu deues ha-
zer esto.

Tanta enim est virtutum tuarum existimatio vt hoc face
re debeas. Tanta enim est animi tui expectatio vt curare te-
nearis. Tāta est qdē tue pbitatis spes vt agere velle debeas

Officia adhortationis et admonitionis.

La honrra verdadera no se alcãça por palabras mas por
hechos:

Is enim verus honos videri solet qui non ex verbis s; ex
rebus ipsis nascit. Ea quidem vera gloria haberi solet q̄ ex
salute reipublice fieri solet. Ea pfecto est solida nominis exi-
stimatio que a summis virtutibus deducta est.

Aqueles verdadero looz q̄ procede de los hōbres loados.

Illa quidem est iocunda laus q̄ a viris laudatis pficiscit.
Ea est profecto suauissima laus que a viris celeberrimis p-
fertur. Ea est quidem firmissima laus qui ab his celebratur
que in maxima laude vixerunt.

Todos te aman mucho.

39

Admirabilis est enim quedam tui nominis charitas. Singulis est enim omnium civium in te amor. Incredibilis est eundem uniuersae ciuitatis in te beniuolentia. Summa est profecto omnium bonorum in te fides. Virtus laudis.

¶ Tulio es nascido para hazer alguna cosa de bien.

Licero quidem natus est ad agendum semper aliquid viro dignum. Licero enim vita ad multa bona natura esse videtur. Licero ea natus est conditione ut nihil nisi quod rectum curet.

Tulio no haria si no cosa virtuosa.

Licero enim is vir est ut nec nisi quod rectum sit cogitet. Licero ea est ratione constitutus ut honestum semper exquirat. Licero is semper fuit vir ut ab officio nunquam deduci possit.

¶ Tulio ayuda a todo por su virtud.

His enim virtutibus prestat Cicero que plurimum humano generi profunt. His enim rebus superior est Cicero que sunt omnibus delectabiles. His enim facultatibus prestat Cicero que sunt omnibus conducibiles.

¶ No ay cosa que te sea de mayor fruto quanto es la virtud.

Nihil est quod tibi maioris fructus esse possit quam virtus. Nulla res est que maiorem tibi gloriam allatura sit quam virtus nullam posses disciplinam consequi ex qua maiorem nominis existimationem tibi comparare posses. Nihil equidem ex omnibus humanis rebus curare posses quod virtute preclarior haberetur. Nihil quod maiorem tibi oblectationem afferre posset quam virtus.

¶ Ninguna cosa es mas conveniente a la vida de los hombres.

Nihil enim est hoc aptius hominum vite. Nihil enim hoc ad bene viuendum accommodatius. Nihil est profecto quod humano generi magis conducat. Nihil enim est de quo maiorem homines comoditatem consequantur.

Laus virtutis.

¶ Ninguna cosa es de mas valor que la virtud.

Nihil est enim virtute formosius. Nihil est enim virtute amabilius. Nihil est virtute pulchrius. Nihil est virtute perstabilius. Nihil est enim probitate prestantius.

f

Laus vitutis.

¶ Para biuir biē auētura damēte a prouecha el biē obrar.

Bene enim sentire satis est ad bene viuendum. Recte quidem facere plurimum valet ad beate viuendum. Officiose viuere felicitati confert.

¶ Si las tus virtudes valierē tu cōseguiras la tu dignidad.

Si enī virtutes vigeant dignitatez tuam obtinebis. Si virtus aliquando est locum habitura tu eris in supremis. Si virtus vllam vnquam est receptura facultatem prestantissimum locum dignitatis obtinebis.

¶ Si la patria viuere buen estado tu podras vsar las tus virtudes.

Si respublica respirauerit virtutibus quidem tuis te frui licebit. Si ciuitatis status fuerit recreatus tua virtus elucescet. Si cōmunis salus vires susceperit tua virtus est etiam plurimum valitura.

¶ La tu venida sera grata a todo hombre.

Aduentus enim tuus carus erit omnibus. Summo enim desiderio ab omnibus expectaris. Tua enim ad nos profectio amplissimā tibi laudem comparabit.

Laus virtutis.

¶ Todos los hombres prudentes loan este hecho.

Omnes enim viri prudentes hoc factum probant. Quis profecto qui de virtutibus recte sentiunt hec laudant. Quis equidem qui recte sapiunt hoc affirmant.

¶ Todas las cosas q̄ tu escriues son muy verdaderas.

Quis equidē pditiones quas scripsisti probabiles existūt. Quis cause quas cōmemoras iustissime sunt. Que mihi narraasti ita vt dicis cōstare videntur. Que mihi per tabellarios ⁊ nuncios significasti vera esse cognoui. Omnes enim rationes quas declarasti sunt omnibus comprobate.

¶ Yo confieso la tu opinion ser verdadera.

Fateor enī opinionē tuā esse verā. Assentior equidē tuaz sniam esse rectā. Cōcedo enī institutionē tuā esse laudabilē.

Si estas cosas son así nos podemos bien esperar el restante
Hec si ita sint cetera erunt facilliora. Quod si hec vera sint de-
reliquis optime sperandum. Hec si certa predicatur cetera
meliora consequentur.

Sepas que yo te estimo mas que a los otros.

Uolo enim hoc te scire nullius auctoritate apud me tibi va-
lere quantum tuam. Nolo hoc te fugere neminem esse cuius vo-
luntas magis apud me valeat. Hoc velim ratum habeas me
nullius amoris magis quam tuo amore moueri posse.

Virtus fidei et spei.

La tu voluntad me es grata mas que todas las cosas.

Nihil enim est mihi tua institutione gratius. Nihil est pfe-
cto tua mihi voluntate iocundius. Nihil est equidem tua mihi
familiaritate suauius. Nihil est enim tua mihi vita carius. Ni-
hil est enim tua mihi virtute carius.

Tu puedes hazer aquesto.

Potes enim hoc comodissime agere. Est enim in tua po-
testate. In hoc perficiendo idoneam habes facultatem.

Yo se que tu puedes si quieres por mi amor.

Non enim te velle minus quam posse mihi exploratum est. Ne-
que enim tu minus hec mea causa vis quam facere possis.

Virtus fidei et spei.

Yo esto firme en aquel proposito que solia.

Adhuc in hac sum sententia. Adhuc adhuc in hac voluntate.
Pristinam adhuc constitutionem retineo. Institutam adhuc opi-
nionem obseruo. Adhuc in instituto proposito firmus sum. Ego
is sum qui antea esse solebam. Adhuc sum in deliberata sen-
tentia constitutus. Adhuc enim opinio indies magis confirma-
tur. Adhuc quidem institutio omnibus in rebus constans semper
reperitur. Adhuc enim voluntas in officio semper permanebit. Adhuc
quidem in honesto proposito eundem semper esse videbis.

Virtus constantie et patientie.

Es necesario que vna de aquestas cosas se siga.

Necesse est enim ut horum unum sequatur. Oportet enim ut istorum

alterū subeam⁹. Cogemur enī horū aliqd sustinere debere.

¶ Despues que ello va ansi.

Quoniā ita ratio comparata est. Quā ita desuper datum est. Postq̄ ita fortuna iubet. Postq̄ ita fors cecidit.

¶ Virtus constantie ⁊ patientie.

¶ Creeme ami ansi como a verdadero testigo.

Hoc enim mihi vt vero testi velim credas. Hoc equidem boetio vt vero philosopho credere debes. Hoc p̄fecto Liceroni vt vero oratori credere minime dubitare debes.

¶ Yo he estado presente a este hecho.

In hac p̄fecto re ego interfui. In hoc ego negocio me cōperi. Quibus omnibus in actionibus me scias interfuisse.

¶ Es testigo mi trabajo d̄ la diligēcia q̄ yo he hecho por catō

Testis est enim optimus meus labor in catonem. Testis est enim mea in catone diligentia. Testis est mea in catone officiorum magnitudo.

¶ Nos tenemos testigos todos aquellos los quales cognoscieron estas cosas.

Omnes enim qui illa nouerint testes habemus. Quis enī qui hoc tractare solent pro nobis testabūtur. Quis p̄fecto qui hoc profitentur firmam fidem prestare poterunt.

¶ Virtus fidei.

¶ Yo do gran fe a cada vna de tus palabras.

Ego enī singulis verbis tuis singula testimonia tribuas. Ego cuiq̄ actioni tue fidē optimā faciliter presto. Ego enim vnicuiq̄ orationi tue fidē optimā faciliter presto. Ego enim vnicuiq̄ orationi tue auctoritatem maximam adhibeo.

¶ Como dize Tulio.

Ut testatur cicero. Ut est apud Liceronem. Ut inquit cicero. Ut cicero sentire videtur. Ut ciceronis sententiam esse videmus. Ut apud ciceronem constare videtur.

¶ Yo vi prometer todas estas cosas.

Hec omnia promissa fuisse audiui. Hec omnia confirmata esse cognoui. Hec omnia certa esse vidi. Hec oia ita rata

esse vt dixi interfui.

Esto me patesce que es ansi.

Hoc em̄ eiusmodi esse est atuo. Et quidē hoc arbitror. Tan-
tum enim videoꝝ intelligere.

Como yo dixi de ante o primero.

Ut paulo ante dixi. Ut in initio ⁊ ante scripsi. Ut paulo ante
perstrixi. vt paulo ante pposui vt paulo ante a me dictum.
vt est a me paulo ante perscriptuz. Ut est a nobis paulo ante
cōmemoratū. Cuius rei modo mentionē feci. Sed illud idē
quod initio scripsi.

Esto puedo yo dezir.

Illud equidem affirmare possum. Neqꝫ enī hoc est tacen-
dum. Neqꝫ enī hoc in postremis p̄termittetur. Neqꝫ hoc
relinquetur in posterum ⁊c.

Tu has el poder.

Potestatem habes. Auctoritatem retines. Facultatem
possides. Tibi enim auctoritas data est. Facultas est enī cō-
cessa. Idonea est enim oblata cōmoditas. Rem profecto ido-
neam es consecutus. Hoc enim in te est. Hoc enim facillime
potes. In hoc enim plurimum vales.

No es en el mundo.

Non enim est in mundo. Non enim constat in rebus hu-
manis. Nunquam profecto reperitur.

Lato ha prouado muchas cosas.

Lato enim multa pertractauit. Lato enim quā multa ex-
pertus est. Lato enim multarū rerū vsum habet. Lato equi-
dem plurimorū negotiorū experimentum tenet.

Restaurar las fuerças.

Aduocare vires. Restaurare animuz. Reformare statum.
Reintegrare facultatem.

Yo he puesto toda mi esperança en ti.

Om̄nem enim meam in te spem collocaui. Om̄nes enī mea
spes in te posita est. Om̄nem p̄fecto spem cause mee guber-
nande in te vno firmaui. Om̄nis enim spes huius negocij p̄-

ficiendi in te collocata est. Meminem alium quam te mihi patronum esse volo.

Virtus spei.

Yo no dubdo que tu quieras hazer toda cosa por mí.

Nãqz illud nõ dubito quod omnia opera pro me libèter sis factururus. Nunq̃ enim dubitauí quin vt mihi libenter fauere velles non equidem vnquam veritus sum quin tu semper rationibus meis consulere velles.

Yo tengo esperança

In spem tamẽ venio. Hec eni mihi spes es. Hoc enim mihi sperare licet. Hoc enim futurum esse coniecto.

Nõ ay cosa grande que yo no crea q̃ tu la puedes hazer.

Nihil enim tantum est quod a te cõfici posse non confidã. Nulla enim res tam difficilis esse posset que tibi non foret factu quam facillima.

Yo se bien quanto tu puedes ayudar.

Scio enim quantũ põderis oratio tua sit habitura. Scio eni quantũ officij auctoritas tua sit habitura. Scio em̃ quantum tua cõmoditatis cõmẽdatio sit habitura. Scio eni quantum facultatis tua presentia sit prestitura.

Yo espero que tu seras vn hombre de gran valor.

Te equidem maximum hominem futurum esse existimo. Te profecto virum fore prestantissimũ iudico. Te enim omni expectatione maximum spero.

Virtus spei.

Este negocio esta en tal estado que si dios no remedia muchos daños recibiremos.

In eum quidem locum res est deducta vt nisi deus nobis subuenerit maximis incõmodis afficiemur. In talẽ eni estatũ negocia sũt cõpulsã: vt nisi diuina clemẽcia nobis opẽ presterit acerbissimas sumus calamitates perpessuri. In eã em̃ conditionẽ nostre rationes coacte sunt: vt nisi deus nos benigne respiciat de salute nostra actum esse videatur.

La fortuna nos ha trahydo en tal estado.

In eum enim casum fortuna compulit. In eum profecto

infortunium fors me instruxit. In casum quidem tempesta-
tis me fatum iniecit. In eū enī extremum me casus deduxit.

¶ Cosa enojosa.

Res enim molesta. Res pene intollerabilis. Res indigna.

¶ Esto es en tus razones mucho de escarnecer o de repro-
char.

Illud enim est maxime in tuis rationibus irridendum. Il-
lud enim est in tuis epistolis plurimū ludificandū. Illud enī
quod scribis merito videtur deludendum.

¶ Esto es vna cosa.

Turpe enim esse existimo. Est enim plurimū inconueniens.

Puto enim illud esse plurimum abhorrendum.

¶ El hōbre es nascido solamēte a comer z beuer z a dormir

Homo enī natus ad desidiā excolēdam. hominis enim
vita ad nihil aliud nata est quā ad fruges consumendas. ho-
minis vita tota languoribus dedita.

¶ Reprehensio ignorantie.

¶ Tulo es de menos valor que los otros.

Tulus est virtutibus inferior. Tulus est potestate imbe-
cillior. Tulus est usu rerum indoctior.

¶ Reprehensio ignorantie vt supra.

¶ La carta no ha verguença.

Epistola enim non crubescit. Littera enim nullum cōspe-
ctum veretur. Non enim scriptura expauescit.

¶ Excusatio.

¶ Esto acontescido por creer mucho ligeramēte z no por al-
guna culpa.

Hoc enim credulitate nō culpa contractum est. hoc equi-
dem errore non conuicio accidit. Hoc profecto nimia facul-
tate non fraude factum est.

¶ La verguença es mucho peligrosa en la guerra para traer
muchos a muerte.

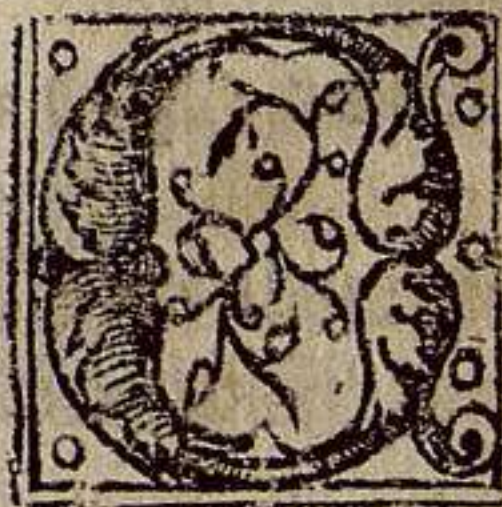
¶ Pudor in bello periculosus cabrinū mortē subire coegit.
¶ Verecūdia q̄ in periculis repudianda est: cesari mali cōsulit.

f iij

Timor enim infamie qui in difficillimis rebus moderandus est multorum hominum causa mortis fuit.

¶ Prohemium pro synonymis confutationum que sequuntur.

Disputationes quantopere sint ad dicendum necessarie mihi iohannes perdoctissime satis indicari posset. Nam nostrorum argumentorum explicatio ad persuadendum mihi mirum plurimum valet. Sed tamen ex ipsis argumentationibus nostris nondum erit ita integre auditoribus satisfactum ut nostras prepositiones omnino veras constare sibi persuadeant. Nisi etiam que nobis obijciantur. Aut tacite impingi possent: probabilibus rationibus repeleremus. Quod cum ita sit non mihi visum est incommode factu. Si has etiam ego quas videbis refutandum locorum inventiones adiungerem. Quas profecto confutandorum argumentorum rationes ut etiam antea tibi significavi. Leteris partibus rhetorice orationis poterunt faciliter accommodari. Non enim te fugit quantum valeant imitationis rationes. Quas si (ut te facere arbitror) exercueris non parvam ad omnes elocutionis facultates commoditatem nactus fueris.

¶ Yo te amo mas que nadie.

Ego nemini in te amando concedo. Tu enim sic a me diligeris ut nemo alius magis. Ego enim in te amando benivolentie obtineo principatum.

¶ Yo muera si no te amo mas que ami mismo.

Sed ne vivam si amando tibi concedam. Sed moriar nisi te amore superem. Sed peream si benivolentia non vincam.

¶ Excepto tu padre yo te amo mas que los otros.

Patrem tuum excipio preterea neminem. Patri tuo concedo preterea nemini. non pene minus te diligo quam pater tuus semper amaverit.

¶ No creas que yo amo a otro mas que a ti.

Caue existimes neminem te mihi cariorē. Caue putes alium me magis te ipso diligere. Caue arbitreris nemini maiorem

quam tibi amorem prestare. Laue credas neminem arden-
tiori me beniuolentia quam te complecti.

¶ Si yo conosciere a quello que tu quieres yo satisfare al tu
desseo.

Si intellexero quod voles volūtatem meā tuo desiderio ad-
iungā. si sciam quid tu cōstitueris meum cōsiliū ad tuum ac-
cōmodabo. si mihi persuadere potero quid desideres faciam
spōte mea quod cupis. si quod cupis imaginari potero te ab-
sente libentissime perficiā. si quod voles prenosticari possem
nulla tua mihi opus esset adiunctione.

¶ Parentela amoris.

¶ Ningun trabajo me empidira que no sea tuyo.

¶ Neqz vllus me dolor perturbabit quin me tibi accommo-
dē. Neqz vllus labor tenebit quin totum me tibi prebeam.
¶ Neqz vllē me occupationes retardabūt; quin tibi satisficiā.
¶ Neqz vllē me impediēt offensiones quin quod a me voles di-
ligentissime perficiam.

¶ Yo te amo mas que no te aman tus parientes.

¶ Neqz enim in te diligendo cuiquā concedam tuorū. Ami-
ci enim in te amando mihi concedant necesse est; neqz enim
in te colendo cuiqz tuorū amandi locum concederē. Dēs em̄
necessarios tuos in te obseruando facillime superauī.

¶ Pienſa en ti que eres yo mismo.

¶ Finge te enim esse qui ego sum. persuade tibi iam te me al-
terum esse. Finge te vicem meaz sustinere. Inducas tibi meā
causam tuam esse. Preponas tibi meas te rōnes agere. Su-
scipe amanter meas partes.

¶ Esto pertenesce a mi de hazer.

¶ Hoc meum est onus. Hoc ad me attinet. Hec enim me tā-
gunt. Hec rationes meas videntur attingere.

¶ Recuerda te de fauorescer la nuestra amistad.

¶ Fac habeas rationē nostre beniuolentie. Fac nostri amo-
ris sis diligentissime memor. Fac nostre amicitie inseruias.

¶ Parentela amoris.

¶ Que cosa ha fallecido a la nuestra beniuolentia?

Quid enim nostre defuit beniuolentie? Quid nostre beniuolentie coniunctioni pretermissum fuit? Quid nostre familiaritatis societati adiungi potuisset?

¶ Haz que sea como dizes.

Verū fac esse omnia. Fac ea esse vt dicis. Finge omnia ita vt scribas se habuisse. Verum hec ita sunt.

¶ Yo quiero que todo hombre sepa que so tu amigo.

Ego vt me tibi amicissimum esse et equi et iniqui intelligāt curabo. Meminem verebor dum me tibi obsequentissimum demonstrare possim. Non timebo omnia subire pericula dū tibi profum. Ego inuitis et inuidētibus omnibus ineam tibi beniuolenciam prestabo.

¶ Si nosotros no podieremos estar juntos personalmente a lo menos seremos junctos en el coraçon.

Si vna esse non poterimus animorū tamen coniunctione fruemur. Si mecum esse non poteris ego tamen assidua cogitatione te complectar. Si p̄sentiam nostram colere non valebimus licebit tamen mutuam inter nos recordationem celebrare posse.

¶ Porque no ponemos todas nuestras fuerças por la re publica?

Pro salute patrie cur nō oēs exponim⁹ facultates? Pro patria conseruanda cur non omnia sustinemus? Pro reipublice cōmodis et ornamentis cur nō tota potestate vtamur? Pro cōmuni salute cur non omnia bona profundamus?

¶ Parentela amoris.

¶ Por que yo no te deuo fauorescer?

An ego tibi non obtemperem? An ego tibi nō obsequar? An ego tibi non morem geram? An ego non me tibi facillimum prestem?

¶ Parentela amoris.

¶ Yo trataré contigo familiarmente.

Agam iam tecum familiariter. Loquar iam tecū aperte.

Agam iam tecū pingui minerua. Non simulabo tecum quicquam. Jam tecum mihi parefaciam.

¶ Po te habere maiores seruicios que tu pienses.

¶ Vincam officijs meis cogitationes tuas. Existimationem de me tuam plurimum superabo. Maioribus enim meis te bene meritis exornabo quam tibi in mentem venire posset.

¶ Po habere toda cosa por tí diligentemente.

Agam enim oia pro te diligentissime. Ego tum cogitando tú re ipsa nullū pro te tēpus p̄termitto. Nihil eni a me pretermittitur quod ad te p̄tinere existimē. Velim ea a me expectes que ab amantissimo expectanda sunt. Nihil eni a me negligitur quod tibi conducere existimē. Id agā in rebus tuis vt nullā sis meā diligentia desideraturus. Ita pro te elaborabo vt nullam sis meam negligentiam accusaturus.

¶ Ayn que yo haga por tí quanto mas podiere no podre hazer lo que soy obligado.

Cum plus pro te fecero quam potuero minus tamen perfecero quā debuero. Cū magis pro te elaboraui quā mea potestas patietur: nulli tamen parti tuorum in me beneficiorum satisfecero.

¶ Sino murte esse por tí ayn no me paresceria d̄auer te assaz satisfecero.

Si cogitaui pro te vitam emittere non tamen immortalium tuorum in me beneficiorum satis memorem esse viderem. Si mihi pro te voluntas moriendi esset nulli tamen parti tuorum in me officiorum viderer satisfecisse. Si mihi pro cōmodis tuis vita esset effundenda non tamen viderer tuorum in me officiorum parti satisfecisse.

¶ Quanto yo pudiere.

¶ Quātū in me est. Quātū mihi concedet. Ut primū potestas erit. Quātū mihi idonea potestas oblata est. Quanto studio: diligentia: labore: vigilantia: consequi poterō. Id omne ad arbitrium tuum libentissime conferam.

¶ Po fauoresco a la tu voluntad como yo deuo.

Ego vt debeo ad tuas rationes me adiungo. Ego vt par est ad tuam volūtatē me cōfirmo. Ego vt tua in me iura de postulant me tibi totum accōmodo.

¶ Yo no puedo honestamente denegar nada a Tullio.

A Ciceronis voluntate honeste dissentire nō possum. A Ciceronis sententia per amplissima eius in me merita honeste dissentire nō possum. Per Ciceronis familiaritatē atqz amorem non licet mihi absqz eo dissentire.

¶ Ninguno es mas diligente por tí que yo.

Nihil cuiquam concedo qui tui studiosior sit quā ego. Nemo in hoc me vincere pōt q̄ tue dignitatis sit cupidior quā ego.

¶ Yo no fallecere jamas ni ansi como suelo cessare de trabajar por tí.

Neqz enī vnquā desisti. Neqz enī vnquam desistam pro te agere. Neqz vllum vnq̄ tempus intermisi te iuuandi. Neqz vllum vnq̄ pro te laborem defugi. neqz vllam vnq̄ rem pro te obmisi ne obmitam curare.

¶ Si por esso yo no cessare de trabajar por tí.

Ego tamen rem tuam curare non cessabo. Ego tamē causam tuam defendere non desistam. Ego tamē negocium tuū agere non pretermitto.

¶ Yo no fallecere jamas a caton.

Neqz tamē Catoni defecturus sum. Neqz tñ catonem desertur⁹ sum neqz tñ catonis causam derelinquam.

¶ Aquello q̄ yo no podre adevinar si me sera hecho saber: lo hare mas diligentemente que todos los otros.

Si quid ignorabo de eo admonitus omnium stustia vincā. Si vaticinari non potero de eo certior factus omnium studia vincā. Si vaticinari non potero de eo certior factus omnium officia superabo. Si quid animaduvertere nō potero de eo perdoctus nemini cedam.

Officia diligentie.

¶ No menos yo hare aquello que tu me encomiendas.

Ego enī curabo facere quod iubes. Ego tñ curabo qđ de

sideres. Ego tamen suscipiam quod mones.

Yo querria por tu amor hazer toda cosa.

Quãquam ego oia tua causa fieri desiderẽ. Et si omnia pro te facere vellem. Tametsi oia amore tuo libẽter susciperem. Jam ⁊ ex cõmoditate tua nihil vellem subterfugere.

Yo creo que nuestra amistad no puede ser mayor.

Non eni putassem ad amorẽ nostrũ aliquid addi posse. Non existimassem beniuolentiam nostram augeri posse. non mihi psuadere potuissem nos in amore ꝑiunciores fieri potuisse.

Tu me hazes iniuria rogando me.

Iniuriam a te mihi fieri puto cũ a te roger. Iniuriosus mihi es cum me roges. Rem mihi ingratham facis cum aliquid precibus a me cõtendis. Magna me afficis iniuria cũ rogãdo officium meum postulas.

Yo no podria auer hecho mas delo que he hecho.

Ego plusq̃ feci facere non possum. Ego magis quã egi admitteri non valerẽ. Ego amplius quam sum consecutus conari nõ possem. Ego maiorĩ studio quã egi rẽ curare nõ potuissem. Ego maiores vires quam ostendi prestare non valerẽ.

Officia vtilitatis ⁊ diligentie.

Yo te auria presto librado de aquestos enojos.

Neq̃ pũctum quidem temporis in molestijs fuisses. Te quam primum incõmodis liberassem. Te illico incolumen reddidissẽ.

Enesto yo hare mas que digo.

In hoc toto genere plura faciam quam dico. In hac causa magis elaborabo quam ostendam. In rebus maiora sum acturus quam demonstrẽ. Hoc enim in negocio sum plura prestiturus quam pollicear.

Quiendo yo algun bien tu auras tu parte.

Cũ sit modo aliquo mihi cõmoditas faciam te participẽ. Dum modo honestus mihi sit status te mihi adiungã. Dum sit mihi fortuna mediocris meis te rationib⁹ assistam.

Yo no podria auer auido mayor prouecho que a queste q̃

me ha venido.

Factus sum tēpus ita idoneū: quod in re ipsa nihil cari⁹
mihī adiungā. Nulla erit rōnibus nostris cōmoditas oportu-
nior. Alijs enim rationibus res melius agi non poterat.

¶ Ten aquesta opūion de mi.

De me sic velim existimes. De me sic veli iudices. De me
hoc arbitrari potes. De me hoc tibi polliceri licet.

Officia utilitatis.

¶ Con tanto yo te fauorefcere.

Tibi tamen sum patronus. Tibi tamen sum auctor. Ti-
bi tamen non sum defuturus. Tibi tamen sum facilim⁹. Ti-
bi sum obsequentissimus.

¶ Si fuere menester yo me pondre a todo peligro.

Neq; si occasio tulerit vllum laborem defugiā. Neq; si ne-
cesse fuerit vllum periculum euitabo. Neq; si casus inciderit
vllam incōmoditatem pertimescam.

¶ Eneste comedio yo me trabajare por ti.

Interim magam curam pro te sustinebo. Interea assiduā
diligentiam pro te acturus sum. Sedulas interea pro rebus
tuis sum tibi vigilantiam prestiturus.

¶ Como quiera que vaya la cosa.

Quoquo modo res se habeat. Quoquo pacto negocium
geratur. Quaqua ratione fortūa succedat. Quoquo pacto
fors cadat.

Officia utilitatis ⁊ diligentie.

¶ Si la cosa bien se hiziere.

Si fortuna optatis meis respōderit. si fortuna votis meis
successerit. Si cogitationibus meis fortuna benigne corre-
spōdere voluerit. Si res caderet vt vellē ⁊ optarē. si res ex sē-
tentia gereretur. si mihī optata contingerent. si deus nos be-
nigne respexerit. si quod opto mihī feliciter contingeret. Si
deus res vestras formabit. Si deus negocia vestra secunda
reddiderit. Si de⁹ desiderio nostro annuere voluerit. Si de⁹
secunde intueri nos voluerit.

46
Si la cosa no me errare.

Misires male mihi successerit. Misi opinio mea frustrata fuerit. Misi spes mea decipiat. Misi fortuna me fefellerit. Misi fortuna proprium consilium de manibus detorserit. Misi casus aliquis optata interpellauerit.

¶ No podria dezir quanto me sera cosa alegre si tu quitares a caton de malenconia y de enojo.

Non enim perscribere possim quam mihi erit gratum si catonem quietum reddideris. Non possum verbis explicare quam erit mihi iocundum si catonem ociosum prestiteris. nullo satis possem dicendi genere declarare quam mihi erit acceptum si catonem molestis liberaueris.

¶ Perdona me si yo desiendo a gasparino.

Ignosce mihi gasparinum excusanti. Sufferas me gasparinum defendentem. Patiaris me gasparinum conseruantem. ¶ Que causa puede ser que no deua dessear y q̄rer la amistad de los hombres virtuosos?

Quid enim est cause cur non bonorum familiaritatem desiderem? Quid obstare videtur cur non iustorum mihi consortium adoptem. Quid enim est rei cur non mihi sit in optatis officiosos mihi debere congelare.

Officia desideris.

¶ Ser agradescido.

Beneficiorum memor esse. Adutuis beneficiis respondere. Parem officiorum vicissitudinem reddere. Eandem voluntatem prestare. Equalem gratiam referre.

¶ Hizo beneficios.

Beneficia contulit. Officia reddidit. Merita prestavit. Benemerita retribuit. Promerita retulit. Demerita persoluit.

¶ A vezes o de vno a otro

¶ Adutuo: vicissim: iuncē: alternis vicibus: alternati. Adutua vice: eadē vice. idem. ididem. pariter. equaliter. vltro citroq̄.

¶ El pago o la remuneracion.

Remuneratio: retributio: vicissitudo: mutua retributio:

eadem gratia: par voluntas: par studium: consimilis gratia:
similis retributio.

¶ Ingrato o desconoscido.

Ingratus beneficiorum imemor: sordidus beneficiū per-
dere. Officiū amittere: meritum effundere: benemeritū pro-
fundere. Homini ingrato beneficium conferre. Homini sor-
dido benefacere: hominem ingratum beneficijs exornare.

Vicia ingratitudinis.

¶ Pompilio ha hurtado.

Pompilius furatus est. Pompilius accepit unde nō est
licitum. Pompilius res alienas vsurpauit.

¶ Asinio es muerto.

Asinius mortuus est. Occisus est. Excessit a vita. Ex hoc
seculo migravit. Aiam reddidit. Aiam efflauit. Aiam effu-
dit. Aiam egit. Vita priuat⁹ est. Ex hac vita decessit. Adortē
obiit. diē suū obiit. Obiit. Periit. Interiit. Occubuit. Jacet.

¶ Piensas te que yo aya olvidado los beneficios que tu me
has hecho.

Oblitum me putas charitatem humanitatis tue. Imme-
morem me existimas tui erga me officij laboris diligētie vigi-
liarum pecuniarum. Ingratū me arbitraris liberalitatē be-
nificiorum erga me tuorum.

¶ Si yo biuire yo te sere buen amigo.

Quod si vita mihi ptigerit me tibi amicissimū demonstrabo.
Quod si vixero me tibi quā facillimū demōstrabo. Quod si vi-
xero me tibi quam facillimū declarabo. Quod si vita mihi sup-
fuerit me tibi beneficiorum memorē prestabo. Quod si vi-
tā pducere potero virū me tibi cōmodissimum patefaciam.

¶ Si yo no te satisfiziere no me tendre por hombre.

Nisi ob tuā erga me beniuolētiam tibi cumulatiſſime satis-
fecero hominē me esse nō arbitrabor. Nisi pro immortalibus
tuis in me benemeritis parem tibi gratiā retribuierim virū
non me bonum existimabo. Nisi tua erga me officia paribus
meritis comprobauero ipse me hominem non iudicabo.

¶ No puedo contentar a mi mismo / porque no te puedo satisfazer con obras.

Ego non possum mihi ipsi satisfacere cum ea que tibi desiderem re ipsa consequi non possum. Cum nullam partem tuorum in me meritorum in referenda gratia consequi valeam: non possum mihi a te acquiescere: non enim villo modo mihi satisfacio cum non reperio quibus rebus tibi gratias referam. Nunquam enim mihi acquiescam nisi prius quam a me velis ex summa perficiam. Utinam mihi summa cum acerbitate te adducendum esse video cum tibi non possem arbitrato meo satisfacere.

¶ Yo te precio tanto que sere contento de toda cosa que tu hagas.

Ego tanti te facio quod quicquid egeris sum probaturus. Tam tui enim tibi attribuo quod quicquid decreueris approbabo. Pro summo meo in te amore omnia que tibi placere videbuntur rectissima et vera esse existimabo. Nichil enim committere posses quod mihi posset displicere.

¶ Tu me has hecho mayor honrra que yo esperaua ni dema daua.

Plus enim mihi a te prorsum est quam postulaueram. Magis enim mihi opitulatus es quam speraueram. Maiora quidem in me benemerita contulisti quam a te contenderam.

Officia gratitudinis.

¶ Yo no consentiria que Gasparino mucho mi amigo fuesse maltratado.

Nolo enim Gasparinum optime de me meritum delinquere. Non enim paterer Gasparinum mee virtutis amplificatorem impugne ab iniuris oppugnare. Non enim possem sufferre ut iniuri Gasparinum mei admodum amatorem impugne laceraret. Non enim mei esset officij quod sufferre deberem quod perfidi Gasparino mei amantissimo detraxerent.

¶ Yo moriria sino dixesse a quello que siento.

Moriar nisi quid sentiam exprimam. Non possum abduci quin me effundam. Moriar nisi effluam. Excrucior nisi totum

me patefaciam.

Officia gratitudinis.

Plaziendo a dios.

Deo id volente. Deo nobis fauente. Deo id nobis annuente. Supperis approbantibus. Fortuna suffragante. Deo comite. Deo duce.

La qual cosa dios no quiera.

Quod deus omem auertat. Quod infortunium deus effugiat. Quem casum deus non permittat. Quod incōmoduz deus auferat. Quod superi prohibeant. Quod vtinam nunquam eueniat.

Po ruego a dios que la cosa vaya bien.

Deum queso vt consilia sint tibi salutaria. Superos exoro vt quod acturus sum tibi non obsit. Deum obsecro vt qđ constituas tibi bene succedat.

Officia desiderij.

Po no dire mas.

Plura scribere non debeo. Plura dicenda nō sunt. Plura me scribere non est necesse.

Virtus prudentie.

Nesto no conuiene escreuir muchas cosas.

Plura non sunt litteris cōmittenda. Non enim mihi placet de hac re plura scribere. Nihil enim at tinet plura dicere. Ne qđ enim superiora repetam. Singula prosequi non est necesse. Pluribus te adhortari non debeo. Plura suspicari non possum. Sed hec audies ex illis. Non dicam plura. Sed plura dicemus alias. Verum hec prope diem. Et multa alia curam. Sed de his ex aliorum litteris certior fies. Impedior ve recundia pluribus tecum agere

Po te he escrito largamente por qđ tu conozcas mejor la mi opinion / o mi parescer.

Hoc scripsi ad te pluribus vt meum cōsiliū melius iteligeres. Hoc pluribus egi vt quid sentirem dilucidius cerne res. In hoc fui lōgior vt que mea esset sententia clarius perspiceres. Hoc verbosius cōplexus sum vt institutionem meā

apertius comprehenderes. In hoc fui prolixior ut de voluntate mea certior fieres.

Eyo te he escrito mas largo que pense :

Si plura quam statueram scripsi hec ad te pluribus verbis scripsi quam solerem. Nec de te scripsi verbosius quam putarem. Sed hec satis multa quam plura poti⁹ expectabas. Huc enim ut venirem longior quam volui defluxit oratio.

Eyo te dire breuemente aquellas cosas que son largas.

Illa que maiora sunt breuius exponam. Illa que ampliorum orationem desiderant breui comprehendam. Illa que sequuntur breuius perstringentur.

Virtus prudentie.

Eyo te he escrito esto a causa que tu supieesses.

Hoc ob eam causam ad te potissimum scripsi quod existimares. Hoc ex hac re precipue tibi significauit: ut intelligeres. Hanc meam sententiam ex hoc tibi notam esse volui ut scires. Nec ex illa conditione tibi denotaui ut deliberares. Nec ob eas rationes tibi aperui ut preparares.

Tu sabes aquello que yo te digo.

Scis quid dico. Scis quid loquor. Scis quid intelligo. Scis quid cogito. Scis quid volo.

Es peligro de hablar o no son descreuir todas cosas.

Difficile est loqui. Non omnia sunt litteris committenda. Nihil temere scribendum est.

De otros sabras las cosas que restan.

Sed cetera cognosces ex alijs. Cetera tibi nunciabunt alijs.

De ceteris per alios certior fieres.

Eyo no te escriuo estas cosas sin causa.

Non scribo hec temere. Non dico sine causa. Noli putare hec me frustra dicere. Non enim incassum hec commemoratio. Nec preterea scripsi quam causa necessitudinis intercedit.

Virtus prudentie.

Porque tu lo entiendas mejor yo te dire mas claramente el hecho.

Quod vt plenius exponã alterius rationes repetã neces-
se est. Quod vt clarius intelligas longioribus verbis vtar.
Quod vt apertius declarẽ longiorivtar oratione. Quod vt
eximie explicem attende que sequuntur.

¶ Si la cosa supiessẽ hablar por si misma.

Si res ipsa loqui posset. Si negociũ posset per seipsum lo-
qui quã secure declararẽ. Si causa ipã statũ demonstrare pos-
set. Si ratio ipsa vires suas per seipsam exprimere posset.

¶ Yo he hecho esto biuiendo segun el tiempo.

Id egi tẽporibus obtemperans. Id feci fortune credẽs.
Id amisi necessitati parens. Id cõstitui fato assentiens. Id
pretermisi oportunitati obsequens.

¶ No es de estar siempre en vna opinion.

Non est semper in eadem opinione permanẽdum. Non enim
semper in eodem animo esse debemus. Non semper vnũ cõ-
siliũ sequi debemus.

¶ Es detentar la fortuna.

Subeunda est fortuna. Tentandum est. Experiendũ est.

¶ Como el tiempo lo pidiere

Ut tẽpus nos admonebit. Ut dies nos cogere videbit. Ut
utilitas nobis persuadebit. Ut res incumbere cõtigerit. Ut
rationes negociozũ nobis consulere videbuntur.

¶ Virtus prudentie z sapientie.

¶ Todas las cosas has mucho de mirar y pensar.

Omnia tibi proponere debes. Omnia sunt tibi excogitã-
da. Omnia sunt tibi animo z cogitatione pertractãda. Om-
nia sunt tibi prouidenda. Omnia sunt tecũ deliberãda. Om-
nia tecum cõmentari debes.

¶ Pienso que no ay mal tan grande q̃ no puede acõtescer.

Necq̃ vllũ malũ esse posset quod ego non putẽ ipedire pos-
se. Nec vlla tam magna iactura est quam ego non existimem
accidere posse. Necq̃ vlla tam magna calamitas est quã ego
non mihi persuadeã posse contingere. Necq̃ vllũ incõmodo-
rum genus est quod ego euenire posse non coniectem.

49
¶ Esto pertenesce a mi.

Puto hoc mea interesse nō est hoc alienū a dignitate mea. Hoc existimo rationibus meis non inconueniēs. Hoc enim ad me attingere video.

¶ Yo no se que fuerça traen o tienen estas palabras.

Que vis insit in his verbis non intelligo. Quam facultatem apportet hic sermo non satis mihi constat. Quam oportunitatem habeant hec verba non aspicio. Quā substantiā pertingit hec oratio non mihi notum est.

¶ Esto no pertenesce mucho al nuestro negocio.

Puto hoc non valde ad rem pertinere. Existimo hec causam nostram parum attingere. Non video hec ad rem facultatem habere. Arbitror hoc ab instituto nostro alienum esse. Credo hoc rationibus nostris parum debere prodesse.

¶ Yo amo mas la virtud que los bienes de fortuna.

Atque quidem non ex fortuna sed ex virtute pēdere vidisti. non enī diuitias sed virtutes sum secutus. nō equidez hoies copijs opulentos sed virtutibus celeberrimos excolui.

¶ A questo me paresce ser nada.

Hoc totum nihil esse possum intelligere. Hoc nihil significare facile perspicio. Hoc nullā facultatem habere facile diiudico. Hoc friuolum atq; ieiunū esse liquidissime constat.

¶ Estas cosas son menos que se dicen opiensam.

Sed hec minora sunt quā dicant. Verū hec minorē vim habent quā existimentur. Sed hec minus timenda sunt quā hoies arbitrant. Sed hec teneriora sunt quam videntur.

Virtus prudentie et sapientie.

¶ Guarda que tu no temas mas que es menester.

Illud cogita ne rem magis periculosam existimes: quā sit necesse. Illud vide ne sine piculo temere iudicaueris. Illud prouideas ne timendo magis timere cogaris.

¶ Tu eres tã sabio. que conosci lo mejor o mas puechoso.

Sed ea p̄dit⁹ es prudētia ex qua tu meliora parare possis. Sed ea tu insignitus es sapientia que maiorā mouere possit.

Sed eo instructus es consilio quo meli⁹ hec prouidere posses. Verū tu pro singulari industria tua hoc cōmodius transire poteris, sed tu hoc facilius multo p̄ tua singulari eloquētia iudicabis. Sed hoc tu meli⁹ ex re ⁊ ex tēpore constitues. Reliqua sunt in te ipso et optima quidem.

¶ **A** ti no fallesce consejo.

Sed tibi consilium non deest. Tibi enī cōsilium deesse nō potest. Sed tibi cōsilium non deficiet

Virtus prudentie ⁊ sapientie.

¶ **T**ulio dize ante las cosas que vengam.

Que omnia acciderunt Tullius dixit futura. Qui autez casus euenerūt Licero multo ante predixit. Que autē sunt consecuta Licero est antea pronosticatus.

¶ **Y**o no hare nada sin consideracion / o sin acuerdo.

Nihil faciam insolenter. Nihil agam sine causa. Nihil temtabo inconsulto. Nihil mouebo imprudenter. Nihil vtar temerarie.

¶ **Y**o he hecho o dicho esto allende de mi costumbre.

Atqz hec preter meā cōsuetudinē dixi. Atqz hec tanta p̄ter meos priūtos mores effudi. Atqz hec preter meā solitā viuēdi institutionē feci. Que oīa preter naturā meā aspersi.

¶ **Y**o hago de otra manera que auia dicho.

Sed aliter quam dixi facio. Sed aliter quam constitueras efficio. Sed aliter quā videbar ostēdere prosequor. Sed aliter quam pollicitus fueram ago. Sed aliter quam dixeram ostendo. Sed aliter quam speraueram ordino.

Officia sapientie.

Si tu tienes otra opiniō haz que yo lo sepa o si tienes otra entencion.

Quod si alia res te mouet fac vt sciam. Quod si aliud tibi propositum est fac me certiorē. Quod si alia duceris volūta te fac vt intelligam. Quod si animū alio cōuerteris fac vt mihi significes. Quod si sententiā mutaueris fac me admonitū reddas. Quod si opinio pristina tibi non placebit fac vt sentias.

¶ Si tu no has otra malēconia / o no has enojo.

Si nihil te perturbat. Si nihil impedit. Si vacuus es molestiis. Si ociosus es animo. Si tranquilla es voluntate. Si nulla afficeris molestia. Si es occupationibus subleuatus.

¶ Yo mude despues mi opinion.

¶ Dea postea mutata est ratio. Deinde cōsiliū meū mutavi. postea mee rationes imutate sunt. Aliā postea rē agere cepi.

¶ Agora ay otra condicion diuersa o es otro tiempo.

¶ Nunc alia est ratio. Nunc alius est stat⁹ rerū. Nūc ali⁹ est temporum cursus. Nunc alia est viuendi cōditio. Nunc alia est hominum opinio.

Officia admonitionis ⁊ sapientie.

¶ Es vn remedio.

Est vna cautio. Est vna prouisio. Est vnū remedium.

¶ Yo no dubdo q̄ tu no hagas mas sabiamēte q̄ yo te auiso.

¶ Non dubito quin tu prouideas plusquam ego te admo-
neam. Neqz vereor quin tu sapiētius agas quā ego tibi ape-
riam. Nec diffido quin tu melius rem pertractes quam ego
tibi declarem. Neqz hesito quin tu cautius causam pducas
quam ego te erudiam.

¶ Si te plaze.

¶ Si libet. Si placet. Si videtur. Si fert animus. Si cōmo-
dum est. Si voluntas est. Si patitur animus. Si facultas pa-
titur. Si voluntati est. Si certū ducit. Si fieri possit. Si ido-
neus tibi videtur.

¶ Yo no fingi cosa ninguna.

¶ Nihil simulavi. Nihil fecte dixi. Nihil simulate dixi. Nihil te-
cum excogitavi.

¶ Yo no hare cosa maliciosamente.

¶ Non agam astute. Nō simulabo quicquam. Nihil fecte di-
cam. Nihil simulate faciam.

¶ Bien sabes.

¶ Nō enī te fugit. Neqz te pterit. Neqz te latet. Nec te arbitroz
ignorare. Tenes enī memoria. De quo memoriā accepisti.

Nec enim ignoras. Illud te fugere non arbitror.

¶ Segun me paresce.

**¶ Et mihi videoz. Et mihi videris. Et mihi videtur. Quē-
admodū cōiecto. Et coniecturam accipio. Et arbitrari pos-
sum. Et possem existimare. Et opinio mea est.**

¶ Digamos lo grosseramente o en baxo estilo.

**¶ Desseramus populariter. Disputem⁹ familiariter. Agga-
mus pingi minerva.**

¶ En esto no ay dubda.

**¶ Nec enim est obscurum. Hoc nemini dubium est. Nec ta-
men dubito. Nec vllam habet hesitationem. Nec in magnam
dubitationem cadit.**

**¶ Yo querria que tu dexasses estar las guerras z las enemi-
stades.**

**¶ Sz velim declines arma sequi. Sed velim bella agere de-
seres. Sed veli inimicitias obmittas. Sed velim simultates
effugias. Sed velim discordes euites. Sed velim ab insidijs
abhorreas.**

Officia prudentie.

¶ Yo querria que tu estuuiesses en paz.

**¶ Sed velim pacem colas. Velim ocium tibi adoptes. Ve-
lim paci consulas. Sed velim ocio te exponas. Sed velim
quietem adames.**

¶ Toma exemplo de los hombres virtuosos.

**¶ Propone tibi quod clari homines facere soleant. Cogita
quam recte rationes sapientes obseruarunt. Exemplum fac
tibi sententias in te officiosorum virozum.**

¶ Juntamente has de pensar esto.

**¶ Simul z illud cogitare debes. Simul z hoc animaduertē-
dum est. Simul z ista sunt desideranda.**

¶ Lo qual es cosa que a entramos cumple.

**¶ Quod mea tuaqz patitur etas. Quod ab vtroqz cōmune
fieri posset. Quod neutri nostrum obesse videtur.**

Officia admonitionis.

51
Las cosas acōtescidas mas son de sospecha q̄ de hechos.

Que acciderunt fuerunt non tam re quā suspitione. Que nuper euenerunt nō tā vera quā vidēda fuerunt. Que facta esse dicuntur non tam gesta quam facta esse videntur.

Son muchas cosas semejantes a estas.

Sunt enim mirabilia generis eiusdem. sunt enim per multa huiusmodi cōsilia. sunt enim infinita huius conditionis.

Que diras si todas las otras cosas te escriuo?

Quid si cetera dicam? quid si reliqua scribam? quid si oīa aperiam? quid si omnia plane faciam? quid si nihil taceam.

Que sera si?

Quid queris si? quid tñ cū? quid iam si? quid ergo est? quid queris? quid expectes? quid tum postea sequetur?

Yo he dicho todas estas cosas porque tu me entiendas.

Que oīa collegi vt intelligeres. que oīa coadunauī vt scires. que oīa tibi significauī vt cognosceres. que oīa tibi scripsi vt certior fieres. que omnia te admonui vt cogitares.

Todas las otras cosas son generales o cōmunes.

Cetera sunt signa cōmunia. Reliqua sunt signa vniuersalia. Ellie sunt omnes coniecture generales.

Yo me pienso que tu ayas oydo esto.

Puto enī hec te audiuisse. Existimo hoc te intellexisse. Arbitror hoc tibi notum esse.

Yo veo que por estas razones tu no hazes cosa alguna.

Non te intelligo istis rationibus nihil proficere. Non vides reb⁹ istis te nihil prodesse posse. Non animaduertis istis molestijs assequi posse.

Si los mis ruegos no valen yo te pido esto de gracia.

Quod si non possum aliquid proficere suadendo gratia ⁊ precibus a te contendo. quod si monitionib⁹ meis obtemperare nolueris precibus saltem consequaris. quod si amantissimis persuasionibus non litteris: summis tamen supplicationibus fac mouearis.

Yo he hecho por mi mismo y pondre todas mis fuerças.

Agā p me ipso z moliar. Faciā p meipsum z vires meas
experiar. Negociū egomet suscipiam z conabor qđ possum.
Aggredior ego ipse rem istā z quid consequi possem. Cau-
sam ipsam egomet subijcio vt quid fors tulerit pretentem.

Tu bien sabes las costumbres de los hombres.

Sed nosti mores hominū. sed nosti hominum voluntatē.

Mo te cures delas cosas variables o mudables.

**Necqz colas res mundanas: inanes: atqz volatiles. necqz mi-
nus cures incerta humilia: breuia fugacia: instabilia: necqz ni-
mium delideres ea que sunt hominibus incōmoda: noci-
ua ignominiosa.**

Yo no se por que occasion tu no te das al estudio.

Cur studio non inuigiles necio. Cur studia nō excolas nō
intelligo. Cur te virtutibus non exponas causam nō video.
Cur hoc non velis assequi non existimo.

Esto pertenesce a la tu virtud.

Officiū admonitionis.

Hoc interest ingenij tui. Hoc virtutis tue. Sed de hoc tu
videris. Hoc tu pro ingenio tuo considera. Tue partes sunt.

Tu no has menester de ser incitado ni rogado.

Sed adhortatione nō puto te indigere. Sed mea tibi ad-
monitione nequaquam opus esse existimo. Sed vt arbitror
preceptis meis non egebis.

Eneste negocio no as de poner alguna excusa.

In hac re nullā tuam accipio excusationē. Sed in hoc nego-
tio nulla tua apud me excusatio vllā est fidem habitura.

Yo no dubdo a quello.

Necqz enim vereor. necqz certe dubito quin. necqz enim exi-
stimo quod si.

Yo no curo de aquello.

Nec illud quidem curo. nec illud certe molior.

A questo a de ser.

Sed hec sperare licet. hoc enim optandū est. hoc enim ex-
pectare decet.

Officia admonitionis.

Yo veo z se bien quanto tu me puedes ayudar.

Quantum me possis adiuuare facile intelligo, quanto mihi presidio esse possis clarissime perspicio, quantum enim rationibus meis prodesse valeas clarissime mihi constat, quantum rebus meis consulere possis: est mihi liquidissimum.

Yo no dubdo que quieras por mi amor.

Necq; eni dubito quin mea causa velis, neq; enim vereor, quanto opere prodesse mihi desideras, neq; enim vlla moueor, hesitatione quanto opere mihi fauere cupias.

Alquien me deuo yo encomendar sino aquel que me ha siẽ pre defendido?

Ego quem potius debeo inuocare quam eum qui causas meas vincere solet? Ego cui me potius comendem quam ei a quo salutem accipere consueui? Ego cuius auxilium potius requiram quam eius cuius ope z presidio meus status incolumis seruatur?

Yo no dubdo que seyendo tu benigno a todo hombre que a mi que so tu amigo me has de fauorescer.

Nec dubito quoniam cum omnibus benigne feceris mihi etiam tibi amicissimo fauere velis, non enim vereor, cu in omnes liberalissimus sis mihi etiam tui amantissimo te mihi accommodare velis, neq; etiam hesito quin cum inimicis tuis officiosum te prestiteris: mihi etiam gratissimus futurus sis.

Virius fidei z spei.

Yo no he menester para alcançar z acabar este negocio sino la tu auctoridad z la tu boz.

Mihi autem i hac causa nihil aliud opus est nisi vt auctoritatem tuam interponas, Mihi aut hoc in tẽpore nil deficit nisi vt sententiã tuã adiungas, Mihi autẽ vt que velim cõsequar aliud nihil desidero nisi vt te facillimũ prestes.

Esto se bara si Arripino pusiere su boz.

Id erit firmũ si Arripij volũtas intercesserit, Id stabilitũ fore arbitramur si Arripinius nobis officiuẽ suum p̃stiterit.

Id erit optime perfectum si Arripini suffragiū interueniret.

Que es menester que yo te encomiende mi causa pues tu la tienes por tuya misma?

Sed quid meā causam tantopere tibi cōmendē quā tu cōmendationez tecū esse existimes? Sed quid ego de ea re tam uehementer a te contendam quā ad te ipsum pertinere arbitraris? Sed quid ego de hīs negocijs tātopere te obtundā que per seipsa tibi commendatissima sunt?

Virtus fidei et spei.

Yo espero que la cosa sera mejor.

Spem tamē habeo tempora aliquādo futura meliora. Spero tamen aliquādo fortuna mihi mitiorem euenire. Nullam enim spem inuenio vt feliciorē mihi status conditionē aliquando consecuturus sim.

Yo no digo por opinion mas por cierta razon.

Nō equidē aliorū auditu sed certis rationibus hoc tibi scribā. Nec enī inaniū sed vera rerū experientia hec tibi narro.

La cosa no es hecha dudosamente.

Nec enim obscuris personis res agitur. Nec enim prauis in causis negocium geritur. Nec enim dubijs conditionibus factum conflatur.

Yo no me curo que ayas esto por bien o por mal.

Quam in partē hoc accipias non laboro. quo animo hec recipis nō nimis curo. qua ratione hec interpretaris parui facio.

Virtus fidei et spei.

Si yo lo ouiesse agora esto de hazer yo lo haria como esto.

Si hoc mihi negociū integrū esset hoc ideoz ego sentirem. si hec quidē rationes solitissimo mihi arbitrio concederent nō alia voluntate cōstarem quā nunc esse cognoscis. si omnes homines aliud mihi persuasissent: ego tamē hac eadem usus essem sententia quā audiuitis. Adhuc in eadez sententia sum vt que fecerim recta mihi videantur.

Yo me desculparia de buena voluntad delante de ti.

Libenter tibi me et facile purgarem. Libenter tecū iracun

diam euomerem. Libèter te corã que mihi obijcis refutarẽ.
¶ Pensarias por dicha que seyẽdo yo iniuriado no me de-
uiesse enojar.

Putares fortasse vt indignis ego iniurijs laceffit? nõ suc-
cederer. An existimares qđ acerbissimis ego incõmodis affe-
ctus nõ mouerer? An fortassis crederes qđ ego tam insigni
iniuria percussus obdormirem? An forsan animaduertes
qđ ego tã intollerabili iactura cõfectus nõ excusari deberẽ?
An hoc tibi iudicas quod ego tam calamitosis offensionib?
compulsus iracundia non candescerem?

Virtus fortitudinis et constantie.

¶ A questo no es de hazer en ninguna manera.

Hoc enim quidem nullo pacto ferẽdũ est. Neqz enim hoc
vlla ratione tollerandũ est. Neqz hoc vilo pacto sustinendũ.

¶ Quien auria esto en paciẽcia sino yo?

Quis eni hoc ferre posset preter me? Quis tolleraret nisi
ego? Quis enim pateretur nisi ego? Quis enim hoc equo
animo ferre posset nisi ego?

Virtus patientie et constantie.

¶ Tu deues sofrir toda cosa.

Omnia quidẽ sunt patiẽter tollerãda. Omnia enim sunt
patienter perferanda. Omnia sunt sapienti prudenter tem-
peranda. Omnia sunt equidem facili animo accipienda.

¶ Por ventura sera necessario dezirte alguna cosa que no
querrias.

Et tibi fortasse aliquid dicendum est quod noles. Et tibi
fortase aliquid dicendum sit quod non sentias. at tibi forsitã
aliquid laudandum erit quod non probes. at tibi fortassis
aliquid molendũ fuerit quod non valeas. at tibi fortasse ali-
quid sustinendum quod non queas.

¶ Esto a todos toca z no a ti solo.

Hoc tibi cõmune est cum multis. hoc enim est omnibus
vniuersale. hoc enim attingit omnes. hoc enim est insitũ oib?

¶ Tu no deues recusar la comun fortuna.

Neq; ení debes quod cōmunis fortuna dederit recusare.
Neq; enim fortune cōmunis rationib; obistere debes. Neq;
q; enim tu scires quod fors ferat recusare.

Virtus patientie z constantie.

C Mas as ganado que perdido.

Plus tibi virtus dedit quam fortuna abstulit. Plura tibi comparasti quam amiseris. Amplius quidem nactus es quam perdidideris.

Que diras tu si esto es mejor?

Quid si hoc meli? quid si hoc commodius? quid si hoc conducibilius? quid si hoc conuenientius?

Si tu no piensas que a questo te conuiene.

Si non alienū tua virtute putabis. Si non indignū tua auctoritate existimabis. Si tuis rationibus non inconueniens esse dicas. Si hoc tibi non incōmode arbitraueris.

Un remedio es para apartarse dela malēconia esto es las virtudes z el estudio delas letras.

Sed est vnū profugiū quietis videlicet virtutes lřarum. Sed est vnus portus ad salutem scilicet bonarū artū discipline. Sed est vna spes consolationis lřarum studia. Sed est vnum remedium tranquillitatis scientiarū celebritas.

Las quales cosas yo declararia si mejor que tu las supiesse.

Que oia prosequerer si melius quā tu viderē. q̄ oia cōmemorarē nisi tu clari⁹ quā ego intelligeres. Que omnia explicarem si ego apertius quam tu cognoscerem.

Virtus patientie z modestie.

C Mas yo temo que tu me rephēdas de muchas palabras.

Sed vereor ne iam mihi superesse verba putes. Sed dubito ne dicendi rationem lōgam nimis accuses. Sed vereor ne multa a me dicta superuacua esse dicas.

Ninguno me es a mi mejor ni mas liberal que caton.

Nemo es michi catone melior. Nemo es michi catone amicitior. Nemo est michi catone liberalior.

Yo dire demandando te perdon o con reuerencia.

Pace tua loquor. pace tua dixerim. pace oim firmabo.

Yo no veo q yo aya gra pujaca o q algo pueda hazer.

Ego quid possum nescio. Ego que mea sit facultas non intelligo. Ego quid valeam non cognosco. Ego quid a me possum non satis mihi constat. Ego quibus virtutibus uti possum non conspicio.

Virtus prudentie z constantie.

Yo no dire de milo que no se; o jamas me a labare d lo que no se.

Nunc enim diffitebor me ad tantam diligentiam non peruenisse. Numquam inficiabor tantam me scientiam non dedicisse. Nunc id mihi attribuam quod non fueri consecutus. Fateor enim ad tantum me sapientie gradum non accessisse.

Virtus modestie.

Yo sabia bien lo que hazia.

Neque enim cum faciebam eram amens. neque enim cum hoc curabam stultus eram. neque profecto cum hoc agere eram desipiens. neque enim cum hoc tractabam ignorabam quid agerem. neque enim cum hoc temptabam insanire videbar.

Adi opinion no deve ser reprehendida.

Neque enim est consilium meum accusandum. nihil egi quod iure possit reprehendi. nihil enim vitij habet nostri consilij deliberatio.

Excusatio.

Que mal ay en aquellas palabras sino reprehensio del mal hecho o del error?

Quid in illis verbis nisi criminis refutatio? quid in ea potest ratione reperiri nisi erroris repulsio? quid in eo sermone erroris fuit nisi calumnie refutatio? quid enim vitij epistola continet nisi contra improbos liberam defensionem?

Si esto te desplaze yo no lo hare mas.

Si hoc tibi displicet non utar posthac si hoc tibi non placet deinceps pretermittam. si hoc tibi debeam in posterum missum faciam si hoc tibi inuidiosum est in futurum attingam.

Yo no te deuria fatigar mayormente en tanta ocupacion.

como tienes.

Oneris imponere quicquid non deberem in summis presertim occupationibus tuis. Laboris tui quicquid committere non audeo in acerbissimis presertim molestiis quibus opprimeris. Non deberem te virum summa auctoritate peditum defatigare presertim cum sis vehementissime defatigatus.

Tu podrias en esto hallar excusacion.

Posset enim mihi denegare occupatio tua. Posset hanc meam petitionem recusare. Posset hanc meam voluntatem refutare. Posset hanc pro me provinciam subterfugere. Posset tua dignitas hunc laborem recusare.

Excusatio.

Si la cosa es que buenamente se pueda hazer.

Si res facultatem habere videatur. Si negocium videbitur esse gerendum. Si res utiliter agi poterit. Si quoquo modo res fieri poterit. Si rei oportunitas potestatem habebit.

Tu no tienes razon de me acusar o de reprehender.

Neque enim habes quo me accuses. neque vlla est causa qua merito reprehendere possem. neque quicquid a me commissum est quod criminandum esse videatur. neque vlla iusta mecum postulandi causa oblata est. neque quicquid egi quod iure corrigere possis.

Excusatio.

Si tu ouieses sido o estado presente no lo aurias hecho mejor

Neque enim tu melius si presens adesses rem curasses. Neque enim accuratius si adfuisses rem egisses. Neque enim tu commodius si adfuisses negocium egisses.

Esto que se dice de milon es falso.

Hoc quod de milone dicitur falsum est. hoc quod in milone obiicitur translatum est hoc quod miloni impingitur vanum est.

Que diras tu si estas cosas son falsas?

Quid si que dicta sunt falsa sunt omnia? Quid si ostendam hec omnia esse inania? Quid si hec omnia nulla esse demonstrarem? Quid si hec vana constent? Quid si hec omnia ficta esse confirmem?

Yo hago poca estima de maldizientes.

Malorum enim sermonibus non moueor. Inuidentiū ego maledictis fidem non adhibeo. Frivolis ego hominum rationibus non assentior.

Yo no conozco que Clodio sea mas suficiēte que Adilon.

Non enim eam conosco aciem ingenij Clodij vt ipse meliora cogitet quam noster Adilo. non tantum intelligo Tironis consilij calliditatem vt ipse acrius queat conficere.

Si yo hablo claro o ala clara deue me ser pdonado porq̄ yo soy constreñido a hazer / o es me forçado delo assi hazer.

Hoc loco si videoz clarius respondere nemo miretur cum id necessitas postulet. Hoc loco si apte disputo nemini durum videri debet quoniā necessaria causa ipellit. Hoc loco si quod sentio libere aperio: tolerandus sum cum res ita me penitus facere cogat.

Excusatio.

Porque no te maravilles por auentura que te.

Me forte mireris cur. Me forte decipiaris opinione cur. Me forte false tibi persuadeas. Me forte male existimes. Me forte falsa ducaris opinione.

Quando fue jamas que yo offendiesse a los buenos?

Quando ego vnquam bonis fui impedimēto? Quando ego bonis conatus sum offendere? Quando ego bonis aduersarius vnq̄ fui?

Yo no tengo cosa que escreuir.

Non habeo quid scribā. Non mihi occurrit quo te genere litterarū visitē. Non mihi in mentē venit q̄b⁹ verbis tecū colloquar. Nihil est in presentium qd̄ potissimū tibi significem.

Ninguna cosa me viene ala memoria.

Nihil mihi in mentē venire pōt: Nihil mihi i mētē, succedit.

Yo he seydo corto en escreuir.

Excusatio.

Et quidem scripsi parcius qd̄. Equidem fui breuior: quia equidem breuis complexus sum.

h

¶ No dexo de te escreuir sino por no auer mēsaiero seguro a quien pueda cometer mis cartas / o de quiē yo pueda cōfiar.

Hec quidē lre sunt eiusmodi vt eas non audeā cōmittere. Si quē tñ cui fideliter ⁊ recte cōmittā inuenero: dabo operā vt p crebras meas lras te visitē. Si quēcū nactus fuero cui recta sit fides adhibenda ita efficiā vt mee ad telre deferant.

¶ Yo te escriuiria mas largamente sino.

Scriberē plura nisi. Plura essēt dicēda si. Plurib⁹ tecū agerē nisi. Lōgiorū vterer rōne si. Lōgior essem in dicēdo si.

¶ Yo te escriuo mas breuemente porq̄ la cosa no me plaze.

Hec breuius ad te scripsi quia id nō mihi placet. **H**ec breuiorib⁹ pstrinxi quia res hec me nō delectat. hec pauciorib⁹ egi quia sine magno dolore apti⁹ hec exprimere nō possum.

¶ Esto no es por defecto dela nuestra amistad.

Neqz obliuione nostre amicitie hoc accidit neqz intermissione nostre beniuolētie hoc euenit. neqz diminutione nostre coniunctionis hoc contingit.

Excusatio.

¶ Aque proposito se dize esto?

Quorsum hoc? **Q**uid hoc sibi vult? **Q**uē ad finē hoc spectat? **Q**uo igit̄ hec spectant. **H**ec que dixi eo spectāt vt.

¶ Yo no te oso rogar mas affectuosamēte porq̄ se y conozco la tu liberalidad parece que yo aya oluidado la acostumbra da libertad y cortesia.

Non ausus sum vehementius a te contēdere ne snie tue liberalitatis oblitus esse videar. Pluribus verbis nō audeo tecū agere ne te amplissime tue beneficentie oblit⁹ esse putē. **M**aiori quidem studio quicquam a te petere non debeo ne liberalitan tue consuetudini indices diffidere.

¶ Algoza dexemos las burlas.

Sed iā satis iocati sum⁹. **S**z hec extra iocū. **S**z d̄ hoc alias ridere licet. **S**z alias iocabim⁹. **S**z redicula missa faciamus.

¶ Esto me parece mil años / o se me haze mucho largo ante que se acabe.

56
Hoc ita longum est vt optatum sit. Immortalitas mihi vi-
detur antequam rem hanc consequar. Tanquam videri vi-
deor vt hoc mihi contingat.

¶ Yo figo al tiempo.

Fruor dum licet. Temporibus obsequor. Pareo neces-
sitati.

¶ No he hecho aquello que tu q̄rias porq̄ no he podido.

¶ Et quod Serius q̄ spectabis rem efficerē id rei difficul-
tate cōmissum est. Quod tardius q̄ nolebas tibi scripserim
id nunciozū carētia non negligentia factum est. Quod diu-
tius quā credebam aduentum meum distulerim id occupa-
tionibus velim attribuas.

¶ Esto es a causa de mis occupationes.

Hoc attribuas occupationib⁹. Nec rei magnitudini assi-
gnes. Ignosce mihi. Miserere temporum.

¶ Ninguna otra cosa me detiene.

¶ Neqz tamen vlla res alia me tenet. Neqz tamen alio impe-
dioz negotio. Neqz tamen vlla me ratio mouet.

¶ De las otras cosas no puedo afirmar cosa de cierto.

De ceteris rebus nihil affirmare possum. De reliquis ne-
gotijs certi nihil habeo. De reliquis accessionib⁹ certū quic-
quā polliceri non possum. Reliquam nullā spem video.

¶ Si yo hallasse algū camino yo haria lo que tu desseas y q̄-
res.

Si quis mihi esset aditus id quod speras aggrederer. Si
quam rationem cōperirem: id quod desideras consequi pos-
se p̄sequerer. Si quam viam perscrutari possem ad id quod
petis omnia pararem.

¶ No solamente en esto mas avn en todas las otras cosas.

Non solūmodo in hac causa sed etiam in ceteris alijs. neqz
solum in hoc negocio verū etiā in alijs omnibus. Neqz enim
in alijs dūtaxat rebus: sed multo magis in ceteris.

¶ El restante no pertenesce nada a ti.

Reliqua nihil attinent. Reliqua nihil te tangunt. Cetera

hij

sunt eiusmodi vt nihil ad rem tuam pertineant.

Esto es culpa de la fortuna.

Excusatio.

Fortuna culpam sustinet. hec fortune tribuuntur. hec temporibus assignantur.

Por ventura dira alguno.

Fortassis dixerit quisquam. Forfan diceret quisquã. Forfan quisquam sciscitaretur. Quereret aliquis fortasse.

Tu dirias por ventura que el es mancebo o moço mas el es noble y de valor.

Adolescentem inquis at nobilem et prestantem at primarium. Puerum dices at doctum at sapientem et expertum. Iuuenem asseris at amicum at fidum necessarium.

Ninguno era de mas valor.

Neqz erat quisquam honore superior. Neqz erat alius sapientia prestantior. Neqz reperiebatur aliquis virtute prestantior. Neqz habebatur quisquam rebus gestis illustrior. Neqz erat quisquam auctoritate preclarior.

Por ventura que avn diran esto.

Fortasse etiã illud adderent. For te etiã illud adducerent. Fortasse etiã hoc non taceret. Forsitan illud etiã assignaret.

Po no te puedo satisfazer sino cõel animo y buena volũtad

Si nihil mihi ad satisfaciendum preter bonam voluntatẽ relictum est. Sed nulla mihi facultas ad remunerãdum preter animum gratissimũ processum est. Sed nullũ mihi officioꝝ gratificandi genus preter ardētissimũ desiderium datũ est.

Excusatio.

No es cosa que para liuiana / o por palabras.

Neqz opus est vt ad rem nudus accedas. neqz bona volũtas satis est vt res facultatem desiderat. neqz enim verba satis valent vt negocia presidium requirunt.

Perdoname si yo no te he podido escreuir por la fortuna que me ha empedido.

Id velim vt ignoscas quod inuita fortuna facere non po-

57
tuerim. Id cupio mihi indulgeas quod negante fortuna curare non valuerim. Id obsecro mihi non imponas quod nolente fortuna non perfecerim.

No te maravilles si yo no he hecho o negociado este negocio.

Neque quicquam est quod mireris si hoc non egerim, neque est vlla quod tenearis admiratione si rem hanc non curauerim, neque enim est causa cur in aliqua admiratione sis si hoc negotium non fecerim.

Si alguna desdicha me empidiere.

Nisi hanc michi facultatem aliquis casus eripuerit, nisi hanc occasionem aliquod infortuniū perturbauerit, nisi hanc oportunitatem aliqua iniqua fors immutauerit.

Quando yo tuuiere mayor pujança yo te satisfilare mas largamente los cargos que tengo de ti.

Ad eum in te animū multo officiosiorē atque meliorē cognoscēs cum mihi oblata fuerit comodior tibi satisfaciendi facultas. Quos beneficiorum fructus tibi debeo cū oportunior dabitur potestas: vberiores: prestatiores: cumulatioresque recipies. Ego enim semper omnibus in rebus quas ad te pertinere arbitrabor cum expositam facultatem consequar mirificum tibi comitem demonstrabo.

Es mucho de mirar o de trabajar.

Quanta est opera. Est enim animaduertendū. Est igitur diligenter procurandū. Est igitur vigilanter euitandum. Est enim dies ac noctes elaborandum. Est enim vehemēter insudandum. Propterandum est. Celeritate opus est. Maturitatem res desiderat.

Yo te lo auria mostrado por experiencia si la fortuna no lo ouiesse vedado.

Quod ego clarissime demonstrassem nisi inopinatus casus hoc mihi eripuisset. Quod ego re ipsa probassem nisi fortuna propriū consiliū de manibus extorsisset. Quod ego optime perfecissem nisi fors aduersa officium meum in te turbasset.

Lamentatio aduersae fortune et spei.

b iij

Tu vees quanto mi esperança me ha faltado.

Quantum spes fefellerit vides. Quantum de spe decidimus intelligis. Quantum nos spes deluserit prospicis. Quantum spe decepti sumus cognoscis. Quatum frustra sumus apertissime sentis.

Ninguna esperança tengo del bien dela republica.

Exigua est spes salutis reipublice. De statu reipublice nullam spem concipio bonam. Nullam habeo exploratam rationem status catonis. Nullam habeo exploratam fidem aduentus catonis.

Delo que se dize de francia no sabemos cosa cierta.

Que de bello Gallico audim⁹ adhuc sine capite sunt. q̄ de gallia nobis nunciatur adhuc sine certo auctore proferunt. que de gallis dicuntur adhuc sine certo nuncio significatur. que de gallicis bellis nobis deferuntur adhuc solūmodo ex rumore habuimus.

Esto no es cosa de reyr.

Nihil est quod rideamus. Sed ego nō rideo quamquam tu rides. Sed ego risu³ prouocare nō possum si tu risum exhibeas. Sed ego letari nō possum et si tu risu insanire videaris. Sed ego iocari non possum quāuis tu gaudio desipias.

Lamentatio aduersus fortunam et spem deceptam.

Si esto es verdad no es menester de trabajar mas o no ay remedio.

Actū est si hec vera sunt. Si hec ita sunt nihil est quod cogitemus. Si hec vera predicantur nihil est quod amplius laboremus. Si hoc ita constat vt fertur non opus est vt deinceps frustra defatigemur.

Si esto acaesce la cosa andara mal.

Si hoc ita interuenerit actum esse de spe nostra putem⁹. Si hoc diu interuenerit male futurum est. Si hoc vires ceperit incōmodo subsequetur.

No es menester que tu te cures de lo hazer.

Nihil est quod facere gestias. Nihil ē quod curare molias.

ris. Nihil est quod statuere coneris.

La cosa es andada por otra manera que no pensaua.

Res enim aliter acta est quã putaueram. Nõ equidem eius finem fors dedit quẽ speraueram. Longe secus accessio successit quam expectauĩ.

Lamentatio incõmodorum.

Yo no se en que manera.

Nescio quomodo. Nescio quo pacto. Nescio qua ratione. Nescio qua causa. Nescio quo auspicio. Nescio qua celorum constitutione.

El error y verguença hizieron a Arripino que muriesse.

Arripinus falso errore ductus ad periculum apertissimũ accessit. Arripinus spe falsa productus in pestem ante oculos positam profectus est. Arripinus eius virtutis fama cõpulsus ad interitum palam notum deductus est. Arripinus pudore victus ad mortem omnibus suspectam irruit sponte sua.

Lamentatio incommodorum.

Muchos se me atreuen por mi humanidad.

Sed quidã hoies mea facilitate imoderate fruũtur. Mihi profecto mea humanitate ingrate nimis vtũtur. Sed pleriqz nimiam de me sibi licentiam assumpserunt.

Si es biẽ que todos seamos para nos mismos o a nuestro prouecho.

Quod si est astuti hominis omnia ad suam vtilitatez referre. Quod si sapientiam ducim⁹ nos solos amare. Quod si laudem dicimus omnia ad rationes nostras cõuertere. Quod si omnia que cõmunia esse debent nostrum cõmodum redũdare curamus.

Si conosciere que lo que hago me sera poco agradescido.

Si mea in homines seruicia profundere ac pdere videoz.

Si mea in homines bñficia ingrata esse intellerero. Si mea apud homines promerita inter moritura esse conspexero.

Si mea apud hoies merita nihil esse valitura cognouero.

¶ A los que no se agradaran de lo que yo hiziere no los enojare mucho.

Non cōmittā vt quibusdā hominibus isanire videar. Nō homines obtundā si eos opera mea nō delectabit. Nō apud homines deliberabo si eis non placuero. Non frustra laborabo si mea diligentia ingrata videtur.

¶ Claudio no esta avn alla donde pensava.

Claudio nondum profectus esset quo iam se delatum existimat. Nondum idem Claudius consecutus quod iam prope perfecisse arbitratur. Nondum Claudius illum rerū finē videbit quem iam tenere sibi persuadere videtur.

Lamentatio ingratitude.

¶ Tu conozces las passiones del mi coraçon.

Hosti mei stomachi fastidiū. Hosti mei animi indignationem. Hosti quod solem ab indignis abhorere.

¶ Yo puedo beuir sin apio.

Utilitatib⁹ Appij satis carere possum. Commodis Appij leuiter vacare possem. Adiumentis Appij leuiter superfedere possum.

¶ Es mejor comportar toda cosa que ser sujeto a los indignos o malos.

Sed quid vis est meli⁹ quam indignos sequi debere. Sed omnia vt putas cōmodius est pati q̄ indignis parere. Sed malo cuiusuis seruitutem tolerare: quam hominum perfidorum vultum subire.

¶ Esto no es mas ligera cosa de dezir que de hazer.

Facile enim dictu est. Hoc est facile existimatu. Hoc enim facilius est dictu quam facto.

¶ Yo no te otorgo a questo.

Hoc tibi non concedo. Hoc tibi non assentior. Hoc ita esse non sentio. Id enī iure negare possum. Id falsum esse possum confirmare.

¶ Esto no paresce cosa verdadera.

Neq̄ enim hoc est verisimile. Nec hoc videtur esse consen-

59
taneū. Neq̄ hoc videtur esse probabile. Hoc enim vanum esse cōstat. Hoc enim totū falsum est. Tantum enim hoc abest a veritate vt nihil sit alienum.

Lamentatio ingratitude.

¶ Yo no lo puedo creer.

Non enim possum credere non existimare. Nulla quidem ratione in mentem mihi venire potest. Nō enim possum alio modo mihi persuadere. Nō enim possum abduci operi. Hoc enim mihi in mentem cadere non valeret.

¶ Esta razon vale poco.

Sed hec ratio leuis est. Sed hec excusatio accipienda nō est. Sed hec causa tenuis est. Sed hec res parum probabilis est. Sed hec sentētia tenuis est. Sed hec conclusio nulla est.

¶ Mas esta razon no es menester.

Sed hac rōne nihil opus est. S; hoc negociū nō est nobis necessariū. Sed hunc sermonē idoneū nō putam⁹. Sed hac disputatione nō egimus. Sed hoc genere vtī nobis nō licet.

¶ Las fuerças fallecen.

Vires deficiūt. Membra cadūt. Anim⁹ lāguet. Anim⁹ p̄trahit. Ladit anim⁹. Vires enervātur. Facultates minuūtur.

¶ Reprehensio mendacij.

¶ Tu no sabes bien con quien traes pleyto.

Nescis enim quocū homine tibi negocium sit. Ignoras q̄ de cui tu hoim p̄tradicas. Nō enī recte nosti quē oppugnas.

¶ Reprehensio indigne iniquitatis.

¶ Los hombres imbidiosos ⁊ maldizientes no han bien conocido a gasparino.

Totum enī gasparinū non nouerunt detrahentes. Quē equidem gasparini virtutes non tenuerunt inuidi homines. Omnia facto gasparini officia non didicerunt.

¶ Yo soy venido en boca de los imbidiosos ⁊ maldizeintes.

Incidi mea vita in voculas maledicorum. Sed cotingit meus status in detractionē malorū. Sed euenit mea fors in petulantia inuidorū. Sed hac quidem conditione nat⁹ sum.

vt facile detractores inueniam.

¶ Qui se delectat en dezir mal d' otros / o yza lo semejate d' si.

Qui detractationib⁹ delectatur facile comparant qui pa-
rem sibi vicem referat. Qui malo dicendi genere letatur mu-
tuam gratiam recipient.

¶ Muchos reprehendē a otros los quales estan en grande
vicio y error.

Sunt enim multi qui cum ceteros corripunt non repre-
hensione carent. Pleriq³ existunt profecto qui ceteros laces-
sere non desinunt ipsi admonitione plurimum indigent. Cō-
plures equidem ceteris detrahunt qui sunt turpibus vitijs
ac abominandis sceleribus coinquinati.

Reprehensio indigne iniquitatis.

¶ Muchos son ignorantes en sus hechos z q̄eren saber los
agenos.

Multi sunt qui suas rationes non nouerūt. z alienas ine-
pte curant. Pleriq³ existunt qui suas causas nō satis cogno-
scunt z in alienis moleste se implicant. Per multi reperiun-
tur qui seipso non cognosunt z alienos arguunt.

¶ Si los hombres no me ouiesse inuiriado yo no mudara
mi proposito y voluntad.

Et nisi hoīes acerbissimis eorum iniurijs nos alienassent
nos profecto non essemus immutati. Nisi homines intolle-
rabilibus iniurijs nos lacesissent in pristina profecto sentē-
tia stetissem⁹. Nisi fuisset ab aliquibus cū minime opus
fuerat derelicti pristinam voluntatem retinuissemus.

¶ Si los hombres fuessen agradescidos z buenos no esta-
riamos en trabajo z fatiga.

Si fides ab his coleretur a quibus obseruari deberet: nul-
lo quidem labore defatigaremur. Si ab his adiuti essemus a
quibus debemus non moleste laboraremus. Nisi ab his de-
iecti fuisset a quib⁹ minime opus fuerat oīno q̄ desidera-
mus essemus consecuti. Hec enī fuissent facillima si culpa a
quibusdam abfuisset. Hec iam perfecta fuissent si esset in his

beneficiorum memoria in quibus maxime esse deberet.

Lamentatio iniquitatis malorum.

¶ Si nuestros aduersarios no nos impiden nos alcançarem: o conseguiremos nuestra intencion.

Si aduersarij rem non impedirent causam nostram obtineremus. nisi inimici nobis fuerint. impedimeto: re nostrã impetrabimus. nisi res per aduersarios fuerit impedita facile qđ volumus cōsequemur. nisi inuidi rem perturbarint ad id qđ optamus facilliter perueniemus.

Lamentatio iniquitatis malorum.

¶ Nos tenemos muchos aduersarios y enemigos en nuestros negocios.

In causa nostra habemus potentes inimicos. In reb⁹ nostris habemus perfidos nobis aduersarios. In nostro negocio habemus nobis auaros infestos. In nostra dignitate habemus complures nobis contrarios.

¶ Tu conozces la malicia de los hombres.

Sed nosti hominum iniquitatem. Sed intelligis quanta sit hominum perfidia atq; iniquitas. Sed iam didicisti quante sint hominum prodiones voluptates: verum prosperisti quante inter homines versantur insidie.

Lamentatio iniquitatis.

¶ Yo creo que tu sabes el impedimento q̄ nos auemos auido: o nos ha venido.

Que nobis impedimento fuerunt arbitror te suspicari. q̄ nobis impedierūt existimo te cognoscere. que nobis nocuerūt te credo aiauertere. q̄ nobis difficultatē attulerūt te scire arbitror. que rem nobis pturbarūt te fugere nō existimo.

¶ Esto me turba o me fatiga.

Istud me mouet. Istud me turbat. Istud me sollicitat. Istud me incendit. Istud me exagitat. Istud me inflāmat.

¶ Que es menester que algunos me persiguā: o porque me han de mal tratar?

Quid enim est quod me persequantur? Quid enī est qđ

mibi detrahant? Quid enim est quod mibi obesse studeant?
Quid enim est quod me perturbant? Quid enim est quod me
impediant? Quid enim est quod me lacestant? Quid enim est
quod mibi incōmodent? Quid enim est quod me molestēt?
Quid enim est quod iniurijs me afficiant?

¶ Yo no puedo resistir alas fuerças sin fuerça.

Quid est enī quod cōtravim sine vi fieri possit? Quid est enī
quod contra vires sine viribus conari quisquam posset?

Lamentatio iniquitatis malorum.

¶ La iniuria en hecho es pequeña; mas la indignacion es
grande.

Offensio parua est sed animi idignatio maxima. Amissio re
rum exigua est sed stomachi perturbatio acerrima. Factura
tenuis extitit sed animi excandescencia summa.

¶ Perdona me que yo me quero con iusta razon.

Ignosce iracūdie mee que iusta est. Parce meis querelis
que iuste quidem habētur. Da veniā mibi de perfidorum p
fidia conquerenti. Patiaris me contra iniquos iure incan
descendentem.

La tu grande humanidad haze que yo diga sin empacho
mi parescer o lo que siento.

Adhuc patitur tua summa humanitas me quod sentiam
libere dicere. Adhuc patitur tua maxima sapientia quod mi
hi libet in medium adducere. Adhuc patitur tua optima be
nivolentia me liberaliter tecum expugnare posse.

¶ A mi me paresce que yo no trate jamas cosa mas difícil.

Nunquam enim video tractasse causam difficiliorē. Nū
quam profecto rem molestiorem sustinuisse video. Nūquā
certe negocium intractabilius me egisse constat.

Lamentatio iniquitatis malorum.

Tu diras porventura que me consuelan: o me aprouechā
estas cosas en tantos males.

Dices fortasse quid me res ista cōsolatur in tantis malis.

Dices quid mibi ista cōducent in tantis incōmodis. Dices

61
quid me ista iuuabunt in tantis tribulationibus. Dices; quid me ista sustentabunt in tantis calamitatibus.

Este es vn dolor sin remedio.

Est oino vix consolabilis dolor. Est penitus quasi intolera-
rabilis molestia. Est omnino ferme irrecuperabilis iactura.

Yo no puedo escreuir lo restante con el gran dolor.

Non possum reliqua scribere dolore impeditus. Non pos-
sum cetera dicere iracundia perturbatus. Non valeo reliqua
prosequi molestia confectus.

Que pienzas que yo te aya escrito?

Quid eni me tibi scripsisse existimas? quid meas litteras
significare putas? quid est quod meas litteras verearis?

Yo no auria jamas pensado esto.

Ego hec nunq̄ fuissem suspicatus. Ego hec nunq̄ posse ac-
cidere existimaui. Hoc ego nunq̄ euenire cogitassem. Hoc
enim nunquam mihi in mentem venisset.

Lamentatio ignorantie.

Tu solo no vees las cosas manifestas y claras a todo ho-
bre.

Quid tu solus aperta non vides? Quid tu ex omnibus q̄
iam contraria sunt non cognoscis? Quid tu vnicus que om-
nibus clarissima sunt non intelligis?

Alpio ha conseguido o alcanzado dignidad sin virtud.

Que apius consecutus est honorum vocabula habitura
sunt non dignitatis insignia. Multi insignia dignitatis sine
virtutibus assecuti sunt. Complures in magistratibus dicti
sunt prestantes quorum nemo habitus est officiosus.

Porque sere yo diligente en aquellas cosas en las quales
son negligentes aquellos a quien principalmete pertenesce
el hecho o el negocio?

Quid ego in ea causa iuigilem in qua is cuius precipua res
agitur obdormiat? quid enim in his reb⁹ me ostente in qui-
bus hij ad quos potissimum pertinent negligetes existunt?
quid enim in his ronibus me excrucie in quibus illi quorum

62
¶ Prohemium pro synonymis conclusionum que sequuntur.

Conclusio.

¶ In vel epistolas vel orationes mihi eloquentissime
Joanes aut litteris mandam⁹ aut viuis ver-
bis agimus cum eas exordio: narratione: con-
firmatione ac confutatione confecerim⁹: con-
sequens ac necessarium sequi videtur vt no-
stre propositioni conclusionem apponamus.

vt cum res que a nobis acte fuerunt rhetorice orationis par-
tibus confecte constant. Nihil quod ad persuadendum perti-
neat pretermisum esse videatur. Quam rem cum ita consta-
re viderem nolui in hoc modico deficere. Quia etiam has mo-
dicas conclusiones inuentiones ceteris superioribus oratio-
nis partibus adiungerem. Cum igitur aliquid concludere
volueris si accuratissime consideraueris: aut in ipsis facillime
tibi comparare poteris.

¶ Ama me putes conozces que yo te amo.

Tu igitur me amabis si hoc idem me in te facere existimes.
Tu igitur mihi in seruias si mutuam me tibi vicem prestituram
arbitreris. Tu igitur me complecteris si in eandem beniuolen-
tie vicissitudinem me tibi correspondere putes.

¶ Yo querria si es possibile que tu me amasses como sueles.

Si poteris velim me ames vt soles. Si adduci poteris cu-
pio vt mutuo me diligas. Si fieri possit velim tuum pristinum
erga me amorem conserues. Si effici poterit cupio vt solita no-
stre beniuolentie coniunctio integra conseruetur.

¶ Ten conmigo a qual amor que yo contigo tengo.

Fac igitur mutuo me diligas. Eadem igitur fac me beniuolen-
tia complectaris. Parum igitur fac mihi voluntatem prestes.

¶ Seamos de aquel animo et voluntate que nos otros auemos
siempre estado.

¶ Igitur inter nos simus animo quo semper fuimus. Simus
igitur ea mente qua semper constituimus. Persistamus igitur
voluntate qua merito esse debemus.

Partitio mutui amoris.

Has que tu me fauorezcas como me as prometido.

Tu igitur sicut mihi pollicitus es fac te rationibus meis adiungas. Tu igitur ut mihi promisisti prospicere quod a te contendendo. Tu igitur sicuti de me recepisti te mihi accommodes.

Pro quæritia quæ tu mātouiesse a quo quæ me as prometido.

Velim igitur quod mihi pollicitus es persoluas. Quod promisisti velim tua fide satisfacias. Quam mihi spem dedisti velim re ipsa mihi prestes. Fac igitur quod es mihi pollicitus re ipsa expiar. Fac igitur ut mihi dixisti ita opus appareat. Fac igitur ut mihi amanter demonstrasti ita fac te constare intelligam.

Has que tu me quieras tanto como escriues.

Tu igitur ut scribis me charissimum habeas. Tu igitur velim ut dicis me tibi coniunctissimum retineas. Tu igitur velim ut polliceris me re tua reponas.

Petitio promissorum.

Despues que yo me he encomendado en la tu amistad tu me deues fauorescer.

Quonia igitur ego in amicitia tua me commisi me ergo exornare atque exaugere debes. Quonia igitur iustitie tue me dedi ergo rationibus meis iure ipso opitulari debes.

Pro te ruego quæ ayas mis hechos por recomendados.

Te igitur peto ut rationes meas commendatas habeas. A te igitur contendo ut statum meum complectaris. A te igitur hoc desidero ut fortunas meas tibi assummas obseruandas.

Has me pues esta gracia. o haz esto por mi amor.

Hoc igitur nostre beniuolentie largire. Hoc igitur nostre beniuolentie concedas. Hoc igitur nostre conditioni fac concedas. Hoc igitur nostre affinitati fac remittas. Hoc igitur prisce nostre consuetudini prestare debes.

Ayuda me pues por tu virtud.

Adiuua me tua virtute Complectere igitur me tua sapientia. Suscipe igitur me totum tuis beneficiis exornandum. Ama

63
me igitur tua solita beniuolentia. Defende me igitur tuo solito patrociniio.

¶ Yo te ruego pues q̄ tu me quieras defender z fauorescer como requiere la nuestra amistad.

Te igitur oro vt me ita tuearis sicuti amicitia nostra depostulat. Te igitur obsecro vt meas rationes ita defendas sicuti nostra necessitudo requirit. Te igitur obtestor vt me ita conserues sicut amor noster iubere videtur.

Deprecatio auxiliij.

¶ Yo te ruego pues que tu me defiendas.

Quare te oro causam meã agas. Quare te obsecro vt me tibi in omnes partes defendendũ putes. Quare a te contendo vt me totum conseruandum recipias.

¶ Yo te ruego pues q̄ tu fauorezcas la mi dignidad.

A te igitur peto vt dignitati mee suffrageris. A te postulo vt honori meo opituleris. A te igitur efflagito vt auctoritati mee i seruias. A te igitur confugio vt rōnibus meis te accōmodes.

Deprecatio auxiliij.

¶ Yo te ruego grauissimamente: o muy mucho.

Itaqz te etiã atqz etiã rogo. Itaqz vehemētissime obsecro. Itaqz plurimũ obtestor. Itaqz maximopere contendo.

¶ Yo demando la tu beniuolentia z auctoridad.

Beniuolentiã igitur z liberalitatẽ a te opto. Gratiã igitur z officium tuum a te desidero. Auctoritatem igitur z voluntatẽ tuam a te deponco.

¶ Esto es en tu poder de hazer q̄ yo aya aquello que desseo.

Est enim in tua potestate id agere vt qd̄ maximopere desiderem faciliter impetrare possim. Est igitur tue facultatis curare posse vt quod vehementer exopto plurimum consequi valeam. Est igitur tue voluntatis omnia posse proficere que cupiam.

¶ Yo te ruego q̄ la esperança que yo en ti tengo no sea vana.

Rogo igitur ne fallas opinionem meã. Te igitur obsecro ne spẽ meã decipias. Te igitur oro ne spes mea frustrata maneat.

¶ Porras gran diligencia por mi.

Adagnā igitur pro causa mea operam fac adhibeas. Sū-
mum igitur p meo negotio fac studiū addas. Vehementer
igitur rationibus meis diligentiam fac adiungas.

¶ Yo quiero que tu sepas.

Velim igitur intelligas. Velim igitur ratū habeas. Velim
igitur tibi persuadeas. Velim igitur exploratum teneas.

Deprecatio auxili.

¶ Si yo alcanço esta cosa me parecera q̄ sere restituído a mi
mesmo: o que aurre alcançado la cosa q̄ mas desseaua.

Ego deniq̄ meipsuz mihi videbor restitutū si rē hanc asse
qui valebo. Si igitur hoc meū a te negociū conficitur omnia
profecto videbor consecutus. Si igitur hoc feceris existima
bo mihi quod maximopere desiderauerim contigisse.

¶ Yo me recomiendo a ti.

Totum igitur me tibi trado. Totū igitur me tue fidei co-
mendabo. Totum igitur fac me complectaris.

¶ Yo tengo toda mi esperanza en ti.

Nunc reliqua spes mea in te posita est. Nunc me totū tue
commendo fidei. Nūc alio nemine quam te ipso sperare licet.
Nunc omnis spes in te solo dependet.

¶ Si tu hizieres esto ello me sera gratissimo o cosa mucho a-
legre.

Si effeceris magnū profecto fructū videbor recepisse. Qd̄
si feceris voluntati mee maximopere obtemperaueris. Gra-
tissimū igitur mihi feceris si in hac re morem mihi gesseris.

¶ Yo te ruego esto. &c.

Illud tandem te oro. Illud deniq̄ te obsecro. Illud fina-
liter obtestor. Illud postremo a te contendo.

¶ Trabaja que sea guardada mi honrra.

Da igitur operā vt ratio mee dignitatis obseruet. Amici-
tie igitur nostre velis habere rationem.

¶ La honrra que hizieres a Guasparino hare cuenta que la
hazes a mi mismo.

64

Quaecunq; igitur officia in Guasparinum contuleris: ea oia
meipsum recepisse putabo. Te existimare volo quibuscunq;
Guasparinum obstrinxeris officijs: eisdem me tibi obligatū
semper fore. Quicquid igitur officij & honoris in Guaspa.
constitueris id ipsum in re mea te cōstituisse existimabo. Hoc
igitur si a te impetrauero summo me tibi bñficio tuo affectū
arbitrabor. Quantam igitur diligētīā in guasparini causam
exposueris tanti me a te viri iudicabo.

Deprecatio auxiliij.

¶ Esto es prouehoso a ti & ami si tu lo hizieres.

Hoc igitur vt facias non solum mea sed tua interesse arbi-
tro. Hoc ergo vt cures omnis equidem cōmoditas depo-
stulat. Hoc igitur si feceris cōmuni cōmodo in serues.

Deprecatio gratie cōmunis.

¶ Si tu hizieres a q̄llo que yo desseo yo te iuzgare por buen
amigo.

Si igitur quod volo statueris te mei status amatorem exi-
stimabo. Si ergo quod cupio perfeceris te mihi amicissimus
iudicabo. Si itaq; quod a te peto curaueris te cōmoditatis
mee studiosissimum esse cognoscam.

¶ Porque razon si me tienes por hombre agradecido.

Quare si me virū bonū existimas. Quāobrem si me virū
gratum esse credis. Quas ob res si me tuis beneficijs dignū
esse iudices. Quapropter si p̄ hac re vehementer elaborare
prospicis.

¶ Tu me has esta gracia / o sobre todo te ruego mucho ha-
gas esto.

Hec igit̄ tibi erūt cure quēadmodū p̄fido. Ex oib; igit̄ re-
bus nihil est qđ mihi grati; facere possis. Hoc igit̄ vt quāpri-
mum facias valde rogo. Hoc igitur vt spero perficias.

¶ Dexaras estar toda otra cosa por hazer mi negocio.

Oia igitur reliques cū res mea auxilium tuū postulabit.
Cetera alia p̄termittes cū negociū meū opa tua idigebit. Ni-
hil igit̄ aliud curabis cū tibi causam meā curare contingit.

Deprecatio auxiliij.

Tu no podrias creer quanto esto me sera alegre.

Non posses existimare quam mihi gratum sit futurum. Non tibi persuadere valeres quam iocundum fore putes. Non facile credere posses quam mihi hoc erit acceptum.

¶ Si tu me habes esta merced.

Quod si hoc mihi beneficiū effeceris. Quod si hoc me beneficio exornaueris. Quod si hoc in me beneficiū cōtuleris. Quod si in hoc mihi adiumento esse volueris. Quod si me adiuueris. Quod si te mihi facillimum ostenderis. Quod si ex hijs me molestijs exueris.

¶ En lo qual me haras muy gran plazer.

Quare rem mihi admodum gratam effeceris. Quapropter gratissimū mihi effeceris. Rem igitur mihi feceris quā gratissimam. Mihi igitur erit quam iocūdum. Rem igitur mihi acceptam persolueris. Rem igitur aptissimam prestiteris.

¶ Lo qual si tu hizieres.

Quod si feceris. Quod si erit factu. Quod si erit a te pfectum.

¶ Haras tanto por mi como si la cosa fuesse tuya.

Pro me igitur ita elaborabis tanq̄ si tua res agat. Fac igitur causam meam suscipias vt si tuum negocium tractares.

¶ Non minori igitur cura rationes meas complectere quā si propriam dignitatem curares.

¶ Si esto yo pudiesse alcançar tener me ya por biēauenturado.

Quem ego diem si video satis felicē arbitrabor. Quā ego rē si perfectā esse conspexero me fortunatū existimabo. Quā ego accessionē si tandē cōsequar optime actum esse putabo.

Deprecatio gratie cōmunis.

¶ Yo hare por ti toda cosa que a ti cumpla.

Ego que te velle queq; ad te pertinere arbitrabor omnia studiosissime diligenter curabo. De me sic velim iudices salutū tue presto me semper futurum. Ego tibi actuis non desum neq; defuturus sum.

65
Yo hare aquello que tu me mandas o pides.
Faciam quod me rogas. Faciam igitur quod petisti. Perficiam ergo quod iussisti.

Obligatio promissionis diligentie et beneficij.

Assilo hare como lo mandas.

Ita vt mones efficiam. Itaq; vt precipis agam. Itaq; vt suades faciam. Itaq; vt consulis pergam.

Lo qual pues que tu lo quieres ansi lo hare por tu amor.

Quod cum tu ita vis tuo igitur amore perficiam. Quod cum ita iubes tua igitur causa curabo. Quod cum ita placet faciam igitur desiderio tuo quod voles.

Si tu quieres alguna cosa de mi yo hare que no lo pidas en vano.

Si quid igitur a me petieris perficiam ne tu frustra a me petisse videaris. Si quid igitur a me voles faciam ne postulatio tua inanis habeatur. Si quid igitur a me desiderabis curabo ne tua in me spes frustra videatur.

Recordadome de la nra antigua amistad yo te fauorefcere

Ego igitur memoria nre veteris amicitie monitus te semper amabo. Ego igitur tua virtute perdoctus tibi semper fauebo. Ego itaq; tua in me obseruantia et modestia moneor tuas rationes libentissime tueri.

Obligatio promissionis diligentie et beneficij.

El animo mio sera siempre qual deue ser / o la voluntad q tengo contigo jamas la perdere.

Deus igitur in te animus erit semper qui esse debet. Deus igitur officium semper futurum est idem quod esse solet. Deus igitur in te amandi institutio eadem semper conseruabitur q merito constare debet.

Yo estoy muy aparejado.

Itaq; sum animo paratus. Itaq; sum voluntate promptus.

Itaq; sum re et opere expeditus.

Toda cosa que yo por ti hiziere me sera muy alegre.

Omnia igitur que pro te faciam mihi iocundissima videantur.

būtur. Quaecūq; igitur pro te suscipiam erunt mihi gratissima. Que igitur pro te sustinebo erunt mihi delectabilia.

Eyo porne todo mi poder por ti.

Quaecūq; igitur facultas erit mihi arbitrio tuo semper disponetur. Dis igitur mea potestas pro sententia tua expone-
tur. Quātum igitur in me est id totū erit tibi paratissimum.

El negocio q̄ tu as recomēdado yo tengo por mio pprio.

Quod causam tuā mihi cōmendas: meā puto te mihi cō-
mendare. Quod res tuas mihi p̄plectēdas cōmiseris: meas
esse existimo. Quod dignitatem tuam a me curari velis meā
simul curaturus sum.

Obligatio promissionis ⁊ beneficiorum.

Efinalmēte yo soy de aquesta deliberacion o intencion.

Hoc deniq; deliberavi. Hac tādē sum volūtate. Hac sum
finali opinione. Hac sum postrema estimatione. Hac deniq;
sum deliberatione.

Evn que no he alcãçado lo que querria no me pesa delo que
he hecho o tentado.

Et si nihil profecero rem tamen esse tēptatā letabor. Et
quamq; nihil impetrē fortunam tamē me expertū fuisse gau-
debo. Et si fortasse nihil fuero consecutus: placebit tamē re-
rum conditionem perscrutatū fuisse. Tametsi frustra labo-
rauerō mozem tibi gesserō dum hominum voluntates atq;
mores expertus fuero.

Emas nos pueremos a questas cosas o ternemos cargo.

Verū hec videbimus. Verū ista curabimus. Sed hoc age-
mus. Verum de hoc deliberabimus. Eterum hoc tractabi-
mus. Verum hoc transigemus.

Eque da que nosotros hablemos en vno personalmente.

Restat igitur vt coram sermonem habeamus. Reliquū est
igitur vt vna esse velimus. Extremum illud est vt vna delibe-
remus. Summa illa sit vt nos simul conueniamus. Caput il-
lud maneat vt nobis presentibus vna cōmentemur.

ELas otras cosas que restan os dira el portador.

Reliqua tecū aget tabellariū. Cetera per tabellariū co-
gnosces. Alia omnia tibi nūcius significabit. Si qua restam
ex aliorum sermonibus certior fies.

Significatio diligentie.

Yo desseo que la cosa te suceda bien.

Tu qđ agere velis de? approbet. Tu qđ pstitueris exopto
vt tibi bñ vertat. Tu quid feceris cupio tibi feliciter euenire.

Desiderium utilitatis amicorum.

Querria me heziesses sabidor de aq̄llo que has de hazer.

Uelim igitur quid acturus sis me certiorē facias. Uelim
igitur quid cōstituturus sis me admonitū facias. Uelim igitur
quid moliturus sis mihi significes. Uelim quod cōsiliū sis in-
cepturus mihi denuncies. His igitur de rebus quid delibe-
raturus sis fac me doceas. De his igitur negotiis quid sis ordi-
naturus: fac vt sciam. Hac igitur de re quid te facturū putes
fac mihi notifices.

Yo he plazer que la cosa va ansi.

Itaq; sic rē gestā esse gaudeo. Itaq; negotiū ita esse cōfe-
ctū valde letor. Itaq; factū nrm ita approbatum iocundor.

La cosa fue ansi hasta aqui.

Res igitur ante hoc acta sic est. Negotium adhuc sic se ha-
bet. Hoc est quod factū est. Tenes igitur quo nā pacto res
gesta sit. His ergo reb? certior factus tenes qđ agendū sit.

Que igitur acta sunt vides. Que igitur cōstituta sunt collige.

Tu cognosces a quello que yo he hecho.

Nunc a me que acta sunt clarissime satis intelliges. Nunc q̄
sunt a me cōstituta tenes. Nūc quid egerim cognoscis. Nūc
quid decreuerim prospicis. Nūc quid constituerim vides.
Nūc quid acturus sum accipis.

Tu as entendido el mi consejo ⁊ la mi opinion.

Habes igitur meū consiliū. Habes quid agerem. Tenes
igitur rationem mei consilij. Intelliges igitur summā meam
Prospicis igitur que mea sit institutio.

Admonitio cognitionis.

Tu as entendido que cosa me ha induzido a querer mal a Clodio.

Accepisti quibus rebus adductus sum vt cū Clodio bellum susceperim. Intellexisti qua causa cōmotus sum vt Clodiuū perpetuo odiā. Elides ergo que me causa mouet vt Clodij inimicissimus esse debeam. Tertioz igit factus es que iniurie me a Clodio ab alienarunt.

¶ Mas como te escreui vn poco antes.

¶ Ut paulo ante tibi dixi. Sed vt ad te scripsi ante. Sed vt antea tibi significauī. Sed vt antea admonui. Sed vt antea tibi declarauī.

¶ Las otras cosas otros te las diran.

¶ Cetera cognosces ex alijs. Que igitur sequuntur alijs tibi significabūt. Quamobrem Sempromius explicabit. De ceteris rebus ex rumoribus certioz fies.

¶ Queda pues o asi que resta.

¶ Caput igitur hoc est. Restat igitur. Reliquum est igitur. Cetera sunt igitur.

¶ Por lo qual pues que ansies.

¶ Quare quod reliquuz est. Quod cum ita sit. Que res cū ita cōstent. Quod quādo assecuti sum⁹. Reliquū est. Quid ita est. Adeo igitur petitiōis caput hoc est. Cum igitur ita sit. Itaqz videas. Ergo ita accidit. Igitur cognoscere potes.

¶ Admonitio cognitionis.

¶ Las quales cosas si tu las mirasses/hallaras que son como yo digo.

¶ Que oia si colligeres vera esse existimabis. Que omnia si animaduertis recta esse conspicias. Que omnia si ponderabis ita vt dixi constare videbis. Que omnia si memineris me vera predicare iudicabis.

¶ Mas porque yo torne al proposito/o porque tornemos al comienço.

¶ Sed vt eodem reuertar. Sed vt redeamus ad illud vnde diuertimus. Sed vt redeā ad id vnde cepi. Sed vt redeā ad ca

put ipsum. Sed vt ad rem ipsam reuertar.

Por lo q̄tescrita esta sola cosa p̄cluyre / o no escriuire mas
Quare si hoc vnum proposuero finē dicendī faciā. Quare
si hoc aliud addidero cōcludam. Quare si hoc vnum edixe-
ro scribendi modum imponam.

Admonitio cognitionis.

Es menester se amor z diligēcia.

Fide igiŕ z celeritate op⁹ est. Amore igitur z diligētiā res
depostulat. Voluntatē igitur z maturitatē necessitas req̄rit.

Pues auemos hablado delas malicias d̄los hombres es
menester que siempre las tengamos en la memoria.

Et quoniā de hominis perfidia agere cepimus: illud cōti-
nuo memento te. Et quoniā de maloz iniquitate tractam⁹:
illud sedulo considerabis. Et quoniā de hominū sceleribus
mentionem fecimus illud semper cogitare debemus.

Recuerdate de esto / o ternas cargo de esto.

Hoc igitur memento. **H**oc igitur sit tibi cure. **H**oc igitur
curabis. **H**oc igitur semper recordare. **H**oc igitur sedulo in
mentē habeas. **H**oc igiŕ semp̄ aīo cōplectere. **T**eneas igiŕ se
dulo memorie

Admonitio consilij.

Finalmente piensa esto.

Deniqz illud cogita. Tandem illud existima. Postremo
illud animaduerte. Finaliter illud considera.

Cōsidera bien pues dela vna parte y dela otra el tu' hecho

Considera nunc vicissim tuum factum. Aduerte nunc in
diem rationes tuas. Glide nunc pariter statū tuum Cogita
nunc vltro citroqz accessiones vtriusqz partis.

Pienza diligentemente que consejo deuenos seguir.

Acuratissime igitur tecum delibera que consultandi insti-
tutio sit recipienda. Non cessabis igitur tecum peruoluere
que agendī ratio sit nobis obseruanda.

Tu lo haras mejor.

Facies itaqz meli⁹. ages itaqz p̄modi⁹. curabis itaqz prudē-
ti⁹. desiderabis itaqz sapienti⁹. cōstitues itaqz p̄babilius.

Estas son las cosas las quales yo te querria hazer saber.
Hec igitur sunt que tibi nota esse volui. Hec igitur constant
q̄ te scire oportere arbitrat⁹ sum. Hec igitur sunt q̄ te scire desi-
derabā. Admonitio consilij.

Por estas razones que te he dicho tu deues hazer a quel-
lo que te aconsejo.

Dibus his de causis debes quod dixi obseruare. His igitur
de rebus oibus debes mihi obtēperare. His igitur rationibus
sententie mee debes acquiescere. His igitur rationibus sen-
tentie conditionibus debes mihi acquiescere.

Agora haz aquello que te plazera.

Nunc quid tibi videtur facies. Nunc ex sentētia quod vo-
les constitues. Nunc tui consilij est quid tibi agendū sit. Nūc
tenes qđ debes cōstituere. Nūc tuū factum considera. Nūc
tu ex rebus ⁊ ex ratione ceterarum coniecturaz quid cōmo-
de fieri possit curabis. Nunc tu pro tua prudentia quod bo-
num videbitur perficies.

Pues si tu hizieres a quello que te aconsejo.

Si igitur me audies. Si igitur mihi obtemperabis. Si igi-
tur morē mihi gesseris. Si igitur mihi credere volueris.

Po he vsado nueuo modo de dezir porque tu entiendas.
Hoc dicendi genere ad te vsus sum vt intelligeres. Alia scri-
bendi ratione in declarando factū vsus sum vt cognosceres.
Inusitato cōmentandi modo tecū egi vt scires.

Haz que tu seas constante en el buen proposito.

Fac igitur in consilio te audias. Fac igitur constanti ani-
mo persistas. Noli igitur ab inceptis desistere. Fac igitur in
volūtate pmaneas. Fac igitur ne quisquā ab officio te auferat.

Admonitio consilij.

Tu conozces q̄ todas estas cosas son vanas.

Cognoscis igitur hec oia esse iania. Tenes igitur hec esse
ieiuna. Habes igitur hec esse vana. Intelligis igitur hec oia
non valere. Perspicis igitur hec vim nullā habere.

Po priuado de muchos prouechos y socorros no puedo

68
estar que no aya dolor.

Itaqz priuatus per magnis presidijis cogor debere dolere. Itaqz orbatus amplissimis adiuuentis astringor merito excruciarí.

¶ Finalmente yo esto agora sin cuydado z enojo.

Deniqz nunc sollicitus non sum. Deniqz nunc molestijs liber sum. Deniqz nunc ex curis sublatus sum. Deniqz nunc sum laboribus subleuatus.

Significatio doloris z reprehensionis.

¶ Yo te espero de cada día.

Expecto igit te quã primũ. Te igit in dies opior. Venies igit mihi expectat? Nõ potes existimare q̃tope te desiderẽ.

Significatio desiderij.

¶ Yo espero tus cartas de cada día.

Expecto igitur tuas lras. Operior igitur vt tue mihi lre in dies defferant. Tuas igitur litteras summa cũ auuiditate desidero. Incredible me tenet desiderijũ videndi tuas litteras. Lupio igitur tuas lras quã primũ videre. Summa igitur te neoz voluptate tuas complectendi litteras.

¶ Escreuid me muchas vezes.

Fac igitur sepe mihi scribas. Fac igit aliquo me tuo scripto laceffas. Fac igitur vt tuis me litteris sepenumero visites. Fac igitur vt crebre tue littere ad me deferantur. Fac igitur mihi litteris correspondeas. Fac igit vt sepissime p tuas litteras mecũ agas. Fac igitur vt tuis litteris intercedentibus de estatu tuo fiam creberrime certior.

Significatio desiderij.

Haz que tengas tãto animo y coraçon que cõserues el estado dela republica.

Proinde fac animum tantum habeas quantũ opus est ad rempublicam conseruandam. Proinde fac tanta sit in te virilitas que satis valeat vt cõmunis status cõseruetur. Proinde fac perseueres vt tui animi prestantia vniuersis ciuibus salutem pareat.

Haz que tengas grande animo y coraçon.

Tu fac animo forti magnoq3 sis. **T**u fac animum fortē ha
beas. **T**u fac te tua virtute sustētes. **T**u bono fac sis animo.

No bagas hasta q̄ sepas como esta el negocio dela guerra.

Noli igit̄ aliud moliri nisi belli furor prius efferuescit. **N**ō
igitur aliquid coneris nisi prius belli rumor raucus fact⁹ sit.
Noli igitur quicquā temptare nisi prius audiamus quēad-
modum negocium sit confectum.

Adhortatio ad magnitudinem animi.

Pues yo te ruego q̄ tu des obra ala virtud o te des mu-
cho a la virtud.

Itaq3 te valde hortor vt virtutibus incūbas. **I**taq3 vehe-
menter obsecro vt virtutibus inuigiles. **I**taq3 a te vehemen-
tissime cōtendo vt virtutes summo studio cōplectaris. **I**ta-
q3 non hortor solū sed etiā te vehemētissime rogo vt summā
virtutib⁹ operā diligentiaq3 adhibeas. **L**ura igit̄ nihil aliud
nisi vt virtutibus inuigiles. **A**ge igitur hoc vnum vt virtu-
tes cōplectaris. **I**n hoc vno igitur inuigila vt virtutum or-
namēta compares. **T**e igitur oro vt omnes tuos nervos in
virtutis gloriam extendas. **T**e igitur obsecro vt omnib⁹ vi-
ribus ad summam dignitatis prestantiā incumbas. **T**e igitur
vehementissime adhortor vt omni cura:studio:ac vigilā-
tia ad immortalitatis existimationem insudes.

Tu alcançaras toda cosa con estudio industria ⁊ diligēcia.

Omnia igitur que vis tuo studio consequere. **O**mnia igitur
que cupis tua industria comparabis. **O**mnia igitur que
desideras tua diligentia nactus eris. **O**mnia igitur que ex-
ptas tua virtute perficies.

Por la qual yo te amonesto que tu tornes ala virtud. o al
estudio ⁊ ala sciētia.

Quare ad virtutem censeo reuertere. **Q**uapropter ad stu-
dia litterarū iudico te debere redire. **Q**uāobrē ad egregias
bonarū artium disciplinas adhortor te conuertas. **Q**ua de-
re ad rectā viuendi institutionem te referas moneo.

69

Exortatio ad virtutes et gloriam.

¶ Pues dexada la cōpañia de los malos haz que te acompa-
ñes con buenos y virtuosos.

Ergo neglecta improborū societate fac te bonis adiūgas.
Ergo sp̄ta vitiosoz familiaritate officiosos cōplectere. Er-
go abiecta iperitorū cōsuetudine doctos fac excolas. Ergo
dimissa sordidoz coniunctione fac liberalibus te adhaereas.

¶ Yo espero que esta cosa te dara gran looz.

Hanc igitur rem cōfido maximā tibi laudem allaturam.
Hoc igitur negociū spero amplissimā tibi existimationis cō-
mendationem prestaturū. Hanc igitur virtutē maxime lau-
di tibi fore confido. Hanc igitur disciplinam summā tibi di-
gnitatis amplitudinem parituram mihi persuadeo.

¶ Pues haz que la fin responda al principio.

Fac igitur vt principis exitus correspondeāt. Fac igitur
vt primis vltima consentiant. Fac igitur vt anterioribus po-
strema conueniant.

¶ Haz que tu hazas ansi virtuosamente como se cree.

Fac igitur vt tua virtus opinioni hominum correspon-
deat. His igitur virtutum presidis te fac exornes que apud
omnes virū te maximū efficiant. Effice igitur vt quam spem
apud omnes concitasti eam clarissimam demonstres.

¶ Haz aquello que pertenesce a ti.

Fac igitur quod tuū est. Fac igitur quod ad te attinet. Fac
igitur quod tua virtus de postulat.

Adhortatio ad virtutes.

¶ Haz como tu hazas començado et como deues et sueles.

Perge igit vt agis nomenq; tuū cōmenda immortalitati.
Tu igit vt instituísti p̄sequere. Sequere igit vt cepisti. Inuigila
igitur toto animo vt debes. Incūbe igitur vt soles.

¶ Haz alguna cosa mediante la virtud por la qual tu alcan-
ces looz et gloria immortal.

Fac igitur aliquid ex ingenio tuo depromas quod homi-
nes delectet. Aliquid igitur ex industria fac cōponas qđ po-

steros adiuuare possit. Scribas igitur aliquid ex l̄rarū virtute quod nomen tuum reddat immortale.

Eyo espero q̄ tu reportes del estudio algūa notable virtud.

Nunc autem expecto vt ex studio Bononiēsi aliquid tue virtutis eluceat. Nunc autem operior vt ex tua studiozū disciplina aliquam magnam nominis extimationem reportes. Nunc autem expecto vt ex tuo virtutum officio aliquid celeberrimum exoriatur.

Has que tu te hagas mas valiente o esforçado en virtud q̄ jamas fuiste.

Fac in agendo gloria te vincas. Fac igitur in administrādis virtutibus te ipsum superes. Fac igitur in gerendis magistratibus solatijs virtutes tuas excolas.

Adhortatio ad virtutes et gloriam.

Que fuerça tenga esta cosa tu lo puedes mejor pensar o ymaginar que yo saber la: ni dezir la: o escreuir la.

Hoc quā vim habeat tu potius existimare potes quā ego scribere. Hec res quam facultatem habitura sit tu facili⁹ cognoscere potes quā ego dicere. Hoc negocium quid sibi velit tu melius itelligere potes quā ego te possum admonere.

Tu miraras esto mejor segun es tu prudencia.

Sed hec tu facili⁹ pro tua singulari prudentia iudicabis. sed hec tu melius pro magna sapientia tua existimabis. Uterum hoc tu prouidentius pro accuratissima tua intelligentia prouidebis.

Ninguno puede mejor conoscer o saber como y quando estas cosas se deuen hazer y quien las deue tractar que vos.

Sed in his rebus omnib⁹ quid ratio de postulet. causa requirat. tempora ferant tu prouidentius cognoscere poteris. Hec igitur negotia vbi quomodo quādo et per quos tractari debeant nemo melius quam tu prouidere potest. Hec igitur rationes omnes cōmodius tu ex rerum et temporū accessionibus constituere poteris.

Significatio modestie et euitationis arrogantie.

70
Yo te escrito mucho a la clara confiando me en la amistad que tengo contigo.

Hec ad te scripsi liberius confisus beniuolētia nostra. Hec tecū egi apertius singulari nro amore confisus. Hec tibi plenius significauī spe nostre amicitie pductus. Hec exp̄sius tibi nota esse volui mutua amoris cōiunctione cōmonitus.

Yo te he escrito esto no para que me tēgas por sabio / mas para que conozcas el amor que te tengo.

Hoc igitur tibi scripsi non vt me tibi prudentem ostenderem sed singularem tibi amorem declararē. Hec igitur tibi significauī non vt meū consiliū tuo anteponerē sed vt optimā meā voluntatem patefacerem. Hec tibi nota esse volui nō vt prudentiam ostenderem sed vt ardentissimū meum in te desiderium ostenderē. Quicquid tibi scripsi non egi vt meminerem: sed vt quanta esset mea erga te beniuolētie magnitudo significarem. Quicquid attigi nō feci vt ad hoc te magis incitarem qui diligentissimus es sed vt quanto te amore cōplectar scire posses. Quicquid tibi aperui non eo feci vt tibi consulerem qui nullius indiges monitione: sed vt quanti te facerem intelligeres. Quicquid aspersi non egi vt meum cōsiliū vellem calidum demonstrare sed vt me tibi amantissimum cognosceres.

Significatio modestie consilij
et euitationis arrogantie.

Yo te escreuire mas largamente quando yo ayre mas tiēpo / o touiere mas espacio.

Sed hec pluribus cum plus ocij nactus fuero. Plura dicam alias cum cōmodiorē scribēdi facultatē habuero. Pluribus tecum agam cum amplior mihi tēporis commoditas suppeditabit. Longiori vtar dicēdi ratione cum maior tēporis oportunitas mihi oblata fuerit.

Yo te auria escrito mas largamēte si el portador o correo no me ouiesse dado priessa.

Plura scripsissem nisi tabellari⁹ festinasset. Plura litteris

missem si mihi per tabellarij festinationem licuisset. Longioribus te litteris visitassem si tabellarius operiri voluisset.
¶ Perdona me proque te hec escrito breuemente.

Ignosce igitur celeritati litterarum. Parce igitur festinationi epistole. Dabis igitur veniam si litteras celeriter extruxerim.
¶ Pro hanc finem / o assiacabo.

Sed iam hic finem impono. Finem hic dicendi facio. Sed iam hic modum facio. Non iam in extremo quod sentio.
¶ Buena con dios / ama me como sueles / o mira por ti / e si e pre te acuerda de ti.

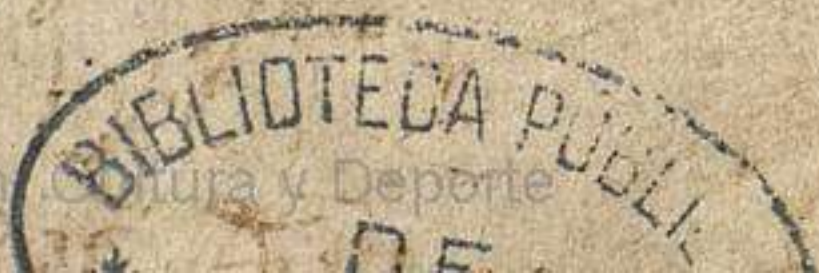
Valebis igitur et me ut semper fecisti adamabis. Recte igitur vale et mutuo nos dilige. Cura igitur ut recte valeas et me tibi coniunctissimum habeas. Fac igitur optime valeas: et mihi mutuo amore correspondeas. Da igitur operam! ut valeas et parum mihi beniuolentiam fac prestes. Te igitur feliciter valere desidero: te ut me alterum esse dicas vehementer exopto. Vale.

¶ Stephanus Fliscus de soncino vir apprimè doctus viam qua celerrime et facillime proficere adolescētes possent qui ad eloquentiam aspirant cogitans: inuenit optimam et apertissimam. Nam quemadmodum ornate et varie diuersi vernacule lingue sermones enunciari valeant: et ad omnes fere elocutionis partes accommodari: ostendit, et ordine in hoc opere digessit. In quo usque adeo studiosi pueri et adolescentes se proficere cognoscant ut paruo tempore si perdiscere et memorie mandare voluerint de posita omni loquendi barbarie eloquentes euasuri sint.

¶ Est autem opusculum presens Complutensi Academia excussum per Michaelē de Eguia / Idibus Octobris anno vero a natiuitate Christi

(1526)

Deo gratias.

BIBLIOT

Sela

Núm

6

TOLEDO

BIBLIOTECA PROVINCIAL

Sala *Reserva*

Número *68*

NEBRI

X.A.

Res.

685